

UNIVERZA V LJUBLJANI

FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Neža Francelj

Odnos mladih odraslih do poroke

Diplomsko delo

Ljubljana, 2013

UNIVERZA V LJUBLJANI

FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Neža Francelj

Mentorica: izr. prof. dr. Metka Kuhar

Odnos mladih odraslih do poroke

Diplomsko delo

Ljubljana, 2013

ZAHVALA

So poti, ki jih je potrebno prehoditi, da pridemo do cilja in so osebe – učitelji, mentorji, vzorniki in podporniki, ki nam pomagajo in nam stojijo ob strani, da cilj lahko postane resničnost. Hvala!

Hvala izr. prof. dr. Metki Kuhar za pomoč in podporo pri pisanju diplomske naloge.

Hvala vsem intervjuvancem za njihov čas, zanimiv pogovor in prijeten klepet.

Hvala vsem mojim domačim in prijateljem za pomoč in vzpodbudo.

Hvala Tebi, ki mi stojiš ob strani že veliko let.

Odnos mladih odraslih do poroke

V diplomskem delu sem se osredotočila na dejavnike, ki vplivajo na odnos mladih odraslih do poroke, na njihovo odločitev za poroko ali za življenje v zunajzakonski skupnosti. Zanimali so me motivi, zakaj se ali se ne odločijo za poroko. Moja teza je, da je tradicionalni pomen poroke zamenjal osebni pomen poroke in da se je spremenil odnos mladih odraslih do poroke in zakonske zveze ter do ustvarjanja družine in partnerstva. V raziskovalnem delu sem izhajala iz teoretičnega dela, na podlagi katerega sem izvedla polstrukturiran intervju s poročenim in neporočenim parom v starosti od 25 do 34 let. Pogoji za raziskavo so še bili, da so vsi udeleženci v intervjuju končali s šolanjem, da imajo redno zaposlitev in so brez otrok ter da neporočeni par živi skupaj vsaj tri leta. Ugotovila sem, da je odločitev za poroko povezana s pomenom, ki ji ga par pripisuje za njun partnerski odnos, z značilnostmi partnerskega odnosa ter lastnostmi in vrednotami partnerjev kot posameznikov. Vendar rezultatov intervjujev ne morem posploševati in sklepati na celotno populacijo mladih zaradi omejenosti raziskave na dva para. Raziskava lahko služi le kot podlaga za nadaljnje raziskovanje. Zanimivo bi bilo preveriti dejavnike na širšem vzorcu mladih odraslih, tako kvalitativno kot kvantitativno.

Ključne besede: mladi odrasli, poroka, družina, partnerstvo, zavezanost odnosu.

Young adults' attitudes toward marriage

I have focused on factors that influence the attitudes of young adults toward marriage and consensual union. The question is why they do or do not get married. My thesis is that the traditional meaning of marriage was replaced by personal importance ascribed to marriage and that young adults' attitudes toward marriage, family and partnership have changed. The empirical part is based on theoretical work in which I conducted semi-structured interviews with married and unmarried couples in the age group 25 to 34. Other criteria for the survey were finished school, regular employment, no children and that unmarried couple has been living together for at least three years. My conclusion is that the decision to marry is associated with the importance and characteristics of partnership and also with the characteristics and values of each partner as an individual. However, the results cannot be generalized to the entire population of young people because the research only included two interviewed pairs. The study can only serve as a basis for further research. It would be interesting to examine the factors in a large sample of young adults in both qualitative and quantitative terms.

Key words: young adults, marriage, family, partnership, commitment.

Kazalo

1 UVOD	8
2 DRUŽBENI POMEN POROKE IN ZAKONSKE ZVEZE	10
2.1 DEINSTITUCIONALIZACIJA ZAKONSKE ZVEZE	10
2.3 PORAST ALTERNATIVNIH DRUŽINSKIH IN PARTNERSKIH SKUPNOSTI	12
2.3.1 <i>Kohabitacija</i>	13
2.4 SPREMENJENA KULTURA POROČNOSTI V SLOVENIJI	14
2.4.1 <i>Tipi družin</i>	17
2.4.2 <i>Zunajzakonska rojstva</i>	19
2.5 SPREMINJANJE ŽIVLJENJSKEGA POTEKA MLADIH IN ODLOČITEV ZA POROKO	22
3 PRAVNI VIDIK POROKE IN ZAKONSKE ZVEZE	25
3.1 PRAVNI POMEN ZAKONSKE ZVEZE IN TEMELJNA NAČELA ZAKONSKE ZVEZE	26
3.2 PRAVNE POSLEDICE SKLENITVE ZAKONSKE ZVEZE	28
3.3 POGOJI ZA SKLENITEV IN VELJAVNOST ZAKONSKE ZVEZE	30
3.4 POROKA: FORMALNA OBLIKA IN POSTOPEK SKLENITVE ZAKONSKE ZVEZE	31
3.5 RAZVEZA ZAKONSKE ZVEZE	32
3.6 PRAVNA IZENAČENOST ZAKONSKE ZVEZE Z ZUNAJZAKONSKO SKUPNOSTJO	33
4 OSEBNI POMEN POROKE IN ZAKONSKE ZVEZE IN TRANSFORMACIJA INTIMNOSTI V POZNI MODERNI	36
4.1 INDIVIDUALIZACIJA IN SPREMENJENO RAZMERJE MED MOŠKIM IN ŽENSKO V PARTNERSKI ZVEZI	36
4.1.1 <i>Preobrazba intimnosti in čisto razmerje</i>	38
4.2 PSIHOLOŠKI VIDIKI PARTNERSKIH RAZMERIJ V POZNI MODERNI	39
4.2.1 <i>Pomembne dimenzije partnerskega odnosa</i>	41
4.3 NOV POMEN POROKE IN ZAKONSKE ZVEZE	42
4.3.1 <i>Simbolni pomen poroke in zakonske zveze v primerjavi s kohabitacijo</i>	44
4.4 ZAVEZANOST ODNOSU	46
4.4.1 <i>Teorije zavezanosti</i>	47
4.4.2 <i>Formalna in neformalna zavezanost odnosu</i>	48
5 RAZISKAVA	51
5.1 RAZISKOVALNI OKVIR	51
5.2 METODOLOGIJA	51

5.2.1 Seznam tem za intervju poročenega in neporočenega para.....	52
5.2.2 Pogoji za intervju	52
5.3 VZOREC.....	52
5.5 ANALIZA INTERVJUJA POROČENEGA PARA IN INTERPRETACIJA PODATKOV.....	53
5.5.1 Osebni pomen poroke in odločitev zanjo	53
5.5.2 Socialni vpliv na odločitev za poroko.....	56
5.5.3 Priprave na poroko	58
5.5.4 Potek poroke.....	60
5.5.5 Skupno življenje pred poroko	62
5.5.6 Skupno življenje po poroki	63
5.5.7 Zakonska zveza kot življenjska skupnost	64
5.5.8 Starševstvo in ustvarjanje družine.....	66
5.5.9 Tradicionalni pogled na poroko in zakonsko zvezo	67
5.5.10 Pogled na poročnost v Sloveniji.....	68
5.6 ANALIZA INTERVJUJA NEPOROČENEGA PARA, KI NE RAZMIŠLJA O POROKI IN INTERPRETACIJA PODATKOV.....	69
5.6.1 Partnerski odnos pred in po skupni selitvi.....	69
5.6.2 Razmišljanja o poroki in zakonski zvezi.....	71
5.6.3 Socialni vpliv na razmišljanja o poroki.....	74
5.6.4 Starševstvo in ustvarjanje družine.....	75
5.6.5 Pomen poroke in zakonske zveze v družbi.....	76
5.6.6 Pogled na partnerski odnos v prihodnosti	79
5.8 PRIMERJAVA INTERVJUJEV POROČENEGA IN NEPOROČENEGA PARA.....	79
6 ZAKLJUČEK.....	84
7 LITERATURA	86
PRILOGE	93
PRILOGA A: INTERVJUJI	93
<i>Priloga A.1: Intervju s poročenim parom</i>	<i>93</i>
<i>Priloga A.2: Intervju z neporočenim parom</i>	<i>115</i>
PRILOGA B: ANALIZA KODOV INTERVJUJEV	127
<i>Priloga B.1: Analiza kodov intervjuja poročenega para</i>	<i>127</i>
<i>Priloga B.2: Analiza kodov intervjuja neporočenega para, ki ne razmišlja o poroki ...</i>	<i>131</i>

Kazalo tabel

Tabela 2.1: Sklenitev zakonskih zvez in razveze zakonskih zvez:	14
Tabela 2.2: Povprečna starost ženinov in nevest ob sklenitvi zakonske zveze, letno:.....	17
Tabela 2.3: Povprečna starost ženinov in nevest ob prvi sklenitvi zakonske zveze, letno:	17
Tabela 2.4: Tipi družin v Sloveniji, popisi:.....	18
Tabela 2.5: Živorojeni, rojeni v zakonski ali v zunajzakonski zvezi, letno, vsa rojstva:.....	19
Tabela 2.6: Živorojeni, rojeni v zakonski ali v zunajzakonski zvezi, letno, prva rojstva:	20
Tabela 2.7: Živorojeni, rojeni zunaj zakonske zveze, katerih matere so se kasneje poročile, po trajanju od rojstva do poroke:.....	21
Tabela 5.1: Vzorec, poročeni par:	53
Tabela 5.2: Vzorec, neporočeni par, ki ne razmišlja o poroki:	54

Kazalo grafov

Graf 2.1: Celotna stopnja prve poročnosti žensk v starosti od 15 do 49 let, od leta 1988 do leta 2011:.....	15
Graf 2.2: Starostnospecifične stopnje prve poročnosti žensk, letno:	16

1 Uvod

V Sloveniji se število sklenjenih zakonskih zvez zmanjšuje in narašča delež alternativnih družinskih in partnerskih skupnosti (zunajzakonskih skupnosti ali kohabitacij, zunajzakonskih rojstev, enostarševskih družin, reorganiziranih družin, LAT-razmerij), k čemur prispevajo številni dejavniki (družbene spremembe, spremembe zakonodaje, spremembe medosebnih odnosov ipd.). Vse te spremembe so razvidne iz statističnih podatkov o sklepanju zakonskih zvez, razvezah zakonskih zvez, zunajzakonskih rojstvih in tipih družin. Med pari v stabilnih partnerskih zvezah se jih v Sloveniji poroči približno le še polovica in polovica ne. Od vseh parov je delež poročenih še posebej nizek med mladimi v starosti od 18 do 34 let.

Statistični podatki so pokazatelj tega, da zakonska zveza ni več družbena norma, ampak je postala le ena izmed možnih življenjskih oblik, partnerskih skupnosti in načinov ustvarjanja družine. Uradno je v Sloveniji do tega prišlo z deinstitucionalizacijo zakonske zveze, s formalnopravno izenačitvijo zakonske zveze z zunajzakonsko skupnostjo (kohabitacijo) leta 1976, ko je status poročenih postal izenačen s statusom neporočenih. Še pred sprejetjem tega zakona, pa je leta 1946 k tej spremembi (v razmerju med partnerji) pripomogla tudi sprememba zakona v razmerju med starši in otroki s tem, ko so bile otrokom, rojenim v zunajzakonski zvezi priznane enake pravice in dolžnosti, kot so jih otroci, rojeni v zakonski zvezi, že imeli. S temi spremembami sta zunajzakonska skupnost in zunajzakonsko rojstvo postali institucionalizirani in družbeno sprejeti možni obliki ustvarjanja partnerskih in družinskih skupnosti. Posledica tega je, da se je institucionalni pomen poroke in zakonske zveze zmanjšal, poleg tega se je zmanjšal tudi pomen poroke za ustvarjanje družine in nastanek družinskih vezi.

Moja teza je, da je tradicionalni pomen poroke zamenjal osebni pomen poroke in da se je spremenil odnos mladih odraslih do poroke in zakonske zveze ter do ustvarjanja družine in partnerstva. V diplomski nalogi želim zato raziskati, zakaj se mladi odrasli dandanes želijo ali ne želijo poročiti. Vprašanje, ki si ga zastavljam je: Zakaj se mladi odrasli odločijo za poroko in zakaj ne? Zanima me, po čem se ločijo tisti pari, ki se odločijo za poroko od tistih, ki se ne ter kateri osebni in odnosni dejavniki vplivajo na njihovo odločitev (kakšne so razlike med pari v pogledu na zakonsko zvezo in zunajzakonsko kohabitacijo z vidika vrednotnih orientacij, procesa odločanja znotraj partnerske zveze, izkušenj iz izvorne družine itd.).

Diplomska naloga je razdeljena na teoretični in raziskovalni del. V teoretičnem delu opišem družbeni pomen, pravni vidik in osebni pomen poroke in zakonske zveze v pozni moderni. V raziskovalnem delu izhajam iz teoretičnega dela, na podlagi katerega sem sestavila vprašanja za polstrukturiran intervju. Intervjuvala sem dva para, poročenega in neporočenega. Zanimalo me je, kaj mladim odraslim poroka in zakonska zveza pomenita, ko je že prišlo do zavezanosti partnerskemu odnosu. Intervjuvanci so bili stari v razponu od 25 do 34 let. Intervjuvala sem oba partnerja skupaj.

2 Družbeni pomen poroke in zakonske zveze

Poroka in zakonska zveza sta bili nekoč tesno in neločljivo povezani z odselitvijo mladih od izvorne družine in z nastankom družine, spolnostjo in rojstvom prvega otroka. Zakonska zveza je bila institucionalna norma, ki je določala potek družinskega življenja in je urejala partnersko vedenje. Na prehodu iz moderne v pozno moderno je prišlo do sprememb družinske strukture s pluralizacijo družinskih in partnerskih oblik. Družbene norme, ki so poprej določale institucijo zakonske zveze so pričele slabeti in njena institucionalna vloga se je pričela zmanjševati. Prišlo je do deinstitutionalizacija zakonske zveze, do izenačitve zakonske zveze z zunajzakonsko skupnostjo.

2.1 Deinstitutionalizacija zakonske zveze

Zakonska zveza se kot družbena institucija nenehno spreminja, »je rezultat dolgega zgodovinskega razvoja in stalno spreminjajočih se filozofskih, verskih, političnih, družbenih in gospodarskih idej in stališč« (Guggenbül-Craig 1998, 26). V tradicionalnih družbah je bila odločitev za poroko kulturno pogojena in je predstavljala družbeno normo, ki se je iz generacije na generacijo prenašala tako, da je pred odločitvijo za poroko (vsaj pri večini ljudi) v procesu socializacije potekal dalj časa trajajoč proces usmeritve in »socio-kulturnega uglasjevanja« posameznika na poroko, zakonsko zvezo in družino. V tem smislu je družina zopet porajala ljudi, da se bodo tudi sami nekoč poročili in imeli otroka/-e in na takšen način osnovali družino (Sieder 1998, 239).

V tradicionalnih družbah je institucija zakonske zveze je po Rougemontovem (1999, 280–281) mnenju delovala tako, da je bila utemeljena s tremi skupinami vrednot, ki so ljudem dajale »prisile« (norme) glede zakonske zveze. Te tri skupine vrednot so naslednje:

1. **Svete prisile:** Poroka je bila pri poganskih ljudstvih nekaj obrednega in ostanki te obrednosti so se še dolgo ohranili v naših institucijah. To so npr. nakup, ugrabitev, iskanje neveste in zaklinjanje. V naših dneh zavoljo ekonomske nestabilnosti dota ni več pomembna. So se pa nekatere navade ohranile le še v kmečkih norčijah (npr. ugrabitev neveste, snubitev z izmenjavo slovesnih obiskov, uradno izpovedana

ljubezen itd.). Večina parov tudi ne čuti več praznoverne potrebe, da bi njihovo zvezo blagoslovil duhovnik (Rougemont 1999, 280).

2. **Družbene prisile:** Vprašanja družbenega položaja, krvi, družinskih interesov in celo denarja so se v demokratičnih državah umaknila v ozadje. Izbira zakonskega partnerja je postala odvisna predvsem od individualnih okoliščin in presoje. Zaradi tega naj bi bilo več ločitev. Obenem so se poročne slovesnosti poenostavile ali celo izginile, npr. »odhod neveste v poročno posteljo«. Danes se je kolikor toliko ohranilo poročno potovanje. Odločitev zanj je predvsem osnovana na želji po begu iz družbenega okolja in poudarjanja zasebne zakonske sreče (Rougemont 1999, 280–281).

3. **Religiozne prisile:** Krščanske cerkve so nekoč postavljale zakonske in družinske norme za življenje ljudi. S cerkveno poroko je bila dana religiozna zaobljuba »za zdaj in za večno«. Cerkev ločitve oziroma razveze zakonske zveze ni omenjala, saj je bila po krščanskih pravilih sklenjena za vedno, do smrti (Rougemont 1999, 281). Cerkve so pričele izgubljati moč v prvi polovici 20. stoletja, s postopnim uvajanjem civilne poroke in z upadanjem članstva od sedemdesetih let 20. stoletja naprej, ko jim je v očeh mnogih še dodatno odvzelo upravičenost, da se kot krščanska instanca s svojimi normami vmešava v zakonsko in družinsko življenje (Sieder 1998, 256–257). Veliko držav je tudi opustilo cerkveno sklenitev zakonske zveze, nekatere pa so vzporedno s civilno poroko zadržale tudi cerkveno sklenitev zakonske zveze (Švedska, Norveška, Danska, Anglija idr.) (Geč-Korošec 2000, 34).

S postopnim splošnim razvrednotenjem institucionalnih ovir in z naraščanjem števila ljudi, ki niso odraščali v tradicionalnih družinah, je prišlo do postopnega razhajanja in izginjanja norm glede zakonske zveze. Posledično je upadla pripravljenost mladih in ljudi na sploh, da se poročijo (Sieder 1998). Sieder (1998, 255–256) kot vzroke za upadanje pripravljenosti na poroko navaja:

- povečano poklicno udeležbo žensk, rojenih po letu 1950, ki so zaradi tega veliko bolj neodvisne od sredstev zakonskih partnerjev,
- večjo legitimnost alternativnih družinskih oblik in nedružinskih življenjskih oblik, predvsem zunajzakonskih partnerskih skupnosti (kohabitacij),
- boljši pravni in družbeni status zunajzakonskih otrok in njihovih mater,

- splošno težnjo k individualizaciji, zaradi katere je videti dolgoročna socialna, materialna in psihična zveza vse večje osebno tveganje in ovira pri mobilnosti v poklicni karieri in
- nazadovanje nezaželenih nosečnosti in rojstev, kar ima za posledico upad porok, ki so bile sklenjene predvsem zaradi zanositve (Sieder 1998, 256).

Z vse večjo deinstitucionalizacijo zakona je prišlo do umika prisilnega značaja norm zakonskega in družinskega prava in do izgube pomena institucij, ki so jih nekoč postavljale. Tradicionalni način vzpostavljanja »samoumevnosti« poroke in ustanovitve družine se je vse bolj pričel umikati zavestni izbiri med alternativnimi možnostmi oblikovanja družine in vstopom v partnersko skupnost (Sieder 1998, 239, 256–257). »Naraščajoče število zakonskih razvez ali sploh odklanjanje sklepanja zakonskih zvez se povezuje na eni strani s spremenjenimi civilizacijskimi vzorci sodobnega človeka, na drugi pa tudi z naraščanjem splošne družbene anomalije oziroma sesipanja tradicionalnega sistema vrednot« (Kovačič-Peršin 2006, 101).

V naši družbi je z razvojem in spremembo položaja družine do družbenega in pravnega priznanja zunajzakonske skupnosti prišlo šele s formalnopravno izenačitvijo zakonske zveze z zunajzakonsko skupnostjo. Družina od takrat naprej sama po sebi ni več z zakonom privilegirana institucija, ustanovljena s poroko oziroma sklenitvijo zakonske zveze (Geč-Korošec 2000, 121).

2.3 Porast alternativnih družinskih in partnerskih skupnosti

Še v šestdesetih letih prejšnjega stoletja so bile družina, zakonska zveza in poklic zavezujoče oblike skupnega načrtovanja življenjskih shem, položajev in biografij, ki so se počasi že v tistem času začele spreminjati v vseh razvitih zahodnih družbah. Na prehodu iz moderne v pozno moderno so se na vseh teh področjih intenzivneje pričele odpirati nove možnosti, priložnosti, načini razmišljanja, nove potrebe in vedenja na sociostrukturni in subjektivni ravni. Odpirati se je pričel prostor za alternativne družinske in partnerske skupnosti, za nove oblike življenja in vedenja, ki so v Sloveniji v porastu in prav tako tudi v vseh ostalih državah EU. Slovenija je v primerjavi z ostalimi evropskimi državami tudi med vodilnejšimi po deležu kohabitacij, nizkem deležu sklenitev zakonske zveze in številu ločitev (Kuhar in Ule 2003; Eurostat 2011).

2.3.1 Kohabitacija

Kohabitacija je življenjska skupnost neporočenega para. Za razliko od sedanosti, je bila partnerska skupnost v preteklosti določena z zakonsko zvezo, kar pa ne pomeni, da kohabitacije takrat niso bile prisotne. Velja nasprotno, s to razliko, da jih družba takrat ni ravno odobraval, toda to se je pričelo spreminjati z širšimi družbenimi spremembami. S prehodom iz moderne v pozno moderno so se stvari obrnile v prid zunajzakonskim skupnostim, ko se vedno več parov odloči živeti v skupnosti s partnerjem in vzgajati otroke ne da bi se poročili (Giddens 2007). Kohabitacija je fenomen, ki narašča v vseh zahodnih državah (Bernhardt v Moors in Bernhardt 2009, 227). Macklin (v Bernardes 1997, 136; Callan in Noeller 1987, 100–101) je kohabitacijo razdelil v pet kategorij:

1. Začasno priložnostno razmerje: partnerja se odločita, da si bosta delila nastanitev; njuna interakcija sega od prijateljske naklonjenosti do nobene.
2. Ljubeča partnerska skupnost: partnerja živita skupaj, ker uživata v medsebojni skupnosti.
3. Poskusna zakonska zveza: partnerja živita skupaj, da preizkusita partnersko zvezo preden se odločita za poroko.
4. Začasna alternativa zakonski zvezi: partnerja se bosta poročila, ko bosta začutila, da se želita poročiti.
5. Trajna ali pol stalna alternativa zakonski zvezi: dolgotrajno partnersko razmerje z visoko stopnjo zavezanosti odnosu, brez formalne zakonske zavezanosti odnosu.

Pari lahko v svojih odločitvah prehajajo med različnimi tipi kohabitacije, ko se njihova čustvena zavezanost odnosu spremeni. Znotraj vsakega tipa kohabitacije se pari razlikujejo v pogledih na poroko, monogamnosti, načrtih za prihodnost in željo po otrocih (Callan in Noeller 1987, 100–101).

Kohabitacija pred poroko je postala za mnoge pare norma in je še posebej značilna za tiste, ki se nameravajo poročiti v drugo. Eden izmed razlogov za povišanje stopnje kohabitacije je, da je z deinstitutionalizacijo zakonske zveze postalo pomembnejše zadovoljivo partnerstvo. S tem pojavom je poroka ljudem postala manj pomembna, nekaterim celo nepomembna. Pari v kohabitaciji so v precejšnji meri postali podobni poročenim parom (Burgoyne 1991 in McRae 1993 v Jamieson 1998, 32–33). Giddens je zato mnenja, da bi bilo primerneje govoriti o parih in neparih in ne o poročenih in neporočenih (Giddens 2007).

2.4 Spremenjena kultura poročnosti v Sloveniji

Število vseh sklenjenih zakonskih zvez se po drugi svetovni vojni in vse do konca 70-ih let ni bistveno spreminjalo. Gibalo se je med 14 in 15 tisoč letno. Zmanjševanje števila sklenjenih zakonskih zvez se je v Sloveniji začelo v začetku 80-ih let. V tem obdobju je število sklenjenih zakonskih zvez padlo na 12 tisoč, leta 1990 pa celo pod 9 tisoč. V času najštevilčnejšega sklepanja zakonskih zvez se je število sklenjenih zakonskih zvez na 1000 prebivalcev gibalo med 8 in 9. Leta 2000 se je spustilo na 3,5 in je najnižjo stopnjo doseglo leta 2005, in sicer 2,9. Po letu 2005 se je ponovno pričelo rahlo povečevati in je leta 2011 znašalo 3,3 porok na 1000 prebivalcev. V letu 2011 je v Sloveniji sklenilo zakonsko zvezo 6.671 parov, kar je več kot polovica manj kot pred štirimi in tremi desetletji, a v primerjavi z letom 2010 je bilo leta 2011 za 2,2 % (143) več sklenjenih zakonskih zvez in v primerjavi z letom 2005 jih je bilo leta 2011 kar za 15,6 % (902) več. Z zmanjševanjem števila porok se je z vmesnimi nihanji povečalo tudi število razvez zakonskih zvez. V primerjavi z letom 1960 se je število razvez zakonskih zvez leta 2011 dvignilo za 49,2 % (758), leta 1970 za 20,1 % (385), leta 1990 za 23,7 % (440) in leta 2000 za 8,1 % (173). V primerjavi z letom 1980 pa se je število razvez zakonskih zvez leta 2011 zmanjšalo za 0,5 % (11), leta 2005 kar za 13,2 % (349) in leta 2010 za 5,4 % (132). Največ zakonskih zvez se razveže po dalj časa trajajoči zakonski skupnosti (SURs 2004; SURs 2011a; SURs 2012a) (glej Tabela 2.1).

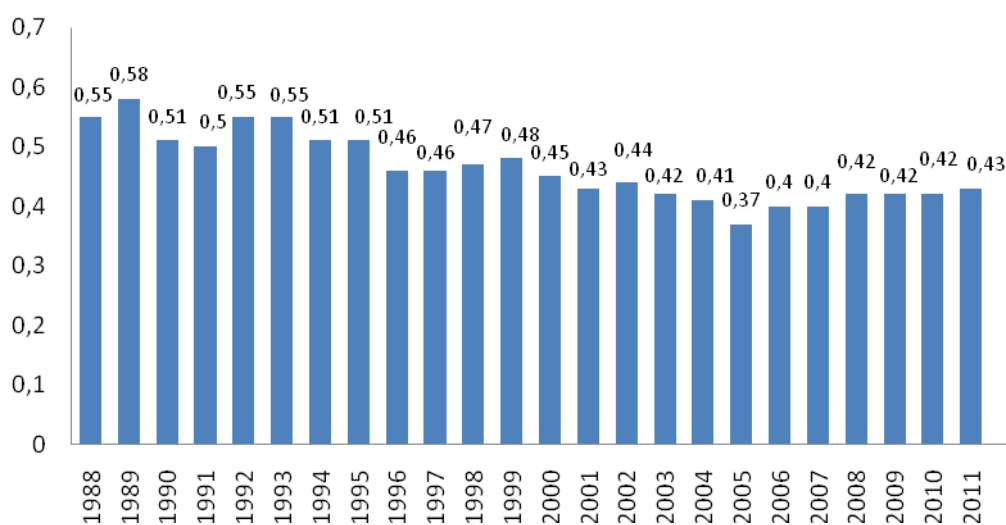
Tabela 2.1: Sklenitev zakonskih zvez in razveze zakonskih zvez:

	1960	1970	1980	1990	2000	2005	2010	2011
Sklenitev zakonskih zvez	14.013	14.281	12.377	8.517	7.201	5.769	6.528	6.671
Prve sklenitve zakonskih zvez	12.080	12.295	10.547	7.251	6.148	5.051	5.459	5.601
Razveze zakonskih zvez	1.540	1.913	2.309	1.858	2.125	2.647	2.430	2.298
Na 1.000 prebivalcev								
sklenitev zakonskih zvez	8,9	8,3	6,5	4,3	3,6	2,9	3,2	3,3
razveze zakonskih zvez	1,0	1,1	1,2	0,9	1,1	1,2	1,2	1,1
Razveze na 1.000 sklenitev zakonskih zvez	109,9	134,0	186,6	218,2	295,1	458,8	372,2	344,5

Vir: Statistični urad RS.

Na intenzivno zniževanje števila zakonskih zvez kaže tudi celotna stopnja prve poročnosti žensk v starosti od 15 do 49 let¹. V začetku 80-ih let je znašala nekaj nad 0,70, v začetku 90-ih je še presegala 0,50, leta 2002 pa je znašala le 0,44 in je najnižjo vrednost dosegla leta 2005, in sicer 0,37, nato se je ponovno pričela povečevati in je leta 2010 znašala 0,42 in leta 2011 0,43. (SURS; SURS 2004) (glej Graf 2.1).

Graf 2.1: Celotna stopnja prve poročnosti žensk v starosti od 15 do 49 let, od leta 1988 do leta 2011:

Vir: Statistični urad RS.

Po podatkih European Values Study za leto 1999 in 2008 je bil v Sloveniji delež poročenih še posebej nizek v populaciji mladih v starosti od 18 do 34 let. V letu 1999 jih je bilo poročenih 28 % (izračun EVS 1999) in v letu 2008 le 12,5 % (izračun EVS 2008), ko so skoraj vsi poročeni pred poroko živeli tudi v predporočni kohabitaciji (Kuhar 2012). Po podatkih Statističnega urada RS je v letu 2011 delež poročenih mladih v starosti od 18 do 34 let narastel na 16,7 % od celotne populacije² (lasten izračun po podatkih SURS-a). Iz spodnjega grafa, je po podatkih za starostnospecifične stopnje prve poročnosti žensk³, razviden trend

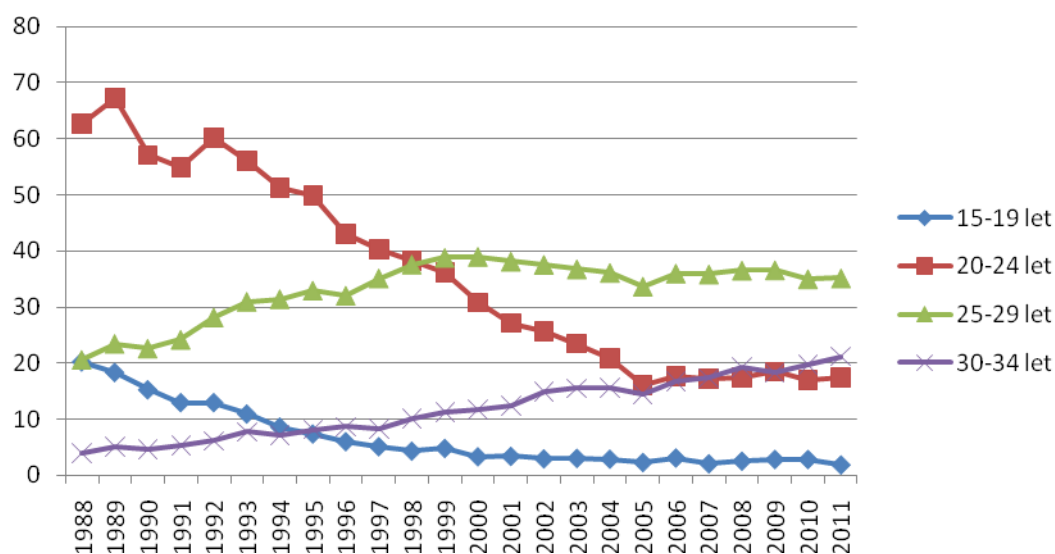
¹ Celotna stopnja prve poročnosti žensk v starosti od 15 do 49 predstavlja povprečno število prvih sklenitev zakonskih zvez na eno žensko, ob predpostavki, da se starostnospecifične mere poročnosti ne bodo spreminjale (SURS).

² Izračun po podatkih SURS-a iz kategorije Prebivalstvo, staro 15 ali več let, po starosti, spolu in zakonskem stanu, kohezijski regiji, Slovenija, letno.

³ Starostnospecifična stopnja prve poročnosti žensk je razmerje med številom žensk, ki so prvič sklenile zakonsko zvezo v določeni starosti, in številom žensk enake starosti v koledarskem letu (SURS).

upadanja povprečnega števila prvih sklenitev zakonskih zvez med mladimi. Največji trend upadanja je zabeležen v starostnih skupinah od 15 do 19 let in od 20 do 24 let in najbolj narašča v starostni skupini od 25 do 29 let. V letu 2010 je stagniral v najmlajši starostni skupini, upadel je v starostnih skupinah od 20 do 24 let in od 25 do 29 let in je narasel v najstarejši starostni skupini. V letu 2011 pa je narasel v vseh starostnih skupinah, edino v najmlajši je padel (SURS; SURS 2004; Urad RS za mladino 2010, 61) (glej Graf 2.2).

Graf 2.2: Starostnospecifične stopnje prve poročnosti žensk, letno:

Vir: Statistični urad RS.

Od vseh sklenjenih zakonskih zvez se jih okoli 90 % sklepa prvič. V letu 2010 je svojo prvo zakonsko zvezo sklenilo 5.800 ženinov (88,8 %) in 5.865 nevest (89,8 %). V letu 2011 je zakonsko zvezo prvič sklenilo 5.966 ženinov (89,4 %) in 6.029 nevest (90,4 %) (SURS; SURS 2011a).

Ženinini in neveste so ob sklenitvi zakonske zveze vse starejši. Medtem ko je povprečna starost ženinov prvič presegla starostno mejo 30 let že leta 1993, so neveste to mejo dosegle v letu 2006, ki se od takrat še povečuje. V letu 2010 je bila povprečna starost nevest 30,8 in ženinov 33,7 leta. Povprečna starost ženina je bila leta 2011 34 let. Nevesta je bila v tem letu v povprečju za tri leta mlajša od ženina in je bila stara 31,2 leta (SURS; SURS 2011a; SURS 2012a) (glej Tabela 2.2).

Tabela 2.2: Povprečna starost ženinov in nevest ob sklenitvi zakonske zveze, letno:

	1960	1970	1980	1990	2000	2010	2011
Ženin	29,1	28,0	27,5	28,7	31,4	33,7	34,0
Nevesta	25,8	24,3	24,1	25,4	28,4	30,8	31,2

Vir: Statistični urad RS.

Povprečna starost ženinov ob prvi sklenitvi zakonske zveze je starostno mejo 30 let preseгла leta 2002. V letu 2010 je znašala 31,7 leta in se je v letu 2011 malenkost znižala na 31,4 leta. Edino povprečna starost neveste ob prvi sklenitvi zakonske zveze še ni dosegla starosti 30 let. V letu 2010 je znašala 28,6 leta in v letu 2011 29,1. Nevesta je bila leta 2011 v povprečju za dve leti mlajša od ženina. V zadnjih 30-ih letih se je povprečna starost tako neveste kot tudi ženina ob prvi poroki zvišala za 6 let (SURS; SURS 2004; SURS 2011a; SURS 2012a) (glej Tabela 2.3).

Tabela 2.3: Povprečna starost ženinov in nevest ob prvi sklenitvi zakonske zveze, letno:

	1960	1970	1980	1990	2000	2010	2011
Ženin	/	25,9	25,5	26,6	29,4	31,7	31,4
Nevesta	/	23,1	22,5	23,8	26,6	28,6	29,1

Vir: Statistični urad RS.

2.4.1 Tipi družin

V Sloveniji se je število družin v letih 1981 do 1991 povečalo iz 522.000 na 552.000, v obdobju 1991 do 2002 na 556.000 in v obdobju 2002 do 2011 na 567.347. Med vsemi družinami je bil skupen delež družin zakonskih parov z otroki in zunajzakonskih partnerjev z otroki leta 1981 64,4 %, deset leta kasneje 61,2 %, ob popisu leta 2002 58,3% in leta 2011 le 50,5 %. Pri tem se je dejansko zmanjšal delež družin zakonskih parov z otroki, in sicer iz 59,0 % leta 1991 na 53,0 % v letu 2002 in v letu 2011 na 41,8 %. Medtem se je delež družin

zunajzakonskih partnerjev z otroki iz 2,2 % leta 1991 povečal na 5,3 % v letu 2002 in v letu 2011 na 8,7 %. Delež družin brez otrok, zakonskih parov in zunajzakonskih partnerjev, se je iz 20,8 % leta 1991 povečal na 23,0 % v letu 2002 in v letu 2011 na 24,2 % (SURS; SURS 2008) (glej Tabelo 2.4).

Tabela 2.4: Tipi družin v Sloveniji, popisi:

	Popis							
	1981		1991		2002		2011	
Skupaj	522.314	100,0 %	551.899	100,0 %	555.945	100,0 %	567.347	100,0 %
Zakonski par brez otrok	110.934	21,2	109.594	19,9	114.835	20,7	125.489	22,1
Zunajzakonska partnerja brez otrok	/	/	4.966	0,9	12.807	2,3	12.185	2,1
Zakonski par z otroki	336.422	64,4	32.5622	59,0	294.726	53,0	237.422	41,8
Zunajzakonska partnerja z otroki	/	/	12.408	2,2	29.285	5,3	49.122	8,7
Mati z otroki	65.251	12,5	85.214	15,4	89.683	16,1	119.706	21,1
Oče z otroki	9.580	1,8	14.095	2,6	14.609	2,6	23.423	4,1
Enostarševske družine skupaj	74.831	14,3	99.309	18,0	104.292	18,8	143.129	25,2

Vir: Statistični urad RS.

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je znižanje števila družin zakonskih parov z ali brez otrok posledica čedalje pogostejšega odločanja partnerjev za življenje v zunajzakonski skupnosti. Podatki o številu zunajzakonskih skupnosti so zbrani le s popisi prebivalstva. Prvi popis prebivalstva je bil izveden leta 1981, v katerem je bilo zabeleženih 10.345 zunajzakonskih skupnosti ali 2,0 % od vseh družin. Deset let pozneje, leta 1991, je

bilo zabeleženih 17.374 zunajzakonskih skupnosti, ki so predstavljale že 3,1 % vseh družin, leta 2002 je bilo popisanih 40.092 takih skupnosti, kar je 7,6 % od skupnega števila družin. Ob registrskem popisu leta 2011 pa je število zunajzakonskih skupnosti narastlo na 10,8 % (61.307) zunajzakonskih skupnosti (SURS 2004; SURS 2012a; SURS 2011a) (glej Tabelo 2.4).

2.4.2 Zunajzakonska rojstva

V 60-ih in 70-ih letih se je okoli 90 % otrok rodilo v zakonski zvezi, a leta 2011 se jih je manj kot polovica (43,2 %). Prvič se je več kot polovica vseh rojenih otrok rodilo v zunajzakonski skupnosti leta 2007 (50,8 %). Število se od takrat še povečuje. V letu 2011 se je tako že peto leto zapored več kot polovica vseh otrok (56,8 %) rodilo v zunajzakonski skupnosti, kar je največ doslej. Poleg tega se tudi povprečna starost mater ob rojstvu otroka zvišuje. Po drugi svetovni vojni je bila leta 2011 ponovno zabeležena najvišja povprečna starost mater, in sicer 30,4, kar je za 0,2 leta več. Povprečna starost mater ob rojstvu otroka pa je prvič preseгла starost 30 let v letu 2008 (Kuhar 2012; SURS; SURS 2009; SURS 2011c, SURS 2012b) (glej Tabelo 2.5).

Tabela 2.5: Živorojeni, rojeni v zakonski ali v zunajzakonski zvezi, letno, vsa rojstva:

	Število vseh rojstev	Število zunajzakonskih rojstev, vsa rojstva	Delež (%) zunajzakonskih rojstev, vsa rojstva	Povprečna starost matere, vsa rojstva
1960	27.825	2.538	9,1	27,8
1970	27.432	2.340	8,5	26,5
1980	29.902	3.919	13,1	25,3
1990	22.368	5.488	24,5	26,0
2000	18.180	6.746	37,1	28,3
2007	19.823	10.071	50,8	29,9
2008	21.817	11.531	52,9	30,1
2010	22.343	12.441	55,7	30,3
2011	21.947	12.463	56,8	30,4

Vir: Statistični urad RS.

Od vseh prvorojenih otrok se jih je, po podatkih za leta 1994 do vključno 2011, več kot polovica prvič rodilo v zunajzakonski skupnosti v letu 2001 (52,3 %), med tem ko se jih je od vseh rojenih otrok prvič več kot polovica rodila v zunajzakonski skupnosti šele šest let kasneje, v letu 2007. V letu 2011 se je tako že enajsto leto zapored več kot polovica prvorojenih otrok rodilo v zunajzakonski skupnosti. Poleg tega se je v letu 2011 kar za dve tretjini prvorojenih otrok (67,3 %) rodilo neporočenim materam, kar pomeni, da jih je bilo ob prvem rojstvu otroka poročenih le 32,7 %. Med tem pa se zvišuje tudi povprečna starost mater ob prvem rojstvu otroka, ki pa še ni presegla starostne meje 30 let. Po podatkih za leta 1994 do vključno 2011, se je v letih 1994 do 1998 največ prvorojenih otrok rodilo materam v starostni skupini od 20 do 24 let in v letih 1999 do 2011 pa materam v starostni skupini od 25 do 29 let. Od leta 1994 do leta 2001 je največ mater prvorojenega otroka rodilo v zunajzakonski skupnosti v starostni skupini od 20 do 24 let, od leta 2002 do leta 2011 pa največ v starostni skupini od 25 do 29 let (SURS; SURS 2011c, SURS 2012b) (glej Tabela 2.6).

Tabela 2.6: Živorojeni, rojeni v zakonski ali v zunajzakonski zvezi, letno, prva rojstva:

	Število prvih rojstev	Delež (%) prvih rojstev	Število zakonskih rojstev, prvo rojstvo	Število vseh zunajzakonskih rojstev, prvo rojstvo	Delež (%) zunajzakonskih rojstev, prvo rojstvo	Povprečna starost matere, prvo rojstvo
1994	9.109	46,8	5.290	3.819	41,9	24,8
1998	8.652	48,5	4.614	4.038	46,7	25,9
2001	8.599	49,2	4.108	4.491	52,3	26,7
2002	8.963	51,2	4.274	4.689	52,3	27,2
2006	9.396	49,6	3.641	5.755	61,2	28,0
2010	10.992	49,2	3.604	7.388	67,2	28,7
2011	10.637	48,5	3.476	7.161	67,3	28,8

Vir: Statistični urad RS.

Nekaj neporočenih mater se v krajšem ali daljšem obdobju po rojstvu otroka tudi poroči, vendar ni nujno, da z biološkim očetom. V letu 2010 se je tako na primer rodilo 243 (1,9 %) otrok neporočenim materam, ki so se poročile še v tem letu (SURS; SURS 2011c). Iz spodnje tabele (glej Tabela 2.6) je razvidno, da se največ mater, ki ob otrokovem rojstvu niso bile poročene, poroči v prvem letu od otrokovega rojstva. Število neporočenih mater, ki se po rojstvu otroka poročijo, se po prvem letu starosti otroka zmanjšuje. V zadnjih 20-ih letih se je število mater, ki se poročijo v prvem letu od otrokovega rojstva skoraj preplopolovilo. Med materami, ki so rodile leta 1991 in niso bile poročene, se je v obdobju enega leta od otrokovega rojstva poročila vsaka sedma in med tistimi, ki so rodile leta 2011⁴ le vsaka trinajsta (Statistični urad RS – podatki so bili posebej pripravljene iz kategorije tabel statističnega raziskovanja Rojeni).

Tabela 2.7: Živorojeni, rojeni zunaj zakonske zveze, katerih matere so se kasneje poročile⁵, po trajanju od rojstva do poroke:

Trajanje od rojstva otroka do poroke (leta)*	Leto											
	1991		1995		2002		2005		2008		2011	
	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%
1	750	13,1	615	10,9	661	9,4	727	8,6	1.079	9,4	910	7,3
2-4	540	9,5	513	9,1	557	7,9	724	8,5	855	7,4	/	/
5-7	300	5,3	303	5,4	372	5,3	458	5,4	/	/	/	/
8-10+	483	8,5	386	6,8	252	3,6	/	/	/	/	/	/
neznano	50	0,9	35	0,6	16	0,2	17	0,2	24	0,2	52	0,4
Skupaj	2.123	37,3	1.852	32,8	1.858	26,4	1.926	22,7	1.958	17,0	962	7,7

* Podatki so zbrani za matere, ki so se poročile do vključno 1.10.2012.

Vir: Statistični urad RS – podatki so bili posebej pripravljene iz kategorije tabel statističnega raziskovanja Rojeni).

⁴ Podatki za neporočene matere, ki so rodile leta 2011 in so se v obdobju enega leta od otrokovega rojstva poročile, zajema tiste matere, ki so se poročile do vključno 1.10.2012, zato lahko sklepamo, da je število mater, poročenih v enem letu od rojstva v letu 2011 še višje.

⁵ Matere se po rojstvu otroka niso nujno poročile z otrokovim biološkim očetom. V podatkih so zajete tudi matere, ki so se lahko že ločile od moža ali so postale vdove. Poleg tega otrok ni nujno prvorojenec.

Za Slovenijo, kot tudi za vse ostale države v EU velja, da se vse več otrok rojeva v zunajzakonskih skupnostih. Slovenija po tej lastnosti sodi med države v EU z najvišjim odstotkom otrok, rojenih v zunajzakonski skupnosti. V letu 2009 je bil odstotek otrok, rojenih v zunajzakonski skupnostih višji le še v Estoniji, Franciji in na Švedskem (SURS 2011b).

2.5 Spreminjanje življenjskega poteka mladih in odločitev za poroko

Nekoč trdno ustaljeni življenjski poteki mladih v odraslost se v celotni Evropi v zadnjih desetletjih spreminjajo. Prehodi mladih v odraslost so se podaljšali, postali so nepredvidljivi, negotovi, vedno bolj individualizirani in diferencirani. Mladi vse pozneje dosegajo posamezne prehode na poti v odraslost. Mladost se podaljšuje v pozna dvajseta ali trideseta leta zaradi podaljševanja izobraževanja, kasnejšega vstopa na trg dela, podaljšane kohabitacije s starši in ekonomske, socialne in emocionalne odvisnosti od njih, zato ni več jasno, kdaj, če sploh naj bi do posameznega prehoda prišlo. Vse več mladih nekaterih od teh prehodov v odraslost ali noče ali ne more doseči. Nekateri prehodi se celo povsem umikajo (npr. poroka, prehod v starševstvo) (Kuhar 2007, Kuhar 2009; Ule in Kuhar 2003; Ule 2008; Urad Republike Slovenije za mladino 2010).

Ključni prehodi mladih na poti v odraslost so naslednji (Kuhar 2007, 5):

1. Prehod na trg dela: konec rednega izobraževanja in začetek zaposlitve za polni delovni čas.
2. Neodvisnost od izvorne družine: odselitev od izvorne družine oz. vzpostavitev novega, samostojnega gospodinjstva.
3. Stabilno partnerstvo: kohabitacija ali poroka.
4. Starševstvo.

Osnovo za dolgoročno načrtovanje življenja mladih, kariere, družine, bivalnih razmer ipd. v prvi vrsti predstavlja prehod iz izobraževanja v zaposlitev, ki jim omogoči ekonomsko in socialno neodvisnost. Naslednji pomemben mejnik na poti mladih v odraslost je odločitev za skupno življenje s partnerjem, a starost ob prvi odselitvi mladih od staršev se podaljšuje in posledično je prehod iz družine staršev v lastno družino vse poznejši. Partnerska zveza pri tem igra pomembno vlogo, ni pa najpomembnejša, a povečuje željo po odselitvi oziroma željo po skupnem življenju s partnerjem (Ule in Kuhar 2003; Kuhar 2009). Poseben pomen v osebostnem razvoju mladih, na njihovi poti v odraslost in sprejemanju odločitev imajo tudi

življenjski cilji, ideali in vrednote. Predstavljajo jim merilo, nekakšen kažipot, s katerimi načrtujejo svoje življenje, uravnavajo svoja dejanja, ocenjujejo svoje ravnanje in ravnanje drugih. Skozi svoje življenje jih spreminjajo in na novo oblikujejo (Musek 1995, 28–32).

Cilji, ideali in vrednote mladih postajajo vse bolj subjektivni, v okviru katerih je postala pomembna predvsem pravica do individualnosti (Miheljak in drugi 2002). Na to kaže dejstvo, da mladi v partnersko skupnost in lastno družino prehajajo zelo različno, pri čemer se odločajo med prednostmi, ki jih prinaša družinsko življenje in prednostmi samskega življenja, med družino in poklicno kariero, osebnim samorazvojem, uživanjem življenja ipd. (Kuhar 2007, 51–55). V tem oziru se zdi, da je mladim osebna realizacija postala pomembnejša od družinskega življenja, da so mladi zamenjali družino kot osnovno celico družbe (Ule in Kuhar 2003, 75). Na tem mestu se postavlja vprašanje: Kaj mladim družina in družinsko življenje pomenita?

Podatki številnih raziskav so pokazali, da sta družina in družinsko življenje, kljub naraščajočemu individualizmu, med mladimi visoko cenjeni vrednoti in sta na vrhu lestvic vrednot (Miheljak in drugi 2002; Musek 1995; Ule in Kuhar 2003). Musek je mnenja, da mladi ne odlašajo z družinskim življenjem, ker si ne bi želeli ustvariti družine, se poročiti in imeti otrok, ampak zato ker življenje postaja vse zahtevnejše in se mladi zato kritično sprašujejo, ali bodo kos vsem zahtevam. Meni, da se mladi ne želijo prenašati in prehitro sprejemati odločitev, če niso prepričani, da si bodo lahko zagotovili kvalitetno družinsko življenje (Musek 1995, 180). Pomembno vlogo pri oblikovanju družine imajo predvsem trg dela, stanovanjske razmere in spolne vloge (Švab 2001).

Kaj mladim poroka pomeni? V anketni raziskavi Mladi, družina in starševstvo⁶ se je samo 2 % študentov in 4 % študentk strinjalo z izjavo »Bolje imeti slab zakon, kot biti samski«, le 21 % študentk in 13,4 % študentov se je strinjalo z izjavo »Zakon je zastarela institucija« in le 14 % vseh anketiranih jih meni, da je materialna varnost prednost zakonske zveze (Ule in Kuhar 2003, 102). To potrjuje dejstvo, da »mnogi pripisujejo sami poroki in zakonski zvezi velik emocionalni in osebni pomen« in »za marsikoga je poroka pomemben del življenjske biografije, za drugega priložnost za zabavo priložnost za zabavo ali celo bakhantsko

⁶ Anketna raziskava je bila izvedena junija 2003 na kvotnem vzorcu 158 študentov in 127 študentk različnih fakultet ljubljanske univerze. Povprečna starost anketiranih študentov je 21,4 leta, povprečna starost študentk pa 20,3 leta (povprečna starost obeh spolov skupaj je 20,9).

veseljačenje, spet drugi vidijo v njej priložnost za nabiranje daril itn.« (Ule in Kuhar 2003, 102). Podatki kvalitativnega dela raziskave Mladi, družina in starševstvo so tudi pokazali, da »nekateri mladi poroko cenijo kot ideal, za druge je nepotreben ceremonial« (Ule in Kuhar 2003, 105).

3 Pravni vidik poroke in zakonske zveze

S pravnega vidika je zakonska zveza opredeljena z določenimi definicijami, pravili, normami in zakoni, preko katerih se določajo njene značilnosti, razsežnosti, pogoji in možnost za njeno razvezo. Skozi zgodovino in kulturno ureditev so se spreminjala in so v evropski zgodovini zakonske zveze prešla dokaj vijugavo pot, in sicer od obvezne, državne in patriarhalno urejene institucije, do versko povzdignjenega, neločljivega zakramenta, ki so ga opredeljevali verski zakoniki. Po francoski revoluciji je ponovno prešla v civilno pravo in je postala pogodba (Bergant 1981, 132).

Zakonska zveza kot pogodba objektivno formalnopravno ureja razmerje med zakoncema in jima nalaga določene pravice in dolžnosti, katerim se partnerja zavežeta oziroma obvežeta z javno zaobljubo (v poročnem obredu). S poroko javno in (navadno) v krogu družine potrdita, da sprejemata zakonsko predpisane pravice in dolžnosti, ki jima jih kot možu in ženi nalaga »zakonska« pogodba. Z zakonom določene pravice in dolžnosti zakoncev veljajo tudi za »nezakoncev«, seveda z nekaj razlikami in dodatnimi dolžnostmi.

V Sloveniji zakonsko zvezo kot pogodbo pravno ureja Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR). Sprejet je bil leta 1976⁷ in je pričel veljati s 1. januarjem 1977. V njem so določena pravila, pogoji in oblike za sklenitev veljavne zakonske zveze, osebna in premoženjska razmerja med zakonci, vzroki za neveljavnost in prenehanje zakonske zveze ter pravne posledice prenehanja zakonske zveze. Sestavljen je iz sedmih delov. V prvem delu so opisane uvodne določbe zakona, v drugem se zakon v osmih točkah osredotoča na zakonsko zvezo, njene splošne določbe, pogoje za sklenitev in veljavnost zakonske zveze, obliko sklenitve zakonske zveze, neveljavnost zakonske zveze, pravice in dolžnosti zakoncev, premoženjska razmerja med zakonci, prenehanje zakonske zveze in na razmerja med razvezanima zakoncema po razvezi zakonske zveze. Tretji del ureja razmerja med starši in otroki, četrti posvojitev, peti rejništvo, šesti skrbništvo in sedmi del ureja prehodne in končne določbe zakona. Vsa ta skupina pravnih določil ureja zakonsko zvezo kot družbeno in pravno ustanovo.

⁷ Obj. v Ur. l. SRS, št. 15/76 z dne 4.6.1976; Ur. l. SRS 1-1/89 (spremembe in dopolnitve); Ur. l. SRS, št. 14/89 (prečiščeno besedilo); Ur. l. RS, št. 13/94 (spremembe); Ur. l. RS, št. 82/94 (spremembe); v nadaljevanju cit. ZZZDR.

ZZZDR neposredno ureja družinsko-pravna razmerja, posredno pa ta razmerja urejajo še drugi predpisi, ki obstajajo poleg ZZZDR (Geč-Korošec 2000, 27-28). V nadaljevanju se bom osredotočila na ZZZDR, na prvi in drugi del, na pravni pomen zakonske zveze in njena temeljna načela, pogoje za sklenitev in veljavnost zakonske zveze, obliko sklepanja zakonske zveze (potek poročnega obreda), na pravne posledice zakonske zveze in zunajzakonske skupnosti.

3.1 Pravni pomen zakonske zveze in temeljna načela zakonske zveze

Pravni pomen zakonske zveze zajema privatne zadeve zakoncev in jim kot družbena in pravna ustanova »določa pogoje za sklenitev in veljavnost zakonske zveze, načine prehajanja in posledice prenehanja zakonske zveze« (Geč-Korošec 1987, 9). Pravna določila o zakonski zvezi (v ZZZDR) lahko razdelimo na sedem temeljnih načel (v Geč-Korošec 2000, 42–49):

1. Načelo institucionalnosti zakonske zveze: Zakonska zveza je institucija družbenega značaja. Definirana je kot »urejena življenjska skupnost moža in žene« (1. odst. 3. čl. ZZZDR) in njen družbeni pomen je »v zasnovanju družine« (rojstvu in vzgoji otrok) (2. odst. 3. čl. ZZZDR). Urejena življenjska skupnost moža in žene pomeni kompleksno heteroseksualno skupnost, v kateri moški in ženska zadovoljujeta svoje čustvene, spolne, biološke oziroma prokreativne (rojevanje otrok), moralno-etične (medsebojno spoštovanje, razumevanje, zaupanje, pomoč) ter ekonomske potrebe, želje in zahteve. Vendar sklenjena zakonska zveza ni več pogoj za oblikovanje družine, saj družina po zakonu lahko nastane tudi v zunajzakonski skupnosti, ki ima enake pravne posledice kot zakonska zveza, le da mora oče v zunajzakonski skupnosti podati priznanje očetovstva (Geč-Korošec 2000, 42–49; Zupančič 1993, 42–43).

2. Načelo svobodne sklenitve zakonske zveze: »Zakonska zveza temelji na svobodni odločitvi, na obojestranski čustveni navezanosti, vzajemnem spoštovanju, razumevanju, zaupanju in medsebojni pomoči« (13. čl. ZZZDR). »Zakonska zveza ni veljavna brez svobodne privolitve bodočih zakoncev; svobodne privolitve ni, če je bila privolitev izsiljena ali dana v zmoti« (1. odst. 17. čl. ZZZDR) (Geč-Korošec 2000, 42–49).

3. Načelo laicnete: Po ločitvi države od cerkve, cerkvena poroka ni pravno priznana. Pravno veljavno priznana zakonska zveza je t.i. civilna poroka, sklenjena pred pristojnim državnim organom. Bodoča zakonca, ki želita zakonsko zvezo skleniti še po verskih predpisih, se morata najprej civilno poročiti, šele nato lahko podata svojo zaobljubo še pred izbranim cerkvenim organom (Geč-Korošec 2000, 42–49).

4. Načelo monogamije: Z zakonom je prepovedana le istočasna formalna poligamija, saj je v ZZZDR določa, da ni možno skleniti zakonske zveze tako dolgo, dokler prejšnja še traja (20. čl.), a je v času življenja možno zamenjati več zakonskih partnerjev. Čeprav zakonska zveza še ni prenehala, je možno skleniti zunajzakonsko skupnost, kjer gre za dejansko poligamijo, vendar ZZZDR takšni življenjski skupnosti ne priznava nobenih osebnih in premoženjskih pravic (Geč-Korošec 2000, 42–49).

5. Načelo enakopravnosti zakonskih partnerjev: »V zakonski zvezi sta zakonca enakopravna« (14. čl. ZZZDR). Enakopravnost moža in žene se izraža ob sklenitvi zakonske zveze ter pri ureditvi osebnih (osebno ime, izbira prebivališča) in premoženjskih (skupno in posebno premoženje) razmerij med njima (Geč-Korošec 2000, 42–49). Zakonska zveza ne predstavlja ovire za razvoj osebnosti vsakega izmed zakoncev, saj o vseh pomembnih vprašanih glede skupnosti odločata skupaj sporazumno in enakopravno, o lastnih zadevah pa odločata sama, vsak zase (npr. o vprašanju izbire poklica in dela). Enakopravnost zakoncev se nanaša tako na osebno kot tudi na premoženjskopravno področje. (Zupančič 1993, 42–43).

6. Načelo popolnosti in trajnosti zakonske zveze: Institucija zakonske zveze po svoji naravi predstavlja polno in trajno življenjsko skupnost moža in žene, ki se kaže v tem, da se zakonska zveza sklepa zaradi skupnega življenja, rojevanja in vzgoje otrok in tudi zaradi moralne in materialne pomoči zakoncev. Njen namen je tudi trajnost življenjske skupnosti, ki temelji na enakopravnosti, obojestranski naklonjenosti in ljubezni, razumevanju in zaupanju zakoncev (Geč-Korošec 2000, 42–49).

7. Načelo razvezanosti zakonske zveze: Zakonska zveza je v osnovi trajna življenjska skupnost moža in žene, ki se po sporazumu ali na zahtevo vsakega od zakoncev prekine z ločitvijo (v Geč-Korošec 2000, 42–49).

Zanimivo je to, da je naša zakonodaja »v obdobju socializma izhajala iz načela, da je zakonska zveza dveh oseb, ki ju združuje ljubezen, kar je zakon izrecno definiral« (Kovačič-Peršin 2006, 104). Tega načela danes v ZZZDR ni več, saj je bilo izpuščeno in izbrisano iz zakonodaje, čeprav velja, da je ljubezen osnovni motiv za sklenitev zakonske zveze. Ljubezen kot načelo za sklenitev zakonske zveze je bilo nesmiselno izpustiti iz zakonodaje, kljub temu da, ljubezni pravno ni mogoče regulirati, bi jo morala zakonodaja nujno upoštevati (Kovačič-Peršin 2006, 104). Tu se postavi vprašanje – Kateri je potem osnovni motiv za sklenitev zakonske zveze, če ne ravno ljubezen?

3.2 Pravne posledice sklenitve zakonske zveze

Pravne posledice zakonske zveze nastanejo s sklenitvijo zakonske zveze in se izražajo v spletu medsebojnih razmerij zakoncev kot tudi v razmerjih do tretjih oseb. Določene so z ZZZDR in s predpisi drugih pravnih področij ali pa sploh niso pravno urejene v primeru, ko gre za takšna medčloveška razmerja, ki so stvar moralnih in etičnih pravil, kot so to npr. velika večina osebnih pravic in osebnih dolžnosti zakoncev. V ZZZDR so zapisane v poglavju Pravice in dolžnosti zakoncev od 44. do 50. člena. Nanašajo se na osebno stanje zakoncev in tudi na njihove osebne pravice in dolžnosti ter na njihovo premoženjskopravno razmerje (Geč-Korošec 2000, 75–92; Zupančič 1993, 53).

Razlike med osebnimi pravicami in dolžnostmi zakoncev in med premoženjskopравnimi razmerji niso ravno točno določene oziroma razmejene. Npr. predvsem sporna je določba pri dolžnostih zakoncev, ki jima nalaga, da v sorazmerju s svojimi možnostmi prispevata za preživljanje družine in pri njuni pravici, da lahko zahtevata preživljanje od drugega zakonca, če so za to izpolnjeni določeni pogoji. Obe pravici sta zapisani v ZZZDR v poglavju »Pravice in dolžnosti zakoncev«, a imata ti dve pravici in dolžnosti tudi določene premoženjskopравne posledice, ki pa ne izhajajo iz premoženjskopравne ureditve, čeprav jih v slovenski pravni teoriji štejemo med osebne pravice in dolžnosti (Geč-Korošec 2000, 75; Zupančič 1993, 53).

Pod osebno stanje zakoncev sodijo naslednje pravne posledice:

- državljanstvo,
- poslovna sposobnost in
- priimek zakoncev (Geč-Korošec 2000, 75–77).

Najpomembnejše osebne pravice in dolžnosti zakoncev, ki so zapisane v istem zaporedju, kot so zapisane v ZZZDR, so:

- skupno življenje zakoncev (1. odst. 3. čl.);
- vzajemno spoštovanje, zaupanje in medsebojna pomoč (44. čl. ZZZDR);
- svobodno odločanje o rojstvu otrok ter pravice in dolžnosti do otrok (45. čl. ZZZDR);
- prosta izbira poklica in dela (46. čl. ZZZDR);
- sporazumno določanje skupnega bivališča (47. čl. ZZZDR);
- sporazumno odločanje o skupnih zadevah (48. čl. ZZZDR);
- preživljanje družine v sorazmerju s svojimi zmožnostmi (49. čl. ZZZDR);
- preživljanje nepreskrbljenega zakonca, kateri nima sredstev za življenje in brez svoje krivde ni zaposlen, kolikor je to seveda v njegovi moči in če je to v njegovi zmožnosti (50. čl. ZZZDR);

Večina teh pravic in dolžnosti izhaja iz samega bistva zakonske zveze in ne predstavljajo prisilnih določil v pravnem redu. Zakonca prostovoljno izpolnjujeta dolžnosti in upoštevata pravice drug drugega ter se sporazumevata o bistvenih vprašanjih znotraj zakonske zveze iz nujnosti. O teh vprašanjih sta se sposobna dogovoriti in sporazumeti le, če med njima vlada medsebojno spoštovanje, ljubezen, zaupanje in razumevanje. Zakonski predpisi namreč nimajo tolikšne moči, da bi dosegli spoštovanje pravic in dolžnosti, ki jima jih narekuje in daje na razpolago ZZZDR, če nista moralno-etično motivirana ter nimata istih namenov in motivov. Takšna zakonska zveza sčasoma postaja prazna in jima predstavlja nevzdržno breme, kar ponavadi vodi v razvezo (Zupančič 1993, 54).

Sklenitev zakonske zveze ima določene posledice tudi na premoženjskopravnem področju zakoncev. Premoženjskopравни položaj zakoncev opredeljuje zakon s predpisi o lastnini premoženjskih predmetov zakoncev, posebej o upravljanju in razpolaganju z njimi, o deležih zakoncev na premoženju, o odgovornosti zakoncev za obveznosti in o pravnih poslih med zakoncema. Premoženjskopravna razmerja zakoncev najdemo zapisane v 6. točki drugega dela zakona pod naslovom Premoženjska razmerja med zakonci. Zakon upošteva tako ločeno premoženje kot tudi skupno. Pri delitvi skupnega premoženja se šteje, da sta deleža enaka (Geč-Korošec 2000, 83–92).

3.3 Pogoji za sklenitev in veljavnost zakonske zveze

ZZZDR ob sklenitvi zakonske zveze postavlja tri vrste pogojev:

- pogoji za sklenitev veljavne zakonske zveze,
- pogoji za veljavnost zakonske zveze in
- zakonske prepovedi.

Posledica neizpolnjevanja pogojev za veljavnost zakonske zveze je neveljavnost zakonske zveze (Geč-Korošec 2009, 49–51).

Pogoji za sklenitev zakonske zveze so trije (16. čl. ZZZDR), in sicer:

- da zakonsko zvezo sklepata dve osebi različnega spola;
- da izjavita svoje soglasje, da želita skleniti zakonsko zvezo;
- da svoje soglasje podata pred pristojnim organom in to na način, ki je določen z zakonom;

Iz tega sledi, da se za zakonsko zvezo šteje samo skupnost moškega in ženske. Da zakonska zveza postane veljavna morata oba⁸ bodoča zakonca javno pred pristojnim organom podati in soglasno izjaviti, da želita skleniti zakonsko zvezo (16. člen ZZZDR), pri čemer ni odločilno, ali sta zakonca resnično imela namen ustvariti zakonsko skupnost, kot tudi ne, ali je bila njuna izjava volje dana v sili, strahovanju, zmoti ali kot posledica zvižaje. Obenem tudi ni odločilno to, ali sta bila bodoča zakonca zrela in duševno zmožna podati svojo izjavo soglasno (Geč-Korošec 2000, 51). To se pokaže tekom trajanja zakonske zveze, ali sta zakonca skladna in ali se (ne)ujemata kot mož in žena, partner in partnerica.

Pogoji za veljavnost zakonske zveze so naslednji:

⁸ Z izjemo, kot jo navaja 30. člen ZZZDR, ki pravi: »V posebno utemeljenih primerih sme upravna enota, ki skrbi za vodstvo matične knjige za naselje, kjer se sklepa zakonska zveza, dovoliti, da se sklene zakonska zveza po pooblaščenču. Pri sklepanju zakonske zveze sme biti samo eden od bodočih zakoncev zastopan po pooblaščenču. Pooblaščenec mora imeti pooblastilo, izdano v obliki javne listine; v njem mora biti natančno navedena oseba, s katero namerava pooblastitelj skleniti zakonsko zvezo, Zakonska zveza po pooblaščenču se sme skleniti v treh mesecih od izdaje pooblastila.«

- zakonska zveza ni veljavna, če je v nasprotju z določbami 16., 17., 18., 19., 20. in 21. člena tega zakona (32. člen ZZZDR);
- pogoj svobodne privolitve (17. čl. ZZZDR);
- pogoj polnoletnosti⁹ (18. čl. ZZZDR);
- zakonske zveze ne more skleniti težje duševno prizadeta ali nerazsodna oseba (19. čl. ZZZDR);
- zakonske zveze ne more skleniti nihče, dokler njegova prej sklenjena zakonska zveza še traja in še ni razveljavljena (20. čl. ZZZDR);
- zakonske zveze ne morejo skleniti osebe s krvnim sorodniki (21. čl. ZZZDR);
- ZZZDR za zakonsko prepoved omenja le eno okoliščino, in sicer da zakonske zveze ne moreta skleniti skrbnik in njegov varovanec, dokler traja skrbništvo (22. čl. ZZZDR);
- zakonska zveza ni veljavna, če pri njeni sklenitvi nista bila navzoča oba zakonca ali en zakonec in pooblaščenec drugega¹⁰ (34. čl. ZZZDR);
- neveljavna je zakonska zveza, ki ni bila sklenjena z namenom skupnega življenja zakoncev (35. čl. ZZZDR);

V ZZZDR je kot zakonska prepoved zapisana samo ena prepoved, nanaša se na razmerje skrbništva in je določena z 22. členom ZZZDR: »Zakonske zveze ne moreta med seboj skleniti skrbnik in njegov varovanec, dokler traja skrbništvo« (Zupančič in Novak 2008, 316).

3.4 Poroka: formalna oblika in postopek sklenitve zakonske zveze

Za postopek veljavne sklenitve zakonske zveze je obvezna svečana civilna sklenitev zakonske zveze, ki se sklene pred pristojnim organom oblasti. (Zupančič 1993, 49). Postopek civilne sklenitve zakonske zveze (poročni obred) določata ZZZDR (25. do 31. čl.) in Pravilnik o sklepanju zakonske zveze.

Postopek sklenitve zakonske zveze poteka v dveh fazah (Geč-Korošec 2000, 60-62):

⁹ Po 23. členu ZZZDR center za socialno delo sme, če so za to utemeljeni razlogi, dovoliti sklenitev zakonske zveze osebi, ki še ni stara 18. let, vendar mora pred tem po 24. členu ZZZDR zaslišati njega, osebo, s katero se namerava poročiti ter njegove starše in skrbnike.

¹⁰ 30. člen ZZZDR

1. Pripravljalna faza: »Osebi, ki nameravata skleniti zakonsko zvezo, to prijavita pristojnemu matičarju, ki vodi poročno matično knjigo za naselje, kjer bodoča zakonca želita skleniti zakonsko zvezo« (25. čl. ZZZDR). V prijavi bodoča zakonca izjavita, »da svobodno sklepata zakonsko zvezo in da so izpolnjeni pogoji za veljavnost zakonske zveze« (1. odst. 26. čl. ZZZDR). Pristojni matičar mora bodoča zakonca še opozoriti na pogoje za veljavnost zakonske zveze, ki jih določa ZZZDR in se prepričati o tem, ali so ti pogoji izpolnjeni, v nasprotnem primeru se sklenitev zakonske zveze ne odobri (27. čl. ZZZDR).

2. Sklenitev zakonske zveze: »Zakonska zveza se sklene pred načelnikom upravne enote ali od njega pooblaščen osebno ob navzočnosti matičarja« (1. odst. 29. čl. ZZZDR). Sklepanje zakonske zveze je javno in slovesno ter poteka »v posebej določenih uradnih prostorih, ki jih določi upravna enota po predhodnem soglasju ministra, pristojnega za upravo« (2. odst. 28. čl. ZZZDR). Na zahtevo bodočih zakoncev in njunih navedenih pomembnih razlogih se sme zakonska zveza skleniti tudi na drugem mestu¹¹ (3. odst. 28. čl. ZZZDR; 15. do 17. čl. Pravilnika o sklepanju zakonskih zvez). Po 29. čl. ZZZDR je za sklenitev zakonske zveze potrebna navzočnost obeh bodočih zakoncev (z izjemo opredeljeno v 30. čl. ZZZDR) dveh prič, načelnika upravne enote ali od njega pooblaščen osebe in matičarja. Obred sklenitve zakonske zveze traja v povprečju 20 minut (13. čl. pravilnika) (Pravilnik o sklepanju zakonske zveze; Zupančič in Novak 2008, 372–373).

Po sklenitvi zakonske zveze se podatki vpišejo v poročno in rojstno matično knjigo v skladu z določili zakona o matičnih knjigah. Matičar je dolžan še zakoncema izdati potrdilo o sklenitvi zakonske zveze, s katerim zakonca v pravnem prometu dokazujeta obstoj zakonske zveze (Geč-Korošec 2000, 60–62).

3.5 Razveza zakonske zveze

Razveza zakonske zveze je urejena v 7. točki II. dela ZZZDR z naslovom »Prenehanje zakonske zveze« v 64. in 65. člen zakona. Zakonska zveza preneha s smrtjo enega zakonca, z razglasitvijo enega zakonca za mrtvega in z razvezo zakonske zveze (63. čl. ZZZDR).

¹¹ 15. člen Pravilnika o sklepanju zakonske zveze določa: »Pomembni razlogi, ki upravičujejo sklenitev zakonske zveze izven uradnih prostorov, so tisti, ki onemogočajo prisotnost bodočih zakoncev v uradnih prostorih.«

16. člen Pravilnika o sklepanju zakonske zveze nadalje določa še: »«Sklenitev zakonske zveze izven uradnih prostorov in izven časa, kot je določeno v 10. členu tega pravilnika, se izjemoma dovoli tudi iz drugih razlogov glede na možnosti posamezne upravne enote«.

Zakonska zveza se lahko razveže sporazumno ali na podlagi določenega razveznega razloga zaradi katerega je zakonska zveza postala nevzdržna, le po odločbi za to pristojnega sodišča. Zakonska zveza lahko tako preneha po sporazumu obeh zakoncev ali po volji kateregakoli izmed zakoncev kadarkoli (Geč-Korošec 2000, 97).

Razveza je sredstvo, da se prekinejo zakonske zveze, ki ne ustrezajo več svojemu namenu. Sporazumno razvezo zakonske skupnosti sodišče razveže na podlagi sporazuma zakoncev, če sta se sporazumela:

1. o varstvu, vzgoji in preživljanju skupnih otrok ter njihovih stikih s staršema,
2. o preživljanju nepreskrbljenega zakonca, ki nima sredstev za življenje in brez svoje krivde ni zaposlen,
3. o delitvi skupnega premoženja,
4. o tem, kateri od zakoncev je najemnik stanovanja (Geč-Korošec 2000, 106).

Sporazumna razveza zakonske zveze omogoča zakoncema, da na dostojanstven način prekineta zakonsko zvezo, ki je ne želita več vzdrževati. Zakoncema ni potrebno navesti razlogov, ki so ju pripeljali do razveze, a se mora vseeno prepričati, da sta se zakonca res sporazumela o razvezi, da sporazumno izraža pravo voljo obeh zakoncev in da sta njuni volji svobodni. Drugače je pri razvezi zakonske zveze, ki preneha zaradi nevzdržnosti zakonski zveze. Razvezni razlog je enostavno nevzdržnost zakonske zveze, ki je subjektivni element. Obstoj tega dejstva mora sodišče ugotavljati, kar pomeni, da morata zakonca nastalo posledico dokazati (Zupančič 1993, 70).

Razveza zakonske zveze nosi določene pravne posledice v razmerju med razveznima zakoncema in v razmerju med razveznima zakoncema kot staršema in njunimi otroki. Med pravne posledice, ki se nanašajo na razmerja med razvezanima zakoncema po razvezi zakonske zveze, so naslednje: preživljanje razvezanega zakonca, vračanje daril, delitev skupnega premoženja, priimek zakoncev, stanovanje razvezanega zakonca in dedna pravica razvezanih zakoncev (Geč-Korošec 2000, 109–120).

3.6 Pravna izenačenost zakonske zveze z zunajzakonsko skupnostjo

V 1. odst. 12. čl. ZZZDR (Ur. l. SRS, št. 15/1976) je zapisano: »Dalj časa trajajoča življenjska skupnost moškega in ženske, ki nista sklenila zakonske zveze, ima zanju enake pravne

posledice po tem zakonu, kot če bi sklenila zakonsko zvezo, če ni bilo razlogov, zaradi katerih bi bila zakonska zveza med njima neveljavna; na drugih področjih pa ima taka skupnost pravne posledice, če zakon tako določa« (1. odst. 12. čl. ZZZDR). Zapisano je, da je zunajzakonska skupnost veljavno ustanovljena, če so izpolnjeni naslednji trije pogoji (v Geč-Korošec 2000, 122):

- da obstaja življenjska skupnost med partnerjema različnega spola;
- da gre za dalj časa trajajočo skupnost, in sicer zunajzakonska skupnost mora trajati toliko časa, da nastane podobnost zunajzakonske skupnosti z zakonsko življenjsko skupnostjo, kakršna je v zakonski zvezi;
- da ne obstajajo razlogi zaradi katerih bi bila morebitna zakonska zveza med zunajzakonskima partnerjema neveljavna;

Vendar zakonodajalec ni točno določil in definiral pojma »življenjska skupnost« in pojma »dalj časa trajajoča skupnost« (Geč-Korošec 2000, 121), zato mora sodišče njen obstoj ugotavljati v vsakem primeru posamezno, ko gre za vprašanje obstoja zunajzakonske skupnosti. V 2. odst. 12. čl. ZZZDR je še zapisano: »Če je odločitev o pravici ali dolžnosti odvisna od vprašanja obstoja življenjske skupnosti iz prejšnjega odstavka (1. odst. 12. čl.), se o tem vprašanju odloči v postopku ugotovitev te pravice ali dolžnosti. Odločitev o tem vprašanju ima pravni učinek samo v stvari, v kateri je bilo to vprašanje rešeno«.

Zunajzakonska skupnost ima pravne posledice še na nekaterih drugih področjih, ki so zunaj določil ZZZDR in imajo prav tako pravne posledice za zunajzakonsko skupnost. To so: Zakon o dedovanju (ZD), Stanovanjski zakon določa (SZ), Zakon o socialne varstvu (ZSV), Zakon o zdravstvenemu zavarovanju in varstvu, Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju; Zakon o obligacijskih razmerjih (ZOR), Zakon o kazenskem postopku (ZKP) in Zakon o dohodnini.

Pravne posledice veljavno ustanovljene zunajzakonske skupnosti nastanejo samo v odnosu med zunajzakonskima partnerjema, ne pa tudi v odnosu med njima kot staršema in njunim/-a skupnim/-i otrokom/otroki (Geč-Korošec 2000, 122–125), saj s pravno ločitvijo zakonske zveze od rojstva otroka, zakonska zveza in starševstvo nista več tesno povezana med seboj in zakon ni več edina institucija, v kateri bi se urejalo starševstvo (Ule in Kuhar 2003, 51). Oče mora zato ob rojstvu otroka v zunajzakonski skupnosti podati priznanje očetovstva. Poleg tega

ima obveznost do preživljanja zunajzakonskega otroka le moški, ki je očetovstvo priznal oziroma katerega očetovstvo je bilo ugotovljeno v sodnem postopku. V primeru dedovanja ima zunajzakonski otrok enake pravice kot zakonski (Geč-Korošec 2000, 17).

Zunajzakonska skupnost lahko v primerjavi z zakonsko skupnostjo preneha kadarkoli po volji partnerjev, brez uradnega razveznega postopka. A tudi s prenehanjem zunajzakonske skupnosti nastopijo določene pravne posledice, podobno kot v primeru prenehanja zakonske zveze (Geč-Korošec 2000, 124–125). V primeru, da se zunajzakonska partnerja ne zmoreta sporazumno dogovoriti o posledicah prenehanja zunajzakonske skupnosti, npr. o delitvi premoženja, o izpolnjevanju starševskih pravic in dolžnosti, skupnem skrbništvu in varstvu nad skupnim/-mi otrokom/otroki ipd., morata pravico poiskati na sodišču, kar je lahko zelo dolgotrajen postopek, saj mora sodišče po možnosti ugotavljati še, ali je zunajzakonska skupnost obstajala ali ne, kar je verjetno težavnejše v primeru, ko zunajzakonska partnerja nimata skupnih otrok, pa tudi če jih imata, je lahko razvezni postopek zunajzakonske skupnosti zelo travmatičen za otroke, če sta starša sprta.

4 Osebni pomen poroke in zakonske zveze in transformacija intimnosti v pozni moderni

Izbirnost biografij je posredno in neposredno omejena z družbeno strukturo, kulturo, okoljem itd. Vendar imajo posamezniki po drugi strani zaradi naraščajočih možnosti in priložnosti, ki jim jih družba, v kateri živijo, omogoča (vsaj na videz), vse večji občutek izbirnosti in tudi občutek samoodgovornosti za svoje življenje. Življenja posameznikov so v primerjavi s tradicionalnimi družbami postala bolj reflektivna, ker lahko izbirajo med alternativnimi življenjskimi stili in možnostmi, ki so jim na razpolago. Sami se odločajo o tem, kako bodo živeli. Njihove odločitve temeljijo na podlagi osebnih izkušenj in družbenih zgodb¹² in ne več le na omejenih družbenih normah. Do tega je prišlo z individualizacijo, v procesu katere je prišlo do redefinicij življenjskih in vedenjskih slogov, preobrazbe intimnosti in zasebnosti, sprememb v razmerju med moškim in žensko in sprememb v partnerstvu. In prav partnerstvo je postalo pomembnejše bolj kot kdajkoli poprej (Beck in Beck-Gernsheim 2006; Giddens 2000; Jamieson 1998; Švab 2000; Ule in Ule 2006).

4.1 Individualizacija in spremenjeno razmerje med moškim in žensko v partnerski zvezi

Moški in ženske so postali »osvobojeni ponotranjenih spolnih vlog, kakršne so ideologije industrijskih družb predvidele v življenjskih shemah znotraj malih družin« (Beck in Beck-Gernsheim 2006, 13). Na prehodu iz predmoderne v moderno družbo so v razmerju med moškim in žensko potekale spremembe v treh fazah (Beck in Beck-Gernsheim 2006, 87):

1. Družina je bila gospodarska skupnost, v kateri nobeden od partnerjev ni razpolagal s svojo lastno, samostojno biografijo.
2. Prišlo je do postopnega razpadanja družin kot gospodarskih skupnosti, moške biografije so se odprle novim procesom individualizacije. Družinska skupnost je kljub temu procesu še ostala ohranjena, a pravice žensk so še vedno ostale zatirane.
3. Od 60. let 20. stol. so se možnosti samostojnega življenja in ustvarjanja individualnih biografij odprle tudi za ženske, čeprav v različnem obsegu kot je to veljalo za moške.

¹² Jamieson 1998 – »public stories«.

V tretji fazi so se moškimi in ženskam odprle priložnosti za resnično partnerstvo, a obenem tudi priložnosti za številne konflikte, s katerimi se morajo partnerji soočiti in jih biti sposobni produktivno razreševati, če želijo nadaljevati, ohraniti in razvijati odnos. V odnosu med moškimi in žensko se je tako pokazala nova dilema: moški in ženske imajo na eni strani željo in prisilo, ki jih žene k temu, da so svobodni individuumi, na drugi pa potrebo po trajni skupnosti z ljubljeno osebo¹³, ki je tudi sama opredeljena s pogoji in potrebami svojega lastnega življenja (Beck in Beck-Gernsheim 2006, 87).

Moški in ženske so izpostavljeni »pravemu pravcatemu kalejdoskopu interpretativnih vzorcev, ki na različne načine obrazlagajo (stare in nove) pomene pojmov, kakršni so »moški«, »ženska«, »ljubezen«, »partnerstvo«, »materinstvo« ali »očetovstvo« (Wehrspaun v Beck in Beck-Gernsheim 2006, 102). Ujeti so v primež med idealnimi podobami preteklosti in novimi oblikami življenja v današnji stvarnosti. Soočeni so z naraščajočimi in nenehno spreminjajočimi se zahtevami, ki se kot rdeča nit vlečejo skozi vse družbene skupine in vsa področja življenja (Beck in Beck-Gernsheim 2006, 74). Kot pravi Giddens (2000, 80):

V družbi, kjer velikih področij posameznikovega življenja ne določajo več vnaprej obstoječi vzorci in navade, se mora posameznik nenehno pogajati za možnosti svojega življenjskega sloga. Ključno pri tem pa je, da take odločitve niso zgolj »zunanj« ali obrobni vidiki posameznikovih odnosov, temveč določajo, kdo posameznik »je«. Z drugimi besedami, reflektivno samopripoved sestavljajo odločitve o življenjskem slogu.

Individualizacija nudi več priložnosti za samorazvoj in samoizražanje posameznikov kot edinstvenih osebnosti (Cherlin in Swidler v Jamieson 1998, 36), ker odpira možnosti večji intimnosti, še posebej tipu intimnosti, ki jo Jamiesonova imenuje odkrita intimnost¹⁴ (Jamieson 1998).

Posamezniki so v procesu individualizacije postali zakonodajni organi svojega lastnega življenja, ki ga morajo v stiku z drugim – z vstopom v partnersko zvezo, s svojim partnerjem

¹³ Partnerjem ali partnerico, z drugim posameznikom ali posameznico.

¹⁴ Odkrita intimnost je proces, ki poteka med dvema osebama, ki sta si blizu in za kateri se predvideva, da sta enakovredni v odnosu. Pomeni vzajemno razkrivanje, razumevanjem skozi pogovor, poslušanje, deljenje misli in kazanjem čustev. Glej poglavje – 4.2. Novo pojmovanje partnerskega razmerja.

– v vseh podrobnostih predebatirati, dogovoriti in utemeljiti (Beck in Beck-Gernsheim 2006, 13), saj »večje samozavedanje zvišuje potrebo po samopotrditvi povezav z drugimi¹⁵, kar omogoča novo globlje znanje in razumevanje« (Jamieson 1998, 37) medosebnih odnosov in tega, kdo posameznik je in kaj si v življenju želi in kaj ne. Posamezniki kot svobodni individuumi si sami izbirajo partnerja in se odločanja o tem, ali se bodo poročili ali ne ter kakšno bo njihovo razmerje, kar pomeni, da morajo sami skupaj s partnerjem izgraditi svoj socialni svet interpretacij (Berger in Kellner v Beck in Beck-Gernsheim 2006, 94–95). Moški in ženska sta se tako skozi samorefleksijo¹⁶ oziroma samoprespraševanje prisiljena soočiti s svojimi čustvenimi potrebami in jih tudi izraziti (Švab 2000, 215).

4.1.1 Preobrazba intimnosti in čisto razmerje

V partnerskem odnosu so postala pomembna predvsem osebna nagnjenja, čustva in motivi, individualno vzajemno ujemanje (ali ne-ujemanje) bodočih zakoncev in osebnost partnerja (Beck in Beck-Gernsheim 2006, 56–60). Partnerstvo poganja iskanje zadovoljivega razmerja, ki je ključni element osebne potrditve (Švab in Urek, 127–128). Giddens takšno razmerje imenuje čisto razmerje¹⁷, ki ga Jamiesonova kritično enači z odkrito intimnostjo (Jamieson 1998, 38–42).

Čisto razmerje, je razmerje, ko dva stopita v družabni odnos zaradi stika samega, ko je razmerje za oba partnerja toliko obojestransko dovolj zadovoljivo, da ga želita nadaljevati. Odnos med partnerjema je bližje čistemu, kolikor bolj je vzajemno čustveno prejemanje in dajanje, do koder je vsak partner pripravljen drugemu razkrivati skrbi in potrebe ter pokazati svojo ranljivost. V čistem odnosu je pomembno zaupanje, ki ga je potrebno razviti in si ga je potrebno pridobiti na temelju intimnosti, kar pomeni, da se posameznik pripravljen partnerju samorazkrivati in kazati odkrita čustva, ki jih sicer ne bi kazal širšemu krogu ljudi, kar v drugem zelo verjetno zbudi zaupanje vanj. Za ohranjanje odnosa sta v enaki meri tako pomembna medsebojno zaupanje kot puščanje določene svobode drugemu in sebi, še posebej v primeru, da partnerja izbereta različni razvojni poti. Ljubezen je zato zaupanje, komunikacija, zavezanost, trdo delo, ugodje in bolečina (Giddens 2000; Švab 2000).

¹⁵ V partnerskem odnosu s partnerjem ali partnerico.

¹⁶ Vprašanje samorefleksije oziroma samoprespraševanja: »Kdo sem?« (Jamieson 1998, 41).

¹⁷ Lynn Jamieson in Alenka Švab kritizirata čisto razmerje v strukturnem smislu: (partnerski) odnosi so bolj hierarhični kot enakopravni (Jamieson 1998; Švab 2000); spolne razlike so vidne »v načinih, kako in koliko oba spola prispevata k razmerju« (npr. v glavnini ženske še vedno opravljajo domača dela itd.) (Švab 2000, 218).

Čisto razmerje je predvsem diadno razmerje (v heteroseksualnem partnerskem odnosu med moškim in žensko), ki ni več povezano z zunanjimi družbenimi in ekonomskimi »sidrišči« in prisilami¹⁸ (je »prosto plavajoče«), ampak jih nadomešča medosebna zavezanost. Čisto razmerje »je odprto refleksivno razmerje« (Švab 2000, 214–215), ki se lahko kadarkoli konča, če v zvezi ali zakonu vlada nezadovoljstvo enega izmed partnerjev ali obeh. Visoke stopnje ločitev zakonskih zvez kažejo na to, da se je preobrazil odnos ljudi, moških in žensk do poroke in zakonske zveze. Ljudje, ki se v danes poročajo ne pričakujejo več, da bodo za vedno skupaj in vidijo ločitev kot možnost za prekinitev nesrečnega zakona (Wallerstein idr. 1989 v Jamieson 1998, 33). Giddens kot razlog za zmanjševanje števila porok oziroma z zmanjševanje pomena zakonske zveze (povečevanje kohabitacij), zviševanje števila razvez zakonskih zvez, pluralizacijo družinskih oblik in družinskih stilov vidi v pojavu čistega razmerja, ki ga tudi pojasnjuje s temi družbenimi trendi (Švab 2000, 217).

4.2 Psihološki vidiki partnerskih razmerij v pozni moderni

Uspešno partnerstvo (harmoničen partnerski odnos) je z upadanjem števila porok postalo družbeni ideal (Sieder 1998; Ule in Kuhar 2003). Partnerstvo v pozni moderni je uspešno in lahko traja, če izpolnjuje pričakovanja obeh partnerjev kot dveh avtonomnih subjektov. Današnji izziv v partnerstvu je, »kako naj dva človeka, ki sta si enaka, in ki sta oba svobodna, najdeta in ohranjata ljubezen?« (Beck in Beck- Gernsheim 2006, 22).

Partnerski odnos se prične z vzajemnim odnosom med dvema osebama, z razvijanjem začetne intimnosti in vpletenosti v odnos. Stik se prične poglobljati in začneta se medosebno vplivanje in odvisnost, ki s časom naraščata. Med partnerjema se oblikujejo močne vezi, pomemben dejavnik poglobljanja stikov pa je emocionalna navezanost (Levinger in Snoek v Musek 1995, 110). Vzajemnost v partnerskem odnosu vsebuje medsebojno spoštovanje, kar pomeni, da cenita subjektivne poglede na svet drug pri drugem in vsakodnevne situacije. Pomembna temelja vzajemnosti sta spoštovanje in lojalnost. Razvoj odnosa v smeri vzajemnosti nujno prinaša konflikte, ampak odnos zaradi samih konfliktov še ne razpade. Odnos ponavadi razpade, ker partnerji ne znajo konfliktov produktivno razreševati. Če so partnerji sposobni

¹⁸ Partnersko razmerje je bilo še v moderni povezano in določeno z zakonsko zvezo.

konstruktivno premagovati konflikte, se lahko v tem primeru parterji še bolj medsebojno povežejo in tako poglobljajo svoj odnos (Ule 1993).

S trajanjem zveze se odnos pogloblja in sčasoma pride tudi do poimenovanja odnosa, ko partnerja definirata svoj odnos, kaj pomenita drug drugemu. Definicija odnosa je neke vrste pogodba o odnosu, zato je pomembno, da sta si partnerja enotna glede kakovosti zveze, če želita ohranjati stabilnost in trajnost (Ule 1993; Ule 2009). Raziskovalci odnosne dinamike so postavili tri temeljna pravila odnosnih definicij kakovosti odnosa, ki se kažejo tudi v odnosu med partnerjema:

1. Odnosne definicije ustvarjata oba partnerja v odnosu.
2. Za odnosne definicije so ključni ponavljajoči se vzorci odnosov, ki se obnavljajo in utrjujejo določene značilnosti odnosa.
3. Ni produktivno obtoževati partnerja za to, kar se dogaja v odnosu, ampak je bolj produktivno, da oba prepoznata vedenjske vzorce odnosnega vedenja, ki sta jih skupaj ustvarila in za katere sta oba soodgovorna.

Bistvenega pomena za vzdrževanje odnosa je tako okrepitev odnosa oziroma vzpostavitev temeljnega zaupanja v odnosu, ki podpira samorazkrivanje, odprto komuniciranje, izražanje svojih potreb in olajšuje uspešno reševanje problemov. Pomembne značilnosti odnosa so tudi medsebojno spoštovanje, razumevanje in strpnost (Ule 2009, 318–319, 356–357) in »način, kako se dve osebnosti ujameta kot »tim«, oziroma ali njuno dejansko obnašanje oba zadovoljuje« (Tysoe 1997, 55). Poleg tega je še pomembna dobra medosebna komunikacija (informiranje) (Brajša 1982, 258–270).

Intimnost, varen in ljubeč odnos so t.i. nove vrednote, ki so pomembne za ohranjanje harmoničnega odnosa. »To pa zahteva »odnosno delo«, veliko pogovarjanja, in medsebojne naklonjenosti, a to lahko postane naporno in čustveno potratno. Partnerstvo danes namreč pomeni tudi, da imata oba partnerja enake možnosti slediti lastnim interesom« (Ule in Kuhar 2003, 104). Verjetno je zato najbolj odločilen dejavnik v medsebojni ljubezni občutek lastne vrednosti vsakega izmed partnerjev, ki povratno vpliva na to, kako se izraža pri samovrednotenju vsakega izmed partnerjev, kakšne zahteve postavljata drug drugemu in kako drug z drugim ravnata. Ljubezen se tako lahko razvija le tam, kjer je dovolj prostora za mene, tebe in naju, kjer nobeden izmed naju ne prevlada nad drugim (Satir 1988, 119).

4.2.1 Pomembne dimenzije partnerskega odnosa

V teoretski okvir je ameriški psiholog Sternberg (v Tysoe 1997, 24–29; Musek 1995, 97–99) zajel še vse pomembne dimenzije partnerskega odnosa. Po njegovem mnenju lahko ljubezen do partnerja razdelimo na tri osnovne dimenzije:

1. Intimnost:

- je pretežno čustvena komponenta, pri kateri gre za »proces, v katerem ena oseba drugi razkrije pomembna čustva in informacije o sebi, in dobi na podlagi odziva druge osebe občutek, da jo druga oseba pozna, ceni in ima rada (se pravi, da dobi potrditev svojega pogleda na svet in osebne vrednosti)« (Tysoe 1997, 107).
- je tista komponenta h kateri stremi razvoj odnosa, zato mora obema partnerjema omogočati dovolj avtonomnosti, samostojnosti in povezanosti, da ne nastopi odvisnost od odnosa (Musek 1995, 97–100; Tysoe 1997, 24–29; Kompan Erzar 2003, 180–182).
- pomeni, da poznamo partnerjeve značilnosti in mu dajemo na razpolago svoje. Razvoj in trajanje ljubezni sta odvisna od intimnosti, od tega, koliko smo se pripravljene odpreti drugemu in ga sprejemati, takšnega, kakršen je (Giddens 2000).
- nanaša se na občutke, ki jih gojimo do partnerja in na obnašanje, na to kako se vedemo do partnerja in kako se on vede do nas ter kako delujeva skupaj (Cate in drugi 2002).
- partnerski odnos¹⁹ oziroma zakonski odnosi se med seboj razlikujejo po stopnji intimnosti oziroma samorazkrivanju partnerjev eden drugemu, od česar je odvisen razvoj in trajanje posameznega odnosa. Za vsak odnos tako velja, da je ali »aktiven, dinamičen in ima tako kot posameznik ali skupina svoj razvojni proces, skozi katerega se lahko razvija, bogati in odraščata ali pa se pod pezo vsakdanjosti ob številnih pretresih zruši in razpade« (Česnik 1994, 113).
- Lynn Jamieson govori o odkriti intimnosti (disclosing intimacy) kot o pomembni dimenziji partnerskega odnosa (in ostalih bližnjih odnosih – prijateljstvu, odnosih med starši in otroki), za katero si partnerji v zasebnem življenju prizadevajo. Vendar Jamiesonova pravi, da so bile v raziskovanju partnerskih odnosov (in ostalih tesnih medosebnih odnosov) poleg odkrite intimnosti ljudem pomembne še naslednje dimenzije in tipe intimnosti, kot so to ljubezen, podpora, pomoč in skrb. Nekaterim ljudem so bile celo pomembnejše od dinamike odkrite

¹⁹ Česnikova (1994) partnerski odnos enači z zakonskim odnosom in meni, da bi besedo »ZAKON« »v večini primerov lahko nadomestili s konceptom intimnega odnosa ne glede na to ali ta je oz. ni tudi legalno institucionaliziran« (Česnik 1994, 113).

intimnosti. Od partnerjev, ki živijo skupaj se poleg teh dimenzij zahteva tudi pogajanje in usklajevanje glede dnevnih aktivnosti (Jamieson 1998).

2. Strast:

- je motivacijska komponenta, ki se izraža kot zanosna čustvena usmerjenost k partnerju in kot telesna privlačnost. Prevladuje predvsem na začetku in s časom hlapi, kar je najverjetneje zaradi zadovoljitve potreb, predvsem spolne (potrebe po telesni bližini) (Musek 1995, 97–100; Tysoe 1997, 24–29; Kompan Erzar 2003, 180–182).

- ne odraža se samo iz spolne plati, ampak tudi iz čustvene, ki jo po mnenju Tysoja (1997, 25) ostale teorije ljubezni pogosto zanemarjajo. Iz vidika spolne plati strast pomeni popolno prevzetnost nad partnerjem in močne spolne želje ter iz čustvene ljubezenski zanos, vznesenost in tudi nežnost.

- Hatfieldova strast opisuje (v Musek 1995, 92) z vznesenostjo, prevzetostjo, obsedenost s partnerjem, občutki fiziološke vzburjenosti in spolne privlačnosti, občutki obupanosti in nesrečnosti, če je v odnosu kaj narobe, z močno željo biti s partnerjem in želja biti ljubljen s partnerjeve strani (enako kot ga ljubimo sami) (Musek 1995, 87–97; Tysoe 1997, 24–29).

3. Predanost:

- po mnenju Sternberga (v Tysoe 1997) ima dva elementa, in sicer na kratkoročno odločitev, da nekoga ljubimo in dolgoročno zavezanost, da bomo to ljubezen ohranili.

- Musek (1995) je to dimenzijo poimenoval **zavezanost** (odločenost), ki vsebuje kognitivno komponento ljubezni in pomeni našo odločitev, da se na nekoga globoko navežemo in ostajamo v odnosu, kljub težavam.

Če je v ljubezenskem odnosu odsoten eden izmed zgornjih treh navedenih elementov, je precej verjetno, da bo odnos propadel, a najboljša napovedovalca trajnosti odnosa sta stopnja intimnosti in zavezanost k odnosu, kar so potrdile tudi raziskave (Hendrick, Hendrick & Adler v Musek 1995, 100).

4.3 Nov pomen poroke in zakonske zveze

Stara (tradicionalna) podoba zakonske zveze je slonela na patriarhalnem pojmovanju, po katerem je bil mož ali oče glava družine, žena ali mati pa mu je bila podrejena. Nova podoba zakonske zveze sloni na enakopravnosti in enakovrednosti moža in žene, da v njej oba, tako

mož kot žena, razvijeta svojo osebnost in vsak zase kot dva individuuma odločata o svojih željah in načrtih (Trstenjak 1994, 97–98).

Pomen poroke in zakonske zveze se je razvijal in spreminjal skozi zgodovino v treh obdobjih: predmoderno, moderno in pozno moderno. V predmoderni (15. –18. stol.) je bila družba močno stratificirana, v kateri je vsak vedel, kakšno je njegovo mesto v družbi in kakšne so bile njegove obveznosti in dolžnosti. Večina ljudi je živela v družinskem gospodinjstvu oziroma skupni družinski skupnosti (družina je bila gospodarska skupnost) in mnogo se jih ni nikoli poročilo ali imelo otroke. Smrtnost ljudi je bila visoka. Poroke in rojstvo otrok je bilo stvar dogovora v skladu z ekonomskimi interesi. Moški je bil glava družine, katerim so bile žene in otroci podrejeni. Ta vidik sklepanja poroke je bil v skladu z religijo, zakonom in družbenimi normami. Z religijo je bila spolnost omejena na zakonsko zvezo. Moderna ima svoje zametke v 18. stol. in je svoj razvoj doživela v 19. stol. Družinsko gospodinjstvo je postalo stvar privatne domene. Na mesto ekonomskih odnosov stopita ljubezen in skrb. Na mesto ekonomskih interesov stopijo čustva kot odločilen dejavnik za poroko oziroma vstop v zakonsko zvezo in starševstvo (oblikovanje družine). Družina postane čustvena skupnost, prišlo je do ločitve doma in dela. Ženske so skrbele za otroke in gospodinjska opravila, moški je skrbel za finančno podporo družine. V začetku 20. stoletja sta poroka in zakonska zveza postali močno romantizirani in v drugi polovici 20. stoletja so dobra partnerska razmerja pomenila enakost, vzajemnost in globoko razumevanje med zakoncema. Moderna je bila obdobje tovariška zakonske zveze (companionate marriage) in pojava nuklearne družine²⁰. Proti koncu 70. let 20. stol. je sledil prehod iz moderne v pozno moderno dobo, ko so intimna razmerja postala jedro zasebnosti, ampak družina, ustanovljena s poroko je izgubila svoj pomen. Poroka in zakonska zveza nista več norma in ideal. Ideal je postalo uspešno partnerstvo pred možno poroko in možnim rojstvom otroka. Cilj uspešnega partnerstva je postala odkrita intimnost. Sreča je v moderni izvirala iz uspešnega zakona in v pozni moderni iz uspešnega partnerstva (Jamieson 1998, 17–26).

Z naraščajočim individualizmom in deinstitucionalizacijo poroke in zakonske zveze je v 20. stoletju prišlo do slabenja socialnih norm, ki so poprej določale partnersko vedenje. Cherlin govori o dvojni tranziciji v pomenu zakonske zveze v 20. stoletju. Prva tranzicija je bila tranzicija zakonske zveze od institucionalne zakonske zveze do tovariške zakonske zveze

²⁰ Nuklearna družina, ustvarjena s porokom je bila edina družbeno sprejeta oblika družine in edini družbeno sprejet način za oblikovanje družine in vstop v partnersko skupnost.

(companionate marriage), druga od tovariškega zakona do individualiziranega zakona. Model tovariškega zakona je veljal za ZDA in Evropo (z možnostjo izključitve severnih evropskih držav) (Cherlin 2004). Britanska avtorica Gillis (1985 v Cherlin 2004) to obdobje imenuje »mandatory marriage« – obdobje, ko je zakonska zveza obvezna. To obdobje naj bi po njenem mnenju trajalo od leta 1850 in vse do leta 1960. Pri prehodu na individualizirano zakonsko zvezo je postalo pomembno izražanje individualnosti. Ideja je, da ima vsaka oseba edinstveno jedro čustev in intuicija bi morala biti razvita ali biti izražena, če hočemo, da se individualnost izrazi. Zakonska zveza je postala čustvena skupnost, osnova zanjo je ljubezen²¹, s katero so povezane najrazličnejše predstave, pričakovanja, upanja, najrazličnejša pravila in vedenjski vzorci (Beck in Beck-Gernsheim 2006, 98). Osnovna tema zakona je poleg socialne konstrukcije sveta tudi vprašanje identitete. V interakciji s partnerjem iščemo tudi sami sebe. Zakonska zveza je postala institucija, specializirana za razvoj in stabilizacijo osebnosti. Ljubezen in identiteta se med seboj prepletata« (Beck in Beck-Gernsheim 2006, 61)

Nova podoba zakonske zveze se je izoblikoval postopoma s prehodom iz predmoderne v moderno družbo, ko je poroka postala kot možnost lastnega izbora (Beck in Beck-Gernsheim 2006, 93; Sieder 1998, 250; Ule in Kuhar 2003, 105) in ima velik osebni pomen (Bernardes 2001, 137). Temelji na individualni ideji sreče, ideji za katero domnevamo, da v najboljšem primeru obema zakoncema pomeni isto« (Rougemont 1999, 281–282). »S tem, ko je postala ljubezen vedno bolj odločilen motiv pri izbiri partnerja, se je postopoma uveljavilo prepričanje, da zakon, »iz katerega je izginila ljubezen«, ni več zakon« (Sieder 1998, 250).

4.3.1 Simbolni pomen poroke in zakonske zveze v primerjavi s kohabitacijo

Po mnenju mnogih avtorjev je poroka še vedno pomembna, saj je po podatkih mnogih raziskav poroka za večino prebivalcev zahodnih družb še vedno pomembnejša prelomna točka v njihovem življenju. Celó za tiste, ki so pred poroko živeli v kohabitaciji bodisi s svojim poročnim partnerjem ali bivšim partnerjem, ker poroka kot dogodek v širši družbi še vedno nosi velik simbolični pomen (Bernardes 2001, 16). S poroko moški in ženska vsaj teoretično dobita posebno mesto v širši skupnosti in podporo v družbi. »Poroka simbolizira prehod para, ki sta osredotočena drug v drugega, v partnerstvo, ki je vključeno v družbeno okolje in

²¹ Pojem ljubezni je večpomenski: zajema tradicionalne, moderne in postmoderne interpretacijo (Beck in Beck-Gernsheim 2006, 98).

drugačno socialno razsežnost. Javni obred, slovesne prisege, družbena razsežnost zakonsko zvezo povzdignejo v nekaj več kot zgolj v skupno življenje» (Kričaj Korelc 2005, 374; Nock 2000).

Raziskave kažejo, da obstajajo večje razlike med poročenimi in neporočenimi pari (Nock 1995 v Kričaj Korelc 2005). Težava se pokaže npr. pri predstavitvi zunajzakonskega partnerja. Poročeni s tem nimajo težav, saj se predstavljajo kot mož in žena. Za razliko od zunajzakonske zveze je zakonska zveza pogodba, ki jo skleneta dve odrasli osebi, moški in ženska. Zakonca tako svojo razmerje razvijata skupaj s pogodbo (Brajša 1982), a v pozni moderni imajo forma, simbolika in obred sklenitve zakonske zveze (poroka) predvsem pomembno psihološko funkcijo (Kričaj-Korelc 2005, 374). Nekateri v poroki vidijo smisel, drugi ne, k temu jih vodijo osebni razlogi in motivi, ki so odvisni od lastne percepcije do statusa biti ali ne biti poročen in do simbolnih pomenov (obreda, poročnega prstana, prevzemanja moškega priimka ipd.).

Medkulturna raziskava²² (vključena je tudi Slovenija) je pokazala, da na povezavo med posameznikovim dobrim počutjem in statusom biti poročen vplivajo kulturne spremenljivke, kot so to značilnosti kolektivističnih in individualističnih kultur. Najbolj velika razlika med poročenimi in kohabitirajočimi pari se je pokazala v povezavi z zadovoljstvom z življenjem v kolektivističnih družbah, v katerih so bili poročeni bolj zadovoljni z življenjem. Podobno so rezultati pokazali, da je prednost poročenih pred ločenimi oziroma razvezanimi v povezavi z pozitivnimi čustvi manjša v kolektivističnih družbah kot v individualističnih. Poleg tega so rezultati tudi pokazali, da je prednost poročenih pred ločenimi oziroma razvezanimi v povezavi z negativnimi čustvi manjša v državah z visoko toleranco do ločitve oziroma razveze. Raziskave so sicer pokazale, da je v kolektivističnih družbah povezava med statusom biti poročen in posameznikovim dobrim počutjem (dobrobitjo) močnejša, med tem ko je v individualističnih ta povezava šibkejša, a razlike med njimi niso bile tako zelo izrazite, zato so raziskovalci prišli do sklepa, da je povezava med statusom biti poročen in med posameznikovim dobrim počutjem (dobrobitjo) v vseh družbah podobna. Razlike obstajajo tako v zahodnih kot v vzhodnih oziroma v individualističnih kot v kolektivističnih družbah (Diener in drugi 2000).

²² Raziskava je bila izvedena v okviru »The World Values Survey« (WVS) II in je potekala v letih med 1990 in 1993. Vzorec je zajemal 59.169 oseb iz 42 držav, ki je predstavljal 70 % celotne svetovne populacije.

Mnoge prednosti poroke in zakonske zveze so prisotne tudi v alternativnih partnerskih in družinskih skupnostih, kot je to kohabitacija (Glenn in Weaver 1988; Mastekaasa 1994b v Diener in drugi 2000, 420). Vendar Mastekaasa (1994a v Diener in drugi 2000, 420) predvideva še, »da ko okolje postaja bolj racionalno in neosebno, čustvena intimnost poroke in zakonske zveze postaja bolj pomembna«.

4.4 Zavezanost odnosu

Zavezati se pomeni z »določeno izjavo, dejanjem se narediti dolžnega biti komu zvest; star. dekle in fant sta se za vselej zavezala sta se (cerkveno) poročila«. Raziskave in teorija so pokazali, da je zadovoljstvo ključna determinanta zavezanosti (Givertz in drugi 2009). Zavezanost (ang. »commitment«) odnosu so raziskovalci in teoretiki definirali v različnih smereh. Na začetku raziskovanja je bila zavezanost definirana kot namera za vztrajanje v odnosu z izbrano osebo. Skozi leta raziskovanja so bile razvite in raziskane različne teorije. Nekateri vidijo zavezanost v vedenjski smeri (nadaljevanje začetega), drugi jo vidijo v psihološki smeri, kot subjektivno izkušnjo nadaljevanja odnosa (kako oseba čuti o tem, da nadaljuje odnos) (Agnew R., Christopher, 2009).

Mnogi teoretiki se strinjajo, da zavezanost vključuje faktorje, ki vodijo osebo, da nadaljuje in vztraja v zvezi: čustveni element (psihološka povezanost s partnerjem), kognitivni element (dolgoročno orientiranost zveze) in element prizadevnosti (namen za vztrajnost v zvezi). Zavezane osebe so opisane kot tiste (v Arriaga in Agnew 2001, 1191), ki:

- a) imajo močno namero, da nadaljujejo zvezo (Johnson, 1973; Levinger, 1965; Rusbult in Buunk, 1993);
- b) se čutijo povezane z partnerjem (Rusbult in Buunk, 1993; Stanley in Markman, 1992),
- c) se čutijo moralno obvezane, da nadaljujejo razmerje (Johnson, 1991; Lydon, Pierce in O'Regan, 1997);
- d) si predstavljajo zvezo s partnerjem v daljši prihodnosti (Rusbult in Buunk, 1993),
- e) pred vsem ostalim na prvo mesto v življenju postavljajo partnerstvo (Stanley in Markman, 1992);
- f) je premagala ovire v partnerskem odnosu (Brickman, Dunkel-Schetter in Abbey, 1987; Lydon in Zanna, 1990);
- g) ima skromne alternative k zdajšnjemu partnerskemu odnosu (Thibaut in Kelley, 1959);

h) ima otipljive in neotipljive vire, ki bi bili izgubljeni, če bi se partnerski odnos prekinil (Hinde, 1979; Johnson, 1973; Lund, 1985; Rosenblatt, 1977);

i) se sooča z težavami pri tem, da bi prekinil odnos (ali je pod močnim socialnim vplivom, da nadaljuje odnos) (Johnson, 1991; Levinger, 1965; Rosenblatt, 1977);

4.4.1 Teorije zavezanosti

Vsem teorijam zavezanosti je kljub različnosti skupno to, da je zavezanost bistveni konstrukt pri razumevanju partnerskih odnosov (in udi vseh ostalih medosebnih odnosov), ker predvideva razvoj partnerskega odnosa, njegovo trajanje in njegovo možno prekinitev in začetek novega razmerja (Agnew R., Christopher 2009; Arriaga in Agnew 2001; Weigel J. in S. Ballard-Reisch 2012). Pomembnejši avtorji teorij o zavezanosti so George Levinger (teorija kohezije – ang. »cohesiveness theory), Caryl Rusbult (teorija vlaganja – ang. »investment model«) in Michael Johnson (tridelna tipologija – ang. »tripartite tipology«).

Levinger v svoji teoriji zavezanosti poudarja vlogo dveh socialnih form, ki določajo zavezanost partnerstvu, in sicer vpliv privlačnosti in ovir na zavezanost v partnerstvu. Levinger v nadaljevanju razdeli privlačnost na dva tipa: sedanjo privlačnost in alternativno privlačnost. Sedanja privlačnost označuje, da smo zadovoljni s partnerskim odnosom in da ga želimo nadaljevati. Nanaša se na ljubezen, zadovoljstvo, obilje in status odnosa. V nasprotju s to, pa obstoj alternativne privlačnosti partnerja oddaljuje od sedanjega odnosa, kar pomeni, da nam je vseč nekdo drug, s katerim se vidimo v novem odnosu. Ovire, ki vplivajo na prekinitev odnosa so notranje in zunanje. Notranje so povezane z občutkom obveze, da ostajamo v sedanjem odnosu in zunanje, kot so to ločitvena zakonodaja, delitev premoženja, vpliv prijateljev, družine ipd. (Agnew R., Christopher, 2009).

Rusbultova zavezanost odnosu definira kot prisego zvestobe, ki si jo obljubita partnerja eden drugemu in je enakovredna na obeh straneh. Zavezanost obsega soodvisnost, vodi sedanje vedenje partnerjev in cilje za prihodnost. Zavezanost je prisega, ki jo posamezniki razvijejo do objekta njihove odvisnosti in vključuje namen za vztrajnost, psihološko povezanost s partnerjem in dolgoročno orientiranost zveze. Zavezanost med partnerjema izhaja iz stopnje odvisnosti do katere posameznik »potrebuje« odnos. Odvisnost od odnosa je osnovana na zadovoljstvu z odnosom in zadovoljevanju »pomembnih« potreb, pomanjkanju alternativnih odnosov (partnerjev), v katerih bi lahko bile zadovoljene posameznikove »pomembne«

potrebe in vlaganju pomembnih virov, ki vključujejo naš čas in trud, delitev prijateljskih omrežij in materialnega imetja, dobrin. Odvisnost je v tem primeru definirana kot zdrava navezanost na drugega in nima negativnih konotacij, ki jih ponavadi povezujemo s terminom navezanost in odvisnostjo od odnosa (Rusbult 1998).

Johnson je konceptualiziral zavezanost kot multidimenzionalen konstrukt. Razdelil jo je na tri tipe:

1. Strukturna zavezanost: se nanaša na občutek osebe, da mora ostati v odnosu. Obstajajo alternative sedanjemu odnosu, vendar oseba ostaja v odnosu zaradi socialnega pritiska, nenadomestljivih investicij, vloženih v sedanji odnos in videnja končanja odnosa kot težavnega.

2. Moralna zavezanost: se nanaša na dolžnost ostajanja v odnosu. Avtor jo je razdelil na tri komponente: občutek moralne obveze do partnerja, da ne zahteva ločitve, občutek osebne obveze do partnerja in potreba po tem, da ostane zvest splošnim prepričanjem in vrednotam.

3. Osebna zavezanost: se nanaša na željo osebe, da želi ostati v odnosu. Opredeljena je s tremi komponentami: privlačnost partnerja, odnosa in vzajemne identitete (Agnew R., Christopher 2009; Cate idr. 2002).

4.4.2. Formalna in neformalna zavezanost odnosu

V partnerskem odnosu je zavezanost lahko sklenjena formalno, s poroko, sklenitvijo zakonske zveze ali neformalno, s trajanjem partnerske zveze in življenjem s partnerjem v kohabitaciji. Razlika med zakonsko zvezo in kohabitacijo je ta, da je zakonska zveza sklenjena s poroko, s katero partnerja formalno, javno in simbolno izkažeta svojo zavezanost odnosu, medtem ko se kohabitirajoča partnerja odnosu zavežeta neformalno, z medsebojnim dogovorom in definiranjem odnosa, kaj drug drugemu pomenita, kako vidita svoj odnos, kakšna so njuna pričakovanja odnosa, kakšni so njuni skupni načrti za prihodnost ipd.

Odločitev za poroko ali življenje v kohabitaciji je individualen proces. Partnerja sta se vsak zase in obenem skupaj prisiljena odločati o tem, ali se bosta poročila ali ne, kakšen življenjski stil si bosta izbrala. Nekaterim pomeni zgolj formalnost, zato se zanjo ne odločijo in raje izberejo kohabitacijo, drugim je vrednota, zato se zanjo odločijo in tretjim, še vedno globoko

vernim ljudem predstavlja obvezo katoliški cerkvi, katera jasno opredeljuje zakrament svetega zakona in njegovo funkcijo (Kričaj-Korelc 2005, 374).

Gabi Čačinovič-Vogrinčič tudi pravi, da je poroka možnost in ne nuja, je neke vrste sklenitev zaveze, ki je nekaterim pomembna, drugim ne. Tisti, ki si želijo poroke, je to zaradi formalne zaveze odnosu. V tem oziru ima poroka precejšno težo in Čačinovič-Vogrinčičeva meni, da partnerstvo, odnos med dvema človekoma potrebuje neko zavezo v oziru trajnosti, za kar sicer ni nobene garancije, a če dva vstopita v zakonsko zvezo z željo, da bi trajala, potem za to obstaja možnost. Ne moremo pa vedeti, ali bo zveza trajala ali ne, moramo pa vedeti, kaj nam je pomembno v zvezi in kakšne so naše orientacije za prihodnost zveze, kam stopamo. V tem oziru je poroka formalizacija odnosa in zaveza trajnosti, ki pa je nedoločena in se lahko konča (Čačinovič-Vogrinčič v Ažman 2008, 13). De Rougemont (1999, 306–307) je tudi mnenja, da je napačno misliti, da je izbira partnerja odvisna od določenega števila razlogov, ki jih je mogoče predvideti in pretehtati, saj ne moremo predvideti, kako se bo posameznik razvijal in kako se bosta razvijala posameznika kot par v odnosu in skupnosti. Zavezanost je znak zadovoljstva s partnerskim razmerjem, vendar ko je enkrat sklenjena (formalno ali neformalno) postane obljuba zavezanosti na dolgi rok nepomembna, saj se lahko zveza konča kadarkoli, kar vključuje tveganje (Baumann 2003, 13–14).

Kultura odnosov temelji na svobodni izbiri in podeljuje pravico do prekinitve slabih odnosov. Sestavni del kulture je postal premik od zakona kot institucije k zakonu kot odnosu. Mladi se zato pogosto odločajo za poskusni zakon oziroma kohabitacijo pred poroko, da preizkusijo odnose, da se ubranijo pred razvezo (Ule in Kuhar 2003). Baumann meni, da se moški in ženske preobražajo v tržne dobrine (Baumann v Jamieson 1998, 34). Meni, da je partnersko razmerje investicija kakršne so vse ostale: vložiš denar in čas, trud in upaš, da delaš prav. S svojim vlaganjem v razmerje pričakuješ profit. Varnost je prvi in najpomembnejši profit, ki ga pričakujemo v partnerstvu, njen pomen je večpomenski. Pomeni, da nam bo partner pomagal, ko ga bomo najbolj potrebovali, da bo naš tolažnik v žalosti, da bo naš »kompanion« v premagovanju osamljenosti, da nam bo pomagal v težavah, da nas bo spodbujal in nam stal ob strani, ko ga bomo potrebovali (Baumann 2003, 13–14).

Poroka kot ritual ima danes predvsem velik osebni pomen, kot javno in formalno priznanje zavezanosti partnerskemu odnosu, ki je enim pomembna in drugim ne (Sieder 1998), vendar so čustva postala pomembnejša od rituala poroke (Levin 2004, 223). Tistim, ki je poroka

osebno pomembna, se bodo slej ko prej poročili, zato Sieder (1998, 256) tudi ne izključuje poznejših sklenitev zakonske zveze, npr. po rojstvu otroka.

5 Raziskava

5.1 Raziskovalni okvir

Pomen poroke je na družbeni in osebni ravni postavljen pod vprašaj: »Se poročiti ali ne poročiti?« Z raziskavo želim zato dobiti podrobnejši vpogled v odnos mladih odraslih do poroke glede na to, da se je družbeni in osebni pomen zakonske zveze spremenil. Zanimalo me bo, zakaj se mladi odrasli odločijo za poroko in zakaj ne. Želim pridobiti subjektivne poglede, naracijo, saj gre za zelo pomembne biografske dogodke.

5.2 Metodologija

Intervjuvala sem dva para, poročenega in neporočenega. Pri obeh intervjujih sem se osredotočila na poroko. Pri poročenem paru me je zanimalo obdobje pred poroko, moment, ko sta se odločila za poroko in kako je potekala priprava na poroko, potek poroke in obdobje po poroki v primerjavi z obdobjem pred poroko. Pri neporočenem paru me je zanimalo obdobje pred skupnim življenjem, proces, ko se je par odločil za skupno življenje, proces selitve v skupno stanovanje in obdobje po selitvi v primerjavi z obdobjem, ko še nista živela skupaj. Osredotočila sem se na vpliv izvirne družine, prijateljev, sosedov, okolice in religije, na pravni in vrednotni pomen poroke, na to, kakšen pomen ima za poročeni in neporočeni par, na razlike in podobnosti med neporočenim in poročenim parom in na simbolni pomen poroke. Zanimal me je pogled neporočenega in poročenega para na dejstvo, da se v Sloveniji polovica parov poroči in polovica ne. Posredno me je zanimalo tudi, ali je paroma poroka kot formalna potrditev zavezanosti odnosu pomembna.

Analizirala sem oba intervjuja posebej in ju potem primerjala med seboj. Intervjuja sem razdelila na širše kategorije, ki sem jih potem natančneje razčlenila na posamezne kode in jih nato analizirala. Posamezne kategorije se med seboj prepletajo in povezujejo. Intervju s poročenim parom sem izvedla dvakrat, s čimer sem pridobila bolj poglobljene in podrobnejše informacije oziroma podatke.

5.2.1 Seznam tem za intervju poročenega in neporočenega para

Tematski sklopi oziroma vodila za polstrukturiran intervju so bila pri obeh parih, poročenem in neporočenem enaka:

- Osebni in odnosni dejavniki, ki vplivajo na odločitev za zakonsko zvezo.
- Vrednotne orientacije (pomen poroke in zakonske zveze z ozirom na ustvarjanje družine, starševstvo, predanost partnerskemu odnosu, ljubezen, religijo).
- Proces odločanja znotraj partnerske zveze (pred, med in po poroki; predporočna kohabitacija, da ali ne; če, kaj jima je pomenila in njun pogled nanjo).
- Zaznavanje razlik.
- Pomen poroke in zakonske zveze s pravnega vidika (stališča do pravne opredelitve zakonske zveze).
- Pomen poroke in zakonske zveze za partnerski odnos (kakšen vpliv je imela poroka na njun odnos, primerjava odnosa pred in po poroki).
- Vpliv okolja (staršev, sosedov, prijateljev, novih poznanstev, družbenih norm in zgodb).
- Izkušnje iz izvorne družine.
- Primerjava stališč do poroke in zakonske zveze med poročenim in neporočenim parom.

5.2.2 Pogoji za intervju

- Starost od 25 do 34 let.
- Zaključen študij in redna zaposlitev.
- Poročeni in neporočeni par brez otrok.
- Neporočeni par mora živeti skupaj vsaj tri leta.

5.3 Vzorec

Za vzorec sem si izbrala poročeni in neporočeni par, ki ne razmišlja o poroki. Poročeni par sem izbrala iz kroga mojih poznanstev in znancev, neporočenega para predhodno nisem poznala. Z neporočenim parom me je seznanila prijateljica.

Tabela 5.1: Vzorec, poročeni par:

Ime	Starost	Izobrazba	Kraj bivanja	Zaposlitev
Monika	29	Univerzitetna diplomirana varstvoslovka	Ljubljana	Administratorka
Gašper	31	Univerzitetni diplomirani elektrotehnik	Ljubljana	Računalniški programer in električar

Tabela 5.2: Vzorec, neporočeni par, ki ne razmišlja o poroki:

Ime	Starost	Izobrazba	Kraj bivanja	Zaposlitev
Maruša	25	Diplomantka upravnih ved (UN)	Ljubljana	Komerciala
Klemen	27	Diplomirani ekonomist (UN)	Ljubljana	Marketing in prodaja

5.5 Analiza intervjuja poročenega para in interpretacija podatkov

Intervju s poročenim parom sem izvedla 6.11.2012. Trajal je približno 47 minut. Gašper in Monika sta bila na dan intervjuja skupaj kot par 4 leta in 3 mesece in poročena 2 leti in 3 mesece. Spoznala sta se preko interneta. Gašper je pisal blog in Monika je podala komentar na njegovem blogu na določeno temo. Tako sta si pričela dopisovati in sta se kasneje spoznala tudi v živo.

5.5.1 Osebni pomen poroke in odločitev zanjo

Monika in Gašper sta se poročila 31.7.2010, en dan po drugi obletnici trajanja njune zveze.

➤ Poroka kot želja

Monika in Gašper se ne spomnita dobro, ali sta si kot otroka želela in sanjala, da se poročita ali ne, ko odrasteta. Povedala sta:

Monika: Zdaj, da sem si želela ali ne, ne morem reči, ker ... Mislim, ne spomnim se tko, ampak vem pa, da nisem nikoli tko sanjala o taki poroki, k navadno punce majo, da bi se poročile, pa taki fant, pa taka obleka, pa to, to

nisem nikoli bila. Ne, js sm vedno bol tko, se s fanti igrala, pa s pištolami, pa to, nisem nikdar bla za punčke pa oblekce. Ne vem, ne spomnim se no, da bi sanjala o kaki taki poroki. To me nikoli ni ... Mogoče takrat na začetku, ko si najstnik, pa si noro zaljubljen, pa ne vem kaj vse. Možno da takrat, da me ja kaj melo, drugače pa niti ne.

Gašper: Js pa nikol niti nisem premišljeval o tem kej dost. Ne vem no, tm na, u sredni šoli al pa na fakulteti, sm meu pač sošolce, k smo se več družl, pa tko. Pa je reku, da on se pa ... Recimo k smo bli na pijači, pa ne vem pač, tema pride, pa je reku, js se pa nikol ne bom poroču ne, ka pa ti, pa sm js reku lej, niti ne razmišlam o tem a veš. Ampak nisem se pa nikol že v naprej odloču, da se ne bom al pa da se bom. Pač, nikol ne veš, kaj v življenju pride, in tud ta kolega, k je reku, da se ne bo nikol poroču, je meu punco, k sta tok časa že bla skupi, pa je tud on že razmišlu, da bi se ... To, js se ne bom nikol poroču, je relativno.«

Monika je imela slabe izkušnje s preteklimi partnerstvi, zato si poroke tudi ni želela oziroma o njej ni razmišljala (mogoče kot otrok, a se ne spomni dobro). Povedala je:

Js nisem glih bila za poroko. Js sm tipe itak že zdavnaj odpisala pa vse, k sm same bolj take zveze mela in sem obupala, da bom sploh kerega najdla al kaj a ne. Tak daaa ... V bistvu potem o tem sploh nisem razmišljala.

Monika zaradi preteklih izkušenj s partnerji na začetku zveze z Gašperjem ni imela želje po poroki in o njej tudi ni razmišljala, a se je to sčasoma, s poglobljanjem odnosa spremenilo. Ko jo je Gašper vprašal, ali bi se poročila z njim, je rekla ja. Monika je povedala:

Jst sm na začetku, dokler sva pač se še spoznavala pa tko, sm rekla, da men poroka brez veze, da je to škoda dnarja pa tko, zakaj bi se šel poročit. Pol pa s časom tooo ... Ne vem, pride pač.

Gašper je še povedal, da o poroki ni razmišljal kot o obredu, kakšen bi moral biti, ampak je razmišljal o poroki kot o povezavi dveh ljudi. Povedal je:

Pahhhh, ne vem. Ni, nisem meu jest nikol nekega ekstra ... Aaamm, mislm, nikol nism sanju o poroki tko kt kkšni, ne vem, da bi ... Ne vem, tko kt ženske, k včasih pravjo, oooo, pa moja poroka, pa veš kok bo lepa, pa jst bom v belem, pa šla bom po tistm, pa po takm, pa po unm. Ne vem, nikol nisem mislu na obred al kej. Mislu sm pač na dva človeka kt poroka, ne pa na vse okrog. Pač, enkrat je čas za to in pač čutš, da je to to in pol ni več kj za razmišlat a ne. Mislm, ne morm drugač opravičt to. Ni, ni nobega, ni nobenga vprašalnika, k maš klukce in rečeš no zdj pa poroka. Ni.

Gašper je še povedal, da se nikoli ni vnaprej odločil, ali se bo ali se ne bo poročil, a je jasno iz pogovora z njim, da se je želel poročiti s »pravo osebo«. Gašper je svojo željo in odločitev za poroko opisal takole:

Ne vem. Pač, tko občutek je ne. K rečeš to je to. Lej, če je to to, pol nimaš več kj. Zdj, če pa pomisliš, to pa ni to, pol pa k čakaš, pa čakaš, pa čakaš, pa čakaš ... Ne vem no, tak občutek mam jst, zdel se mi je kt naravn korak naprej. /.../ Dobiš tist občutek, to je to. /.../ Čas je za naslednji korak. Pač, pride.

Monika se je z njim strinjala.

➤ Pogovor o poroki

O poroki se nista nikoli resno pogovarjala. Skupaj se pogovora o poroki spominjata le, ko sta bila v družbi s prijatelji in so se o poroki pogovarjali v šali. Monika se je spominjala:

Res ni bilo tisto, da bi se prav pogovarjala, ej, a se bova poročila, a je že čas za to. Ne vem, enkrat smo se mal napili, smo se neki hecal, pol je pa pač prstan naenkrat pršou, pa je blo to to.

➤ Zaroka

Zaročila sta se v decembru 2009, kakšen teden ali malo več pred božičem. Gašper je zaroko načrtoval, potek, kako bo presenetil Moniko, kje in kako jo bo vprašal, ali bi se z njim poročila. Moniko je z zaroko presenetil, saj tega ni pričakovala. Povedala sta naslednje:

Gašper (smeh): Js mal sm planiru, zanjo je blo pa spontano.

Monika: Zame je blo spontano, kaj nč nisem vedla.

Gašper je zaroko skrbno načrtoval s pomočjo bratove punce, ki je edina vedela za zaroko pred vsemi ostalimi ožjimi družinskimi člani. Gašper je potreboval nasvet, saj kot je povedal:

Ja, ker pač tip kt tip ... Jasno moraš najprej vedt a ne, kr, a veš tipi se o teh stvareh ne pogovarjamo, za šankom al pa k gremo na kavo al pa na pivo a ne. Zdj prva informacija, k je bla dobrodošla je, da moraš kupt en prstan ne dva. Tega ti anben ne pove. Tud oče, k te uči brit a ne, ne reče, a veš sin, da ne boš dva zaročna prstana kupu. A ne, tko da sm potem ... Ammm, mogu punco od brata mal še prost za pomoč, kaj, kako, kje. Zdj k sm kupu prstan, najprej k njej, lej, a je to to, a sm prou kupu. Mislm, tm nimajo oddelka zaročni prstan. Sm šou pač do vitrine, sm tm je Ooooooh, to je tko, kt da pošleš tipa modrce kupvt, nima pojma. Tko da, mjčkn pomoči sm rabu, ampak načeloma je šlo.

Gašper je na vprašanje, kdaj se je odločil, da bo zaročil Monik odgovoril:

Ne vem. Pač, tko občutek je ne. K rečeš to je to. Lej, če je to to, pol nimaš več kj. Zdj, če pa pomisliš, to pa ni to, pol pa k čakaš, pa čakaš, pa čakaš, pa čakaš ... Ne vem no, tak občutek mam jst, zdel se mi je kt naravn korak naprej.

➤ Pomen odločitve za poroko

Odločitev za poroko je bila zanju zelo čustvena. Svoje občutke po zaroki sta opisala takole:

Monika: Nisem pričakovala. Itak sem bla takoj tisto pol vesela, pa uuu, vauuu.

Gašper (smeh): Rekla je ja ne.

Monika: Rekla sm ja, ampak isto kt pr poroki pride čez cajt uuuu, vauuu, pa gledaš tist prstan, pa še kar ne morš vrjet, da je prstan gor, pa res tko je blo, tisto ful romantično, vse prav filmsko, tko kt vidiš v kakem fejest pocukranem hollywodskem filmu. Ammm, odlično je uspelo.

Gašper: Ja lej, sam en poskus maš. Če tistga zašuštraš, pol zna bit zoprn. Ja, gate so me pa mal vseen skrbele, ampak so ble gate tud pozablene.

Gašper je svojo odločitev za zaroko utemeljil z:

Ja, pač nadgradnja tistga, kar je. Pač pogoji so bil izpolnjeni. Rečeš to je to. Ni druge.

5.5.2 Socialni vpliv na odločitev za poroko

➤ Vpliv družine

Njuna starša sta oba poročena, a ju niso spraševali, če se bosta poročila, kdaj se bosta poročila ipd. in tudi niso na njiju pritiskali s poroko. Po njunem mnenju so bili vsi bolj presenečeni, ko sta naznanila, da sta se zaročila in da se bosta poročila. So ju pa takoj po novici vprašali, če je razlog za poroko nosečnost. Povedala sta:

Monika: Ne, midva sva komaj dve leti bila skupaj a ne. Pač leto pa pol v bistvu, ko je bila zaroka, pa sva s tem povedala in so po mojem, da bili bolj presenečeni. Seveda so najprej vprašali, a sta nosečiva a ne.

Gašper: Ja, to je blo prvo vprašanje, kjerkol sva povedala.

Monika: Ja. Drugače za poroko niso spraševali, k sej pravim, ker sva komi let pa pol takrat skupaj bila, tko da sva jih kar šokirala po mojem.

Gašper: Ja, mislm ...

Monika: Pač, presenečni so bili.

Gašper: Sej po mojem kadarkol bi reku bi bli presenečeni a ne, ampak enkrat se je mogl zgodit.

Monika: Bolje, da sva jih midva presenetla, kot pa da bi naju skos spraševal, kdaj bo poroka.

Starši ju sedaj, ko sta poročena sprašujejo, kdaj bosta imela otroka/-e. Povedala sta:

Monika: Midva jih morava mal bremzat, ko se za otroke gre.

Gašper: Pa sej tok prehudo ni a ne, sam včasih se začne tko kt šala, po pa, mame še posebi izkoristjo a ne in takrt ...

Monika: ... pa tko mal postrani pogleda, pa se nasmehne.

Gašper: Ja, ja.

Monika: Pa moja nečakinja, ko pride, pa pol pride k meni: »Monika, kdaj boš rodila?« (smeh) Zihher se tega sicer sama ne spomni, ampak jo kdo mal tko ...

Gašper: ... motivira ...

Monika: ... motivira a ne.

➤ Vpliv prijateljev

Njuni prijatelji in znanci večinoma niso poročeni. Nekateri živijo skupaj, drugi ne. Nekateri imajo tudi že otroke, vendar niso poročeni. Nekateri bi se poročili, vendar jih pri tem ovirata še nerešen finančni in stanovanjski problem. Od skupnih tesnih prijateljev, s katerimi sta pogosto v stikih, je poročenih približno polovica.

Prijatelji ju niso spraševali, ali, če in kdaj se bosta poročila. Ko sta povedala, da se bosta poročila je Monika povedala naslednje:

/.../ po dveh letih sva se že poročila ne in je dost zgodaj bilo a ne. Navadno tiste sprašuješ, ko so že pet, pa ne vem koliko let skupej. Midva sva pa dost na hitr nardila in sva v bistvu bolj presenetila vse.

Gašper je še povedal:

Ni, ni blo ... Med kolegi ni blo kje dost govora. Mogoče kdaj tko v šali, ampak nikol pa, da bi bla šala mišljena kot vzpodbujevanje al pa, kdaj pa bo, zakaj pa še ni. To pa ne.

5.5.3 Priprave na poroko

Na poroko sta se pričela pripravljati kakšen mesec po zaroki in se poročila približno sedem mesecev po zaroki. V začetku sta se o poroki pogovarjala, nato sta določila datum in podala prijavo. Glede priprave na poroko je Gašper povedal:

Rabš neki časa, da, dojameš, ok, zdej bo pa poroka. Pol pa začneš razmišlat o datumu, pa kdaj, pa kakšna, pa kok velika, pa koga povabt, pa koga ne povabt, pa kaj za jest, kje za jest, ampak načeloma je kr šlo.

➤ Datum poroke

Da se bosta poročila na 31.7., sta se odločila zato, ker je en dan po obletnici, ko sta postala par in ima ta datum zato simbolni pomen. Po drugi strani pa tudi zaradi tega, da lahko obe obletnici praznujeta naenkrat. Povedala sta:

Monika: Zato ker je zraavn obletnice lih biv. 30.7. je obletnica, 31.7. pa je bla pol poroka.

Gašper: Pa tud tko nama je poklapal.

Monika: Pač, poleti je toplo.

Gašper: Zaročila sva se okol novvga leta, ...

Monika: Ja.

Gašper: ... božiča, mal pred božičem a ne, pa sva rekla, pač poroka bo polet, pa lej, pa dejmo nardit takrat a ne.

Monika: Pa tud zato, da je potem čim manj datumov, obletnic pa tko, da je vse naenkrat pol.

➤ Kraj poroke

Gašper je iz Ljubljane in Monika je bila iz Murske Sobote. V Ljubljani je stanovala zaradi študija. Skupaj pa sta se odločila, da se poročita v Murski Soboti. Razloga za takšno odločitev sta bila predvsem logistika in značilnosti kraja:

Monika: Ti (Gašper) si rekel Murska a ne?

Gašper: Aha, jst sm reku Murska. Ja, sj ...

Monika: Jst tud nisem imela nič proti. Pol je bilo pa to to.

Gašper: Pa sj tm je lepo pa to. Pa tukile u Ljubljani se mi tud zdi, takoj k bi hotu, pač met poroko, pa to je trikrat več logistike, pa, pa kompliciranja, pa gužve, pa kje parkitat, kje ne parkirat, pa takoj k maš to nekje, na kakšnem lublanskem gradu al kjerkol, pa maš še deset, deset Italijanov, avtobus Japoncev, pa ... Ne vem, pa tm pa Murska je pa lepa. Vidu sm že grad, pa tko ...

Monika: Pa tud tvoje je blo laže spravit v Mursko, kot pa moje v Ljubljano.

Gašper: Ja.

Monika: Moji so bolj tko, se doma držijo, niso lih navajeni ful naokrog hodit, pa babice tam, pa tko in ...

Gašper: Skratka, laži je blo. Jst pa tud nisem imel nobenih ekstra želja.

➤ Tip poroke

V začetku sta se nameravala poročiti tudi cerkveno, vendar sta se kasneje odločila le za civilno poroko, saj kot je Monika povedala:

Cerkveno z župnikom nismo skup pršli. Oni (Gašper) nima birme, pa naju ni hotu poročit. Pol pa nisva naprej komplicirala. Pač, sej še majo neke variante, pa pol sva rekla, da ne. Tak da sva se samo civilno.

➤ Obseg poroke

Odločila sta se za majhno in preprosto poroko. Povabila sta samo najbližje sorodnike in prijatelje. Sicer sta se v začetku pogovarjala o tem, ali bi imela majhno ali veliko poroko, a sta se na koncu odločila za majhno:

Monika: Sva takoj rekla, da pač majhna a ne?

Gašper: Mislm, debatirala sva velika, mejhna.

Monika: Sva.

Gašper: Ampak to je tko, ta odločitev je bla tko velika, mjhna phaaa, ne vem. Pa je minil teden pa sva rekla, velika, mjhna? Mjhna-mjhna, nj bo mjhna.

Monika: Tko sva počasi seznam nardila, kaj dodala, kaj črtala.

Gašper: Nisva mela sto vročih debat o tem, a bo velika al mjhna.

Monika: Ful na izi sva si uzela in po pol tko, enkrat je ena stvar pršla, sva dorekla, pol drugo ...

Gašper: Ahmmm.

Monika: Ni blo tisto zdaj se bova usedla, pa bova rekla to pa to, pa to a ne. Pač tko enkrat en pršou s tem, drugič drugi z unim, pa je blo to to.

Gašper: Velka, majhna je bila v bistvu odločitev, koga povabt.

Monika: Ja.

Gašper: K sva se odločila, da bova povabla samo tiste, s katerimi pač sva res blizu, pol je avtomatično ratala mejhna. Ne morš pol velko narest. Mislm, za petindvajset ljudi, mjhno, vsi so domači, vsi vejo, vsi ta pomembni.

Stroškov s poroko tako nista imela veliko, vsega skupaj približno 1.500 do 2.000 €. Približno polovico so prispevali njuni starši.

5.5.4 Potek poroke

➤ Občutki med obredom

Oba sta odgovorila, da sta bila malo živčna, najbolj ob pričetku obreda in pred njim. Povedala sta naslednje:

Gašper (smeh): Pa tist veš, tik, tik pred koncem, pred dejstvom ... Šele tm preden greš v dvorano pa to, preden se začne, takrat pa (smeh) zakva sem jst spredi?

Monika (z nasmehom): Ja, to pa res.

Gašper (smeh): Tm se, tm, tm, tm je prvič začel.

Monika (smeh): Tm te useka, ej neki se dogaja kao.

Gašper (prikimava): Ja.

Poročni obred je bil za njiju in vse navzoče zelo čustveno nabit. Monika in Gašper sta svoje občutke opisala takole:

Monika: Ja, tam je tko mal – prazna glava.

Gašper: Ja, najbolj preproste stvari ratajo zlo, zlo zakomplicirane. Recimo, da natakneš prstan – nemogoče.

Monika: Napačna roka ... (Monika in Gašper skupaj v smeh) ...

Gašper (smeh): ... napačen prst, napačna roka. Uni so dal tm zlo jasna navodila. Se spomnem, da si moraš podat desno roko, pa potem nek prstan gor. Jst, jst nism vedu, kaj je reku, jest nistem vedu, kaj hoče od mene. Meu sm samo prstan pa vedu sm, da more končat na njenem prstu. Zdj, kaj je on kompliciru z rokami pa to, jest ne vem. Neki tm sm pol zgrabu pa porinu gor.

Monika: Pa je pol bilo.

Gašper: Glede na to, da so se vsi smejal, summ, da nism prou naredu, ampak lej, prstan je biu gor.

Po končanem obredu, ko so jima gostje prišli čestitat, so vsi jokali. Povedala sta:

Monika: Veliko jokanja je blo na koncu. Tist pol k pridejo vsi ti čestitat, tok so vsi jokali. No sej, jest tud.

Gašper: Ja.

Monika: Ne vem, enostavno smo vsi jokali, kot da bi bli na pogrebu, ne pa na poroki.

Gašper: Pa ja ne, sej v bistvu, tist poroka kot taka ni nč tazga, sam pol, uni pa vsen, pa tko, pa tista poročna koračnica, k prideš notr, pa, pa tko, pa vsen, je pač za mame itak ooo hčerka, ooo sin ne.

Monika: Tak se jim sam oči svetijo in sam čakaš, da se bo ulilo.

Gašper: Ja ne, za fotre je itak, oooo moj dec, oooo moja hčerkica. Tko, da vsak po svoje doživlja in a ne, in tud midva pač k sva bla tm čist spredi a ne. Sej do neke mere si lohka pač tist ravnodušn pa, ampak nekje je pa tud tist

k ... Huuh, k ti tm začnejo pač brat tiste dolžnosti pa to, pač k morjo to vsakič prebrat, ampak vseen pač k teb berejo je le drugač.

➤ Slavje po poroki

Po poročnem obredu so imeli kosilo v neki gostilni in nato piknik pri Monikini družini. Prisotni so bili samo bližnji in vzdušje je bilo sproščeno in domače. Monika je povedala:

Pa pravim, tud so bli sami bližni, domači, da ne rabiš neki ful fensi pa oh in sploh delat, čist po kmečko tisti piknik, sproščeno, doma, v garaži, žar smo meli. Čist ...

Slavje je potekalo približno do polnoči.

➤ Pričakovanja

Moniki in Gašperju je bilo na dan poroke in poporočnega slavja pomembno to, da se imata onadva fino, da sta v krogu najbližjih ljudi, tistih, ki jima v njunem življenju veliko pomenijo in s katerimi sta v pogosto v stikih:

Monika: Pr namaaa, nama je blo glavno, da se midva mava fajm, daaa ...

Gašper (pritrdi): Ja.

Monika: Kr res, da mava ob sebi res tiste, najbližnje, s kerimi se dnevno al pa vsaj tedensko slišiva.

Gašper: Pač takrat k moraš ne takrat k pač ... Hotla sva met tm pač ljudi k štejejo.

Monika: Tko ja.

Gašper: Se prav ne, ti si pa povablen zato k si sorodnik, ne. Tm bojo ljudje k štejejo. Mislm, s tem k štejejo mislm tiste, k dejansko videvaš, k si z njimi v stiku. Ne tist, k greš, k je sorodnik, pa greš po ulci mem, pa rečeš živjo, a greš na pir, pa mi reče živjo, ne, nimam časa. Mislm ...

Poroka in poporočno slavje sta potekala po njunih pričakovanjih. Imela sta se lepo in povedala sta:

Monika: Midva sva se mela odlično.

Gašper: Ja. Na konc sva bla utrujena, ampak zadovoljna.

5.5.5 Skupno življenje pred poroko

Monika in Gašper sta skupaj pričela živeti leta 2009, ko se je Monika v juniju preselila h Gašperju. Pred tem je Monika večkrat prespala pri njemu. Pred poroko sta skupaj živela približno od pet mesecev do pol leta, preden je Gašper Moniko zaprosil za roko.

➤ Razlogi za skupno selitev

Povod za skupno selitev je dal Gašper, ki je povedal naslednje:

Jest sem ji zatežil.

Preden sta se skupaj preselila je Monika večkrat prespala pri Gašperju. Monika je povedala:

Najprej je blo tko tist za čez vikende, pa pol vmes je on biu, pač mal manj dela je mel, pa dej prespi, pa boš jutri šla od tuki na delo, pa pol je en dan biu, pa dva dni, pol sem že skos bila tam, pol sem pa kar naenkrat se preselila tja in je blo to to.

Pred poroko sta skupaj živela približno eno leto in pol leta pred zaroko. Obema je bilo pomembno, da sta pred poroko živela skupaj. Zanju je to pomenilo kot nekakšen poskusni zakon, pred dejansko poroko. Povedala sta naslednje:

Monika: V bistvu človeka fulll, boljše, ful dobro spoznaš, če si z njim 24 ur na dan skup. Sj prespiš tisto za vikend, dan, dva si skup a ne. Ko si pa konstanstno skup, pa pol ne vem. Se mi zdi, da se bolj zaštekaš, pa vidiš tuki greva skupi, tuki ne greva, to je treba predelat.

Gašper: Pa ne, to je tist, po moje, test, k bi moral vsak, vsak, k se poroči. Po moje bi moral vsaj 6 mesecev skupi živet. Zato, sj tko k je, k je Monika rekla, sj dokler si ti samo za vikend mal skupi, pa par dni, pa tko a ne. To je vse tist, pa rečeš, tud veš da po dveh dneh gre, a ne. Sj, če neki ni vreu že potrpiš pa to, sm de se mata lepo. Sm pol, k si pa 6 mesecev skupi, pa vidš v bistvu njene navade, pa tvoje navade, potem pridejo do izraza stvari, k niso vreu a ne, pa vidš, a si prpravljen, a jo maš tok rd, mislm, da si prpravljen nardit vse kompromse al enostavno rečš, dj, pejt, pejt, a ne. To je tist pol, k recimo, če tega ni pred poroko, pride šele po poroki do teh, do teh stvari, in če je kkšna taka, k, k recimo ni premostljiva. Bog ne dj a ne, pa zarad tradicionalnih vrednot a ne kukr, pač, zarad krščanskih staršev in tko naprej a ne. Pa k bi se sicer odločila, da ... Ne vem, da gresta narazn al karkol, ampak pa sta že poročena, pa vse, pa še starši bojo rekl, ja pa to je odločitev, pa kaj si mislš, in potem lahko iz tega mogoče rata nezdava zveza a ne. Mislm, Neki k ... To, k po moje pride še iz tistih starih časev a ne, k so se zmenil za poroko, pa so jih dal skupi in lej, to je to. Ne morš, nimaš izhoda, to je to. In potem začne on

pit, ona jokati in potem je ... Pač, ne vem, js si to tko predstavlam a ne. Mislm, tuki vidim potencial za težave. Če maš pa recimo prej, da si neki časa, pa pol lahko rečš.

5.5.6 Skupno življenje po poroki

➤ Spremembe

Po poroki se zanju v skupnem življenju ni nič spremenilo. Spremenil se je edino njun osebni status, da nista več fant in punca, ampak mož in žena. Navaditi sta se morala na to, da se predstavita kot mož in žena. Povedala sta:

Gašper: Zame, zame se po poroki ni spremenil nič, razn to, da prstan nosm.

Monika: Pa da rečeš mož pa žena, ni tisto, ej moj tip al pa moj fant bo tud pršel, pač z možem. Pa, ne vem, tko bol se sliš konkretno al neki.

Gašper: Ja, ja to je tist vrjetn, k sva se mogla bl navadt kokr pa tist po zaroki, da se bova poročila, je blo bl po poroki, da če nekoga srečaš, da ne rečeš to je pa moja punca, ampak da rečeš to je žena. Potem k se slišš to rečt

Monika (smeh): Uuuu, sem poročen.

Gašper: U madona, pa res. Tist je bl ...

Monika: Sej drugače pa tko, ni blo drugega kaj.

Gašper: Tko sva že prej skupi živela, tako da pač ni blo po poroki skupej živet ne, tko da tuki ni blo neke drame, pač je blo že od prej. Pa, ne vem no.

➤ Pomen poročnega prstana

Na vprašanje, kaj jima pomeni poročni prstan kot simbol poroke in zakonske zveze, je Gašper povedal:

Ja, ne vem. Tm, k sva bla na kakšnih porokah a ne, je meu župnik pol ure pridigo o tem, kako je to simbol kroga a ne, ammm, neskončnosti in ne vem kaj. Ampak prstan vidm, mislm, prstan kot tak je samo objekt a ne. Prstan je samo to, mislm ... Kaj mu pa ti prpišeš al pa tko, je pa stvar v zvezi v bistvu. Mislm, ne znam povedat.

Gašper je na vprašanje, ali bi lahko rekel, da je poročni prstan simbol njune ljubezni in simbol njune partnerske zveze, simbol tega, zakaj sta se poročila, povedal naslednje:

Ja tko, ampak nekateri jemljejo pa ... Tko bom reku, nekateri jemljejo prstan zlo, zlo dobesedno, tist v smislu, da če bi pa ona zgubila prstan, bi pa to pomenil, da me nima rada. Jst tega ne dojemam tko a ne. Jst tud ... Ni tist,

da jst recimo, k posodo perem, pa ga dam dol, k grem na trening pa ga dam dol, če neki delam v službi pa ga dam dol, to ni to, da zdj pa jest ne mislm nanjo, zdj pa jst pozabm nanjo, zdj pa sm jst samski, zdj pa ... a ne. Tud če nimam prstana gor, vse od prej ostane a ne. Tko da, verjetno je to od osebe odvisno, kaj pripiše prstanu a ne. To recimo, če jest ne bi hotu al pa, da ne bi nosu prstana, še ne pomen, da sm kj mn z njo al pa karkol od tega a ne. Zame je to pač samo, mogoče to ni tok romantično, k je zame pač to samo nek prstan a ne, ampak dejansko tko je a ne.

Monika je še dodala:

Pa ni si treba letnice zapomnit, k notr piše (Monika in Gašper v smeh).

Na vprašanje, ali bi lahko rekla, da je prstan nekakšen spomina na poročni dan, sta odgovorila:

Gašper: Pa ja, recimo tko ja.

Monika: Tko ja.

Gašper: Recimo, to je mogoče zelo dobr opis ja. Mogoče bolj spomin kukr pa nek, nek nor izraz tega. K izraz tega ...

Monika: Ni to, da sva ful usekaniva a, vauuu prstan, zdj pa to pomeni to, pa tisto, pa dokaz tega pa unga.

Gašper: Ja.

Monika: Za naju je pač to tko, pomeni en simbol ljubezni in ni, da bi zdaj ful neki ...

Gašper: Neke..., nekega poudarka al pa ...

Monika: Ja.

5.5.7 Zakonska zveza kot življenjska skupnost

➤ Pogled na Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR)

ZZZDR-ju ne pripisujeta velike pomembnosti, ampak v prvi vrsti odnosom. Povedala sta naslednje:

Gašper: Ljudje so tisti, ne zakonik.

Monika: Če maš odnose pošliltane a ne, je vseeno, kaj v zakoniku piše.

ZZZDR-ja si tudi prebrala nista in tudi poročne mapice, ki sta jo dobila po poroki ne. Povedala sta:

Gašper: Ah, kje, men zakonik ...

Monika: Polgedala sva tolko tisti zakonski del, kaj rabva, kje so ovire, kaj morava zrihtat.

Gašper: Ja, pač pogledaš tok ...

Monika: Ja, pač papirologija.

Gašper: ... da veš, katere paprije moraš prnest.

Monika: S tega vidika, drugače ...

Gašper: Ne pa, kaj zate to pomen.

Monika: Kaj to pomen, ne, to pa ne, nisva nikol. Niti onega pol, k dobiš poročno mapco, pa je, pa je en del tistega zakonika je notr.

Gašper: Tiste mape še odpru nism.

Sta si pa med poročnim obredom zapomnila nekaj dolžnosti in obveznosti, ki jima jih je prebral matičar, in sicer:

Monika: Da morava enakovredno odločat o vseh ... Mislím, ful enakovrednosti vem, da je bilo.

Gašper: Ja, ja.

Monika: Enakopravnosti pač, skupi se odločata za to, skupaj to, skupaj to. Pravim jest mam bol prazn film o tistm. Ne vem, nism lih ...

Gašper: Jest tud no, ampak nekaj bi lahko vse skupi tist povzel a ne, bi lahko rekl ... Ammm, rada se mejta, pa po pameti. Načeloma bi lahko v teh dveh stavkih vse povedal a ne. Uni jasno pač preberejo zakonik. Je pač tehnično določeno, ampak načeloma je to to.

➤ Razlike med poročenimi in neporočenimi

Na vprašanje, kakšne so razlike med poročenimi in neporočenimi pari, je Monika odgovorila:

Se mi zdijo neporočeni veliko bolj sproščeni. Ne vem, npr., če gledaš Ksenijo pa Gorana, ki nista poročena al pa Karmen in Andrejc, pa, ne vem, poročeni se mi zdi, da imajo več obveznosti. Kaj pa vem.

Gašper se s tem ni strinjal:

Ne vem no, jst ne bi mogu tega rečt. Men se zdi, da je pač to al, da je to pač odvisno od karakterja ljudi. Zdj jest mislim, da poroka drastično tega karakterja ne spremeni a ne, in tud navad, pač po moje ne spremeni. Spremeni jih recimo otrok al pa to, da če prej nista živela skupi, da pol živita skupi. Po mojem sama poroka pa ne, kr samo zarad poroke nekih dodatnih obveznosti al pa to. Pač, po mojem nimaš. Ravno tko ješ, ravno tko greš u službo, ravno tko pač maš opravke iste kot prej.

In tudi na vprašanje, ali se jima zdi, da pari s poroko postanejo bolj povezani med seboj, je Gašper odgovoril:

Ne vem. Men se zdi, men se zdi, da mogoče, da tuki ni, da ne bi smelo biti spremembe. Če si bil že prej z nekom, pa da se šele poročiš, pa rečeš, ok, zdj sm pa res tvoj, pol je to bedarija. Po moje rata, aam, mogoče je samo tist občutek v glavi, k si ga ne vem, k si ga velikrat, k si ga mladi, si js mislm, da si mladi, da si mladi misljo, sj nisem poročen, sj lahko grem kdrkol. Mogoče to mišljenje samo poroka mal spremeni, čeprov je pa to isto k prej. Sj, če maš skos nogo med vrati kao, če mi nou pasal bom pa šou a ne. Pol ti spet nč ne korist. Če mene vprašaš, pol nima prave.

➤ Pomen poroke v družbi

Monika in Gašper se strinjata, da v naši družbi ni pomembno, ali je par poročen ali ne. Povedala sta:

Monika: Na družbo, pa tko, dandanes gledat je težko, kr je vsak drugačen, ni več tisto k včasih, k so vsi nekak po istem kopitu bolj k ne bli.

Gašper: Če jim je blo všeč al pa ne, to je to, moraš.

Monika: Tak je blo, takšna so bila družbena pravila, ni blo tko kt zdej ... Zdj pa kogarkol srečaš, ti bo drgač reku, druge želje meu. Ne moreš več to tko.

5.5.8 Starševstvo in ustvarjanje družine

➤ Poročeni in neporočeni starši

Moniki in Gašperju se ne zdi pomembno, da so starši poročeni. Povedala sta:

Gašper: Men se zdi, da to načeloma ne igra vloge. Mislm, če otok vid nekooo, nekooo skupnost, v kateri, ne vem, je ljubezen, pa so neke vrednote, je to pol al, al sta mami in oči poročena, pa nosta prstan, nepomembno, je lepo, je pa nepomembno, po moj.

Monika: Ja.

Gašper: Kr otrok ne bo reku ooo, vauuu oči, pa mami, sj je fino, poročena pa nista. Tle on ve, pač kakšne so vrednote, pa dokler ni pač preteпов, paaa, mislm ...

Po njunem mnenju so pred poroko pomembnejši odnosi med partnerjema oziroma staršema.

➤ Razlike med starševstvom in ustvarjanjem družine

Gašper in Monika menita še, da družina ne nastane z rojstvom otroka. Zanju je družina občutek. Povedala sta naslednje:

Monika: Pač, če si z nekom, si par a ne, si vse deliš pa tko. Po mojm, da je to že družina a ne.

Gašper: Ja. Jst bi tud tko reku. Čeprov tuki poroka al pa ne poroka, tuki sploh ni bistvo. Družina je občutek, ni dejanska stvar.

Monika: Tko je.

5.5.9 Tradicionalni pogled na poroko in zakonsko zvezo

➤ Tradicionalni pomen in vpliv poroke in zakonske zveze v naši družbi

Na vprašanje, kolikšen pomen ima vpliv tradicionalnih krščanskih vrednot na odločitev za poroko, je Gašper odgovoril:

Sj, po mojm, bi se tud velik mn ljudi poročal a ne, če jih verjetn tud starši ne bi sill zrad krščanskih vrednot a ne.

Takšnega mnenja je Gašper zato, ker so se nekateri njegovi bratranci in sestrične morali poročiti v skladu s tradicionalnimi vrednotami zaradi vpliva staršev. Povedala sta:

Gašper: Bratranci, pa sestrične moji, nekateri recimo ne.

Monika: Ja, po njegovi strani so, ful so verni pač, tete, pa strici.

Gašper: Verniiii, a ne in ammm, recimo do poroke take, preden sta se poročila, do poroke recimo sploh nista, pač skupi živela ne. Pa mislm, tud on ni nikol pr njej niti prespal pa nč. Tko da ...

Monika: Ful tisto, tradicionalno, poroka, pol preselit se, potem otrok.

Gašper: Ja.

Monika: Prav po pravilih v bistvu.

Gašper: Hočem rečt, verjetno to ni osamljen primer a ne. Verjetno pa kkšn taki, če bi imel možnost, se verjetno tud nebi poročil, pa se poročijo. Dobr, sj, sj se poročijo, zato ker se imajo radi pa vse, ampak je pa še to zravn, ta faktor zravn, da starši rečejo pač, oziroma starši hočjo met tko.

➤ Vpliv tradicionalnih vrednot

Monika in Gašper sta mnenja, da vpliv tradicionalnih vrednot ni odvisen od velikosti kraja, ampak od človeka in njegovih prepričanj. Na vprašanje, ali je po njunem te tradicionalne

vrednote veljajo bolj za starejše kot za mlajše, da se par mora poročiti preden si ustvari družino (pred rojstvom otroka), se preseli skupaj in ima prvega otroka, sta odgovorila:

Gašper: Jst mislm, da predvsem starejši, pač majo bl v krvi to tradicijo ...

Monika: Ja.

Gašper: ... pa te običaje, do čim mlajši pa vidijo svet že mjčkn bl svobodno, pa si ga po svoje tud razlagajo. Čeprov sva srečala tud recimo mlade, k pa grejo, pač po teh tradicionalnih korakih in je to to.

Monika: Ja, glih zdej sva bila na eni poroki.

Gašper: Ja.

Monika: Pač k so ful verni in prav v teh duhovnih skupinah se srečujejo, pa tko in s parimi pari sva glih tko za mizo sedela, prav tisto, najprej poroka, pol seks, pol otrok tko.

Gašper: Ja.

Monika: Ful ...

Gašper: Tko, da ne morš rečt, zdj pa mladi vsi svobodno gledajo. Maš pač določen procent, k še vedno se zelo drži tradicije.

Monika: Verjetno tud odvisno, kako je kdo vzgojen, pa v kakem okolju odraste a ne.

Gašper: Mogoče je pač procent teh ljudi s časom mogoče manjši. Recimo no, si jst predstavlam, da se zmanjšuje a ne, da je teh ljudi, k živijo tko tradicionalno vedno mn a ne, ampak gotovo so a ne.

5.5.10 Pogled na poročnost v Sloveniji

➤ Zakaj je približno polovica parov poročenih in polovica ne?

Gašper meni, da se pari ne poročijo bodisi zaradi psihološkega razloga, ker jim poroka pomeni omejevanje svobode bodisi zaradi tega, ker so mnenja, da gredo neporočeni lažje narazen. Povedal je:

Jst mislm, da se gre tuki predvsm pri mladini, mislm pri mladini, pri ljudeh, da se ne poročijo za čist psihološke razloge, v smislu, da vidijo poroko kot omejevanje svobode in potem temu ... Dokler se ne poročijo a ne majo vedno lahko eno nogo med vrati a ne in majov glavi tist, sj če mi ne bo kj všeč, bom pa šou. K se pa poroči, je pa to že mentalno mal drugač ne, pa rabš odvetnike, pa rabš to, pa rabš tist in če nisi tip, k bi se biu prpravljen vezat al k bi pač invenstiru tolk v razmerje, potem se pač ne poročiš, pa si zadovoln s tem, da maš zasilni izhod recimo. Ne vem, mogoče tko razmišljajo, mogoče za to ni tolko.

Monika: Veliko jih jemlje, da so svobodni dokler niso poročeni a ne. Tud če že živijo skup, pa ne vem kaj vse, ampak ko se poročijo, pač na papirju, da podpišejo, tud če je vse naprej isto in tisto zgleda kot konec ene svobode. Sej tko, kolkor jst, ene moje kolegice slišim no.

Monika se z njim strinja in omeni še finančni vidik, da velja prepričanje, ko rodiš otroka, si upravičen do višjih socialnih prihodkov kot poročeni. Povedala je naslednje:

Pol pa tud finance a ne. Pač več je teh socialnih prihodkov, če niso pač, ko otroke enkrat majo, pa tko. Vsaj do zdaj je bilo tko. Zdj po ta novem, pa vprašanje.

Gašper je še povedal, da se nekateri tudi ne poročijo ravno zaradi pritiska svojih staršev. Povedal je:

Gašper: Ali jih pa mogoče tok siljo starši, da se morjo poročit, zato kr je to pač tko kot more bit a ne, pa se iz nasprotovanja pač ne poročijo.

Pari se po njenem mnenju poročijo zaradi istega razloga kot sta se onadva, zaradi občutka, da je čas za naslednji korak. Povedala sta:

Gašper: Ne vem. To je pol isti razlog k je biu pr nama a ne.

Monika: Ja.

Gašper: Pač občutek, da je čas, da je to pač nasledni korak in to je to. Mislm, druzga razloga kot takega ... Ne vem, razn tega, da je mami rekla, pa da je bog reku, je pol samo še to, da si ti pršou do trenutka k mislš, da je to prou, da se to zgodi.

Monika: Tko ja.

Povedala sta tudi, da se nekateri poročijo zaradi pritiska svojih staršev (glej prejšnje poglavje 5.5.8. Tradicionalni pogled na poroko in zakonsko zvezo).

5.6 Analiza intervjuja neporočenega para, ki ne razmišlja o poroki in interpretacija podatkov

Maruša in Klemen sta par devet let in živita skupaj približno tri leta in pol. Živita v stanovanju Marušinih staršev in sta oba redno zaposlena.

5.6.1 Partnerski odnos pred in po skupni selitvi

- Prednosti skupne selitve

Maruša in Klemen živita v stanovanju njenih staršev. Skupaj sta se preselila, ker se je pojavila možnost za to. Če ne bi bilo te možnosti, se ne bi še selila skupaj, ker nista želela plačevati najemnine, saj menita, da je to stran vržen denar. Raje bi namesto najemnine plačevala kredit za stanovanje, ko bi si ga lahko privoščila ali pa bi se preselila skupaj k njenim ali njegovim staršem in si tam uredila sobo zase.

Pred skupno selitvijo je bila njuna partnerska zveza na preizkušnji, saj sta se večkrat skregala kot sedaj, ko živita skupaj. Razlog za to sta navedla, da nista nista živela ravno blizu eden drugega (Maruša je doma iz Ljubljane, Klemen pa približno 15 kilometrov izven Ljubljane) in je bilo zato med njima potrebnega veliko usklajevanja in dobre organizacije, da sta se videla. Povedala sta, da se je po skupni selitvi spremenilo naslednje:

Maruša: Ooo, predvsem to, da se ni treba vozt en k drugmu a ne. To je res največja muka bla, tko zvečer, kdo bo zdj pršu, kdo bo dons pršu, men se ne da, men tud ne. Ja sam ful bi bla pa skupi. To je uno k je res drugač. Pa več maš cajta, tud tko za prijatle pa to recimo a ne, kukr takrat. Takrat si sam zato, da si se vozu gor pa dol si že ful cajta porabu a ne. Tko maš pa, si še vedno skp zvečer kukrkol a ne. /.../ Midva sva se prej bl kregala kt zdej, k sva, k sva ... Res, tko res organizirat si morš ful čs ne, da imaš pol še vedno čs, da se dobiš.

Klemen: Ful je drgač, zato k tist, to je tko, k sm pršu do nje, sva bla sama lahk sm v njeni sobi, k sta bla še njene dva tuki, ona je mela čist mjhno sobo. Sva bla v sobi al pa z njenimi a ne. Dans, itk da je kul ne, sam takrt itk de bi biu rd sam z njo in pol sva šla recimo lohk vn, u lokal, lohk, ne vem, sva se uzun sprehajla ... Mislm, drgač je, če si ... /.../ Pa do mene je le petnajst kilometrov al neki tazga in to morš pol, ti pridš domov, si vs zmatran, poješ in pol morš it spet sm [v Ljubljano do Maruše] in delaš po sto kilometrov na dan. Že tko sm se vozu po trideset kilometrov v službo in nazaj in se ceu dan vozu pol, če sm šu pol še do nje. Tko da s tega vidišča je zdj ful kul, da se nama ni treba več tok vozt. Tko da midva sva zdj na tej stopnji, da živiva skupi.

Prednosti skupnega življenja so zanju te, da lahko zvečer preživita čas skupaj brez, da bi se jima bilo potrebno voziti eden k drugemu, da imata več časa tudi za druženje s prijatelji in predvsem to, da se manj prepirata. Povedala sta, da je bil njun odnos pred skupno selitvijo na preizkušnji. Skupno življenje sta opisala takole:

Klemen: Drgač je, če si sam. Lohk skupi kuhaš, lohk skupi to, un, treto.

Maruša: Ja.

Klemen: Mislm, bolš je definitivno.

➤ Pogled na zunajzakonsko zvezo

Maruša in Klemen sta povedala, da zanju zunajzakonska zveza ni poskusni zakon, ker sta bila pred skupno selitvijo že približno šest let skupaj, tako da sta se osebno dovolj dobro poznala. Na vprašanje, ali bi lahko rekla, da je zunajzakonska skupnost parom pomeni tudi kot nekakšen poskusni zakon preden se morebiti odločijo za poroko in skupno ustvarjanje prihodnosti sta odgovorila:

Maruša: Lahko, odvisn od tega, kako dolgo je par skupaj. Midva sva bla skupaj že kar nekaj let, tako, da sva se osebno že prej dovolj dobro poznala.

Klemen: Se strinjam z Marušo. Zagotovo je tveganje manjše (smeh).

Maruša in Klemen sta izpostavila, da je bil njun odnos na preizkušnji, ko še nista živela skupaj, saj sta se več kregala. Prepirov tudi nista takoj rešila, ampak sta se umaknila. Sedaj jima skupno življenje predstavlja tudi to prednost, da se po prepiru takoj pogovorita in problem razrešita. Maruša je povedala:

/.../ Ko si vsak pr svojih starših, se lahko v konfliktni situaciji odmakneš. Ko živiš skupaj pa si prisiljen v pogovor, v najinem primeru je to sedaj boljše.

Klemen se je z njo strinjal.

5.6.2 Razmišljanja o poroki in zakonski zvezi

➤ Pogled na poroko in zakonsko zvezo

Maruša in Klemen se o poroki nista pogovarjala in o njej tudi ne razmišljata, ker jima ne predstavlja nobenih prednosti in nimata nobenega razloga zanjo. Povedala sta naslednje:

Klemen: Aaa, ni, ni nobenga razloga, da bi bla poroka neki boljšga a ne. Ni anbenga razloga dejansko še.

Maruša: Ja.

Klemen: Aaa, da bi blo bolš, če bi bla poročena.

Povedala sta, da če imaš razloge, se poročiš, če jih nimaš, se ne. Njun razlog za poroko bi bilo rojstvo otroka. Povedala sta:

Maruša: Jah dobr, če maš tko kkšne druge razloge še za to je v redu a ne. Ne vem, da bi nekomu to kj pomenl to a ne. Ampak midva sva tko, da anbenmu to ni neki zdj ammm, če si poročen, da je kj družga, da se maš rajš a ne. Zakaj? Dobr, recmo, če maš pol, če maš otroke, pa če je iz tega stališča pol laži, stvari, da so laži, pol že. Tko pa je čist, mislm, brez veze.

Klemen: Aaa, ni, ni nobenega razloga, da bi bla poroka neki bolšga a ne. Ni anbenga razloga dejansko še. Ja dejansko je tko, da trenutno, če bi bla poročena al pa če nisva, ni anbene razlike. Je pa verjetn pol, če maš otroke razlika. /.../

Poroka jima pomeni isto kot zunajzakonska zveza. Na vprašanje, kakšen je njun pogled na zunajzakonsko skupnost in kaj vama pomeni v primerjavi s poroko, sta odgovorila:

Klemen (smeh): Men trenutno isto.

Maruša: Ja.

Povedala sta tudi, da nista proti poroki, le da trenutno ne vidita koristi zanjo, a obstaja možnost, da se nekoč poročita zaradi otrok in/ali zaradi njiju. Poleg tega sta mnenja, da je poroka velik finančni zalogaj in da bi se raje kot za poroko odločila za potovanje. Povedala sta:

Maruša: Ne zdj, da bi bla midva proti poroki, sam trenutno ne vidva koristi za to. Pa tud, dobr, pa tud dost velk strošek je. Marsikdo, k je mld, tok str k mi, gre raj nekam na potovanje a ne, kukr pa da si plačuje poroko a ne.

Klemen: Dejansko v teh trenutnih razmerah ni razloga za poroko. Mislm, ni nobene razlike.

V njunem partnerskem odnosu poroka trenutno ne bi nič spremenila, zato ji tudi ne pripisujeta nobenega posebnega pomena, ker trenutno ne vidita smisla, da bi se poročila. Povedala sta:

Maruša: Pr nama to ne bi nč spremenil.

Klemen: Mogoče to po tridesetem začneš razmišlat.

Klemen je na to, kaj bi bilo po tridesetem letu drugače, da bi mogoče takrat pričel razmišljati o poroki, odgovoril:

Ko si starejši, verjetno imaš, razmišlaš o otrocih in ja, mogoče v družbi daješ vtis zrelosti, resnosti če se potem tudi poročiš.

Maruša in Klemen trenutno nimata ne želje in ne razlogov za to, da bi se poročila, vendar pravita, da se bosta mogoče kdaj poročila zaradi otrok in/ali tudi, ker si bosta tega sama zaželela. Klemen je še povedal:

/.../ Mislm, definitivno si po mojm in js in ti nekoč želiva poročiti ne, met poroko. Aaa, sam trenunto pač ni še te želje, mislm želje in ne razlogov. Enostavno ne razmišlava o tem.

➤ Pogled na poroko kot obredni dogodek

Maruša in Klemen sta o poroki kot o obredu povedala:

Klemen: Je pa dobr žur lohk (oba v smeh).

Maruša: Tud ja.

Klemen: Lohk je tud potovanje namest poroke. Ne vem, vzameš starše, sebe al pa tud prjatile, pa greš nekam in to je to. Pa se tm poročiš a ne.

V primeru, da bi se odločila za poroko, bi se želela poročiti nekje na potovanju. Maruši bi zadostovalo, da bi se nekje na potovanju poročila sama in bi potem doma naredila zabavo za sorodnike in prijatelje. Klemen bi si pa želel imeti ob sebi svoje najbližje sorodnike in prijatelje. Kot sta se oba strinjala bi za to potrebovala veliko denarja in sta izpostavila, da imata trenutno čisto druge želje. O željah glede poročnega obreda sta povedala naslednje:

Maruša: Po moje, da bi šla km na kkšno potovanje.

Klemen: Ja, sam finančno ne bi blo izvedljivo.

Maruša: Zakaj ne? Sj poroka bi bla tko, da bi bla sama.

Klemen: Aja, sama. Ne, ne morš ...

Maruša: Po pa nazaj prideš nardiš pa žurko.

Klemen: Al bi pa povabla določen krog zavn na potovanje.

Maruša: Ja, tko ja.

Klemen: Recimo, to bi bla sanjska poroka. Da bi šou nekam, pa da bi meu, da bi lahko povabu ne vem, bližne sorodnike, pa prjatile in da bi pač tm mel ne vem, en teden al pa pet dni žurko in to je to. To bi bla recimo ful dobra poroka.

Maruša: Bl si želim recmo in ti si isto bl želiš bl orng poroko a ne, če že. Ne bi zdj letela ke, zato da bi mela tist papirčk ke na magistrat a ne, ampak da si pol res lohk prvoščš ne, tko k je treba a ne, da se ma folk dobr, da res mogoče km greš na kkšn potovanje.

Klemen: Ampak midva mava trenutno čist druge želje.

Maruša: Ja.

5.6.3 Socialni vpliv na razmišljanja o poroki

➤ Vpliv prijateljev

Maruša in Klemen sta povedala, da nobeden od njunih prijateljev (še) ni poročen. Maruša je še povedala, da ne pozna nobenega poročenega para, razen svojih staršev in babice in dedka. Klemen pa je povedal, da ima znance, ki so poročeni.

V družbi prijateljev o poroki pogovarjata le v šali. Na vprašanje, ali se v njuni družbi, s prijatelji in prijateljicami kdaj pogovarjata o pomenu poroke, sta odgovorila:

Maruša: To pa ne a ne. O pomenu ne. Bolj iz zajebancije, kdaj se pa bosta poročila, pa tko.

Klemen: Skor ne. Mogoče kdaj v hecu.

Maruša: Al pa se zajebavajo vidva se bosta pa prva poročila, k sta še najdl skupi. Al pa ne vem za kkšnga kolega, k sploh nima punce, ja, sj on se bo pa pol pa tapru poroču, tko ne, pač iz zajebancije.

Prijatelji ju, kdaj pa kdaj v šali vprašajo, kdaj se bosta poročila, če se bosta ipd. in tudi onedva njih. Povedala sta naslednje:

Klemen: Ne, midva njih vprašava.

Maruša: Midva njih (oba v smeh). Ne, sej tud naju vprašajo tko, kdaj pa kdaj. Bolj se zajebavajo a ne, k sva devet let skp, pa, kdaj se bota pa poročila (smeh).

Klemen: Po pa rečeva, da sva že, pa so tih.

Maruša: Po naju pa še zajebavajo, ja sj vidva sta itak taka, vidva bota nekam šla, pa bota poročila, pa anben ne bo vedu (smeh).

Nobeden od njunih prijateljev tudi (še) ne razmišlja o tem, da bi se poročil. Menita, da poroka pri njuni generaciji sploh ni več v navadi. Povedala sta naslednje:

Klemen: V bistvu, če mene vprašaš dejansko mi, pr ns, pr tej generaciji ni več sploh te navade dejansko. Včas so mel to navado, zj pa te navade ni več, tko da ... Ne vem, vsaj jst tko opažam no, v naši družbi [v njuni družbi prijateljev].

Maruša: Ja.

➤ Vpliv družine (staršev, bratov, sester)

Marušini in Klemenovi starši so poročeni. Njeni starši ju ne sprašujejo, če se bosta poročila oziroma kdaj se bosta ipd., njegovi pa ju velikokrat vprašajo. Klemen je na vprašanje, ali si njegovi starši želijo, da bi se poročila, odgovoril:

To, njim je po mojm vseen. Mislm, nimajo neke ekstremne želje. Verjetn majo željo, ni pa zdj to življenjskega pomena niti za njih ne.

Maruša ima starejšo sestro, Klemen mlajšega brata in sestro, a nobeden od njih (še) ni poročen. Maruša je še povedala, da ima zelo majhno sorodstvo in, da njeni strici in tete tudi niso poročeni. Njena mami ima brata dvojčka, ki sta stara nekaj čez trideset let. Eden izmed njiju je pred kratkim dobil otroka (Maruša je dobila prvo sestrično), a kljub temu (še) ne razmišlja o poroki.

➤ Vpliv religije

Marušini starši niso verni, njegovi pa, kar je lahko razlog za to, da ju njegovi starši večkrat vprašajo, ali se bosta poročila oziroma kdaj se bosta poročila ipd. Maruša in Klemen pa nista verna, zato tudi nimata želje, da bi se poročila cerkveno.

5.6.4 Starševstvo in ustvarjanje družine

➤ Nastanek družine

Maruša in Klemen menita, da je družina tudi par brez otrok, a kljub temu pravita, da je v naši družbi družina še vedno prepoznana z otrokom/-i. Povedala sta:

Maruša: Hm.

Klemen: Po mojm sva midva tud že družina. Kaj pa kkšni, k ne morejo imet otok, kaj pol ceu življenje niso družina? Drgač pa js tega pojma pr nama ne uporablam.

Maruša: Drgač je pa še vedno družina, ko je otok.

Klemen: Ja.

Maruša: Še vedno je tko.

Klemen: Dobr, k vidm nekoga, ki ima otroke laži rečem, da so družina, kot nekoga, k sta dva. Ni pa zdj to pogoj, da so otroci, da je družina. Ljudje dojamejo družino kot več kot dva.

Maruša: Kot množino.

Klemen: Ja, kot množino in zato po mojm dojemajo družino z otroki kot družino, dva pa kot, ne vem, dva. Ne vem, men se tko zdi, da je družina kot pojem v družbi razumljen kot več kot dva.

Čeprav v naši družbi poroka ni več norma za nastanek družine, bi Maruša in Klemen o poroki pričela razmišljati po rojstvu otroka zaradi prednosti, ki bi jima jih prinesla kot staršema.

➤ Razlike med poročenimi in neporočenimi starši

Maruša in Klemen menita, da je bolje, če so starši poročeni oziroma, da se poročijo. Izpostavila sta naslednje prednosti poročenih staršev v primerjavi z neporočenimi: mati in oče imata isti priimek, mati gre lahko sama z otrokom/-i v druge države brez dokazovanja, da je ona mati, otrok/-ci staršev ne sprašujejo, zakaj ima mami drugače priimek, zakaj nista mami in oči poročena ipd. Povedala sta naslednje:

Klemen: /.../ Recimo enga kolega poznam, k ma otroka in je otrok vprašu fotra, če mamica ni njihova, k ma drug priimek a ne. /.../ Lahko si tud otroc želijo, zakva pa nista vidva poročena, vsi moji sošolci majo poročene starše, pa se pač poročiš. /.../ Po pa otroc sprašujejo, oči, a mami ni naša, k se drugač piše. /.../

Maruša: Pa ne vem, tud za otroka, če greš čez mejo, ne vem na Hrvaško na primer, morš pokazat osebno ne. Pa k gre mama z otrokom, k ma priimk po očetu, rab met prou dovoljenje (rojstni list otroka), da gre loh k z njo, da je ona pač mama.

Zaradi otrok/-a bi se poročila zaradi prednosti, ki bi jih s poroko pridobila kot starša. Povedala sta še naslednje, zakaj bi se poročila prav zaradi otrok:

Maruša: Zarad spleta dogodkov.

Klemen: Take, mogoče take malenkosti pol ljudi prepričajo v to al pa ne vem težave z raznimi stvarmi, k niso urejene in pol rečeš ma dej, greva po tist papir, recimo ne. Mogoče pa pol drgač razumeš to.

5.6.5 Pomen poroke in zakonske zveze v družbi

➤ Definicija zakonske zveze

Maruša je pojem zakonske zveze opisala z zgledom svojih staršev. Meni, da je zakonska zveza oboje, družina in formalno veljaven odnos med dvema, ki se imata rada in se razumeta. Povedala je naslednje:

Kaj pa vem. To bl kukr vidš a ne, še od otroštva, da so starši pač poročeni, bl tko a ne, pač kako zgleda to a ne. Pač zakon a ne, da je vseen drugač. Ne vem, kukr zakonska zveza, bl ja, kot družina. Aaam, ne vem ... V bistvu je to, da se dva pač zastohta, da se mata rada, zakonska zveza, ampak da zraavn mata še to potrditev a ne, pač ta papir a ne, k to še dodatno potrjuje, da je to to.

Klemen se je strinjal z Marušo.

➤ Vpliv tradicije

Maruša in Klemen menita, da se je vpliv tradicije zmanjšal in se še zmanjšuje, a nekateri se še vedno poročajo v skladu s tradicionalnimi prepričanji. Klemen je o poroki povedal:

Delno je še vedno ja to tradicija, tko da verjetno se pol ljudje tud poročajo na koncu. Aaa, če so skupi, če se razvija in na konc večina pol kr poroči. Drgač pa ja, še vedno je to tko. Se pa zmanjšuje skoz leta se mi zdi.

Maruša se je z njim strinjala.

Oba še menita, da je bilo včasih bolj pomembno kot danes, da so starši poročeni zaradi vpliva tradicije in družbene stigmatizacije neporočenih staršev. Kljub temu, da danes v naši družbi to ni več pomembno, ali so starši poročeni ali ne, bi se onadva bila pripravljena poročiti v prvi vrsti ravno zaradi otok/-a. Na vprašanje, ali bi o poroki pričela razmišljati oziroma bi se zanjo odločila potem, ko bi se vama rodil otrok, sta odgovorila:

Klemen: Ja, jst mislm, da ja. Sj tud včas je blo tko. So zanosil, po so se pa poročil. Večina parov je bla tko. Noben se ni poroču, po pa šele meu otroka. Mislm, večina je blo že nosečih, ko so se poročl.

Maruša: Ja, pa to, kaj bodo pa drugi rekl, ona je noseča, pa nista poročena. Včasih je blo bl tko pomembn, da so starši poročeni.

Klemen: Js ne poznam dva, ki sta se poročila, pa sta starejša zdj od štrdeset let al pa petdeset, pa da ni bla ona noseča, k sta se poročla. Tko da, vrjetn je biu to razlog včasih, najbl. Včasih so bli tud bl pogumni kt mi, pa so mel hitrej otroke.

Maruša: Ja (smeh).

➤ Pogled na poročnost v Sloveniji

Maruša in Klemen menita, da se v Sloveniji večina parov poroči, ko je ženska noseča ali po rojstvu otroka. To je po njuno tudi glavni razlog za poroko:

Maruša: Otrok verjetn dostkrat.

Klemen: Otrok zihr ja. Verjetno otroci so najbolj pomembni, po mojm.

V poroki pred nosečnostjo ali rojstvom otoka ne vidita nobenih prednosti ali razlogov zanjo:

Maruša: /.../ Ampak po mojm je res to, da ni nobenih prednosti ne, do takrt nč ne spremeniš še s tem, to, da ni nobenih sprememb, al si al nisi, do tistga cajta pol, k maš lohk družino ne, otroka pa to.

Klemen: Ahm.

Maruša: Ti ne daje nobenih, nobene zadovoljitve.

Menita pa, da se pari lahko poročijo še, ko pridejo v partnerski zvezi do trenutka, ko želijo narediti korak naprej v partnerskem odnosu, da kaj spremenijo ali kaj poživijo v partnerstvu:

Klemen: Lahko se pari poročijo, kr pride tak moment, k se pač odločjo ne vem, al pa nek nasledni korak.

Maruša: Da par neki spremeni.

Klemen: Da mogoče s tem neki poživita.

Nekateri se po njunem mnenju poročijo tudi zaradi vere in finančnega razloga, ko si pari ustvarijo skupno premoženje (npr. nepremičnino ipd.). Klemen meni:

/.../ Al pa vera recimo. /.../ Al pa če si ne vem, res, res skupi na svojem, ne v najemniškem, ampak to, da maš neko svojo lastnino, je po mojm laži, če se poročiš, trenutno še vedno. Še vedno ni z zakoni tko urejen, mislm, da je tko, kot če si poročen. Lohk pa da je, ne vem. Nisem tok seznanjen. Mislm, da še ni čist isto. /.../

➤ Poroka kot obred

Klemen je mnenja, da je poroka lahko priložnost za dobro zabavo. Maruša po drugi strani meni, da so lahko pari po poroki tudi razočarani. Oba sta mnenja, da si pari želijo poroko dobro izpeljati, kar lahko privede do kompliciranja in zapletov. O poroki kot obredu sta povedala naslednje:

Klemen: O, ful dobr. Ena fajn žukra, zabava in to je to.

Maruša: No ja. Tok, tok fajn spet ni. No, kukr slišš od koga. No zdj bl zadne cajte slišm bl tko, da ne, da neb šli še enkrat čez to. Tko k ena sodelavka, k se tud poročila. Pa tko no, ne vem, pa tok enih priprav, pa tega, da pol na konc že ugotavlaš, pismu, pa za koga jst sploh to delam. Zakaj že? Raj bi šla nekam na eno potovanje, pa bi se tm poročila, bi pršla, pa nardila eno žurko in to je to a ne. Ti se moraš pa prpravlat, pa maš lohk ful problemov s pripravami.

Klemen: No pol vrjetn hoče vsak met tud neko dobro izpelano stvar in pol je ful velik enih priprav.

Maruša: Pol začnejo preveč komplicirat, pa zapletat vse.

5.6.6 Pogled na partnerski odnos v prihodnosti

➤ Želje, cilji in načrti za prihodnost

Maruša in Klemen sta povedala, da jima skupno življenje v stanovanju njenih staršev predstavlja začasno rešitev, saj si želita kupiti svojo nepremičnino. Povedala sta:

Klemen: Midva tud recimo nimava nč dejansko. To je v bistvu, midva sva zarad tega tuki, k majo njeni to možnost, da živijo v hiši.

Maruša: Pr mojih je tko, da sta mela dedk pa babica hišo a ne, in dedk je umru, babica je šla pa u dom, k je mela ful željo a ne.

Klemen: Tako da to je začasna rešitev. Midva ne mislva zdj kle ostat.

Maruša in Klemen si želita finančne stabilnosti in gotovosti, uživati v skupnem življenju, imeti dober odnos, sproti reševati probleme in si skupaj ustvariti družino. O poroki bosta razmišljala, ko se jima bo rodil otrok ali pa ko bosta imela vse urejeno. O tem, kdaj je primeren čas za poroko, sta še povedala:

Klemen: Tko da po mojm k maš enkrat urejen vse, k maš, sploh k maš otroke, po mojm, da se poročiš. Al pa tud tko, če maš vse urejen, že službo, hišo, stanvanje ne vem, da pol začneš o tem razmišlat.

Klemen: To po mojm pride trenutk, vsaj jst tko mislm.

Maruša: Ja.

Maruša: Pač dobiš tist filing ne.

Klemen: Pa če te še hoče a ne, pa če jo še hočš.

5.8 Primerjava intervjujev poročenega in neporočenega para

Na družbeni ravni so razlike med poročenim in neporočenim parom majhne. Poročeni in neporočeni par imata veliko skupnega: obema je skupno to, da s partnerjem živita v skupnem gospodinjstvu, imata skupne rutine in si delita »posteljo in mizo« (Levin 2004, 223). Razlike med poročenim in neporočenim parom so s pravnega vidika le te, da par v zunajzakonski zvezi ni poročen in nima statusa biti poročen, biti mož in žena, v pravnih posledicah v postopku

razveze poročenega in neporočenega para in v tem, da mora oče v zunajzakonski zvezi podati priznanje očetovstva, medtem ko je to, kdo je oče v zakonski zvezi samoumevno.

Neporočeni par lahko v izogib nevšečnostim ob morebitni razvezi in dokazovanju obstoja zunajzakonske skupnosti ali za uveljavljanje določenih pravic (iz zdravstvenega zavarovanja, dedovanja ipd.), ki partnerjema v zunajzakonski skupnosti pripadajo, registrira svojo skupnost. Ob morebitni razvezi se lahko neporočeni par pravno zavaruje tudi s pogodbo o skupnem premoženju z določitvijo deleža vsakega partnerja. Neporočeni par, Maruša in Klemen sta v intervjuju povedala, da nimata skupnega premoženja (nepremičnine ipd.), zato o tem tudi ne razmišljata in se jima to trenutno tudi ne zdi pomembno za njun partnerski odnos, da bi s tem kaj spremenila ali pridobila.

Večje razlike med poročenim in neporočenim parom pa obstajajo v osebnem pogledu na poroko zakonsko in zunajzakonsko zvezo. Poročeni par, Monika in Gašper vidita razlike med poročenimi in neporočenimi le v spremembi osebnega statusa partnerjev, da formalnopravno postaneta mož in žena. Menita še, da poroka ne spremeni karakterja partnerjev, da je partnerski odnos po poroki takšen, kakršen je že bil pred poroko. Odločitev za življenje v zunajzakonski skupnosti pred poroko je bil zanju poskusni zakon, priložnost za testiranje partnerskega odnosa, kako se ujameta kot par, ali sta za skupaj ali ne. Poroka jima je osebno pomenila spontano odločitev s pravo osebo, nadgradnjo in poglobitev partnerskega odnosa. V nasprotju s poročenim parom neporočeni par trenutno ne vidi nobenih razlogov, zakaj bi bila poroka nekaj boljšega kot je zunajzakonska skupnost in ne vidita nobenih prednosti, ki bi jih s poroko pridobila v njunem partnerskem odnosu. Zunajzakonska skupnost jima pomeni trenutno isto kot zakonska zveza in trenutno tudi ne vidita razlik med njima. Povedala sta še, da imata trenutno čisto druge želje in da bi denar raje porabila za potovanje kot za poroko.

Neporočeni par vidi pomen poroke v razlogih in koristih, ki jih lahko s tem pridobi par in meni, da se pari odločijo za poroko zaradi otrok, pravnih prednosti, skupnega premoženja (nepremičnine ipd.), vere, vpliva tradicije, ker jim je poroka osebno pomembna, ker želijo narediti korak naprej v partnerstvu ali če želijo pari s poroko poživeti partnerski odnos. Ne poročijo pa se, ker se je pomen tradicije zmanjšal in ker ni več te navade, da se morajo mladi poročiti ali zato, ker je poroka prevelik strošek. Poročeni par je na drugi strani mnenja, da se pari poročijo zaradi istega razloga kot sta se onadva, ker želijo narediti korak naprej v partnerski zvezi, ker si poroke želijo ali tudi zaradi pritiska staršev, vpliva tradicije in vere. Ne

poročijo pa se, ker zavračajo tradicijo, se upirajo pritisku in prepričanju staršev, da se morajo poročiti, zaradi finančnega razloga in psihološkega prepričanja, da poroka pomeni omejevanje svobode in če nisi poročen, da greš lažje narazen v primeru, da se zveza ne bi obnesla. Neporočeni par je mnenja, da če se pari ne poročijo zaradi mišljenja, da gredo lažje narazen, je to že kot, da bodo šli narazen in je pokazatelj tega, da njihova zveza ni resna.

O socialnem vplivu prijateljev in staršev na odnos poročenega in neporočenega para do poroke lahko sklepamo iz podatkov, ki sem jih pridobila z vprašanji, ali so starši, bratje ali sestre poročeni ali ne, koliko prijateljev je poročenih, ali so poročeni par starši in prijatelji spraševali o poroki, ali so se z njima pogovarjali o poroki, ali neporočeni par starši in prijatelji sprašujejo o poroki, ali se z njimi pogovarjajo o poroki ipd. Iz intervjuja je razvidno, da na poročeni par starši nikoli niso pritiskali, da se morata poročiti in ju tudi niso spraševali, če se bosta poročila, kdaj se bosta poročila ipd., čeprav so Monikini in Gašperjevi starši poročeni. Ko sta jim povedala, da sta se zaročila, so bili bolj presenečeni, saj tega niso pričakovali, ker po njunih besedah takrat še nista bila veliko časa skupaj (približno eno leto in štiri mesece). Prav tako so bili presenečeni tudi njuni prijatelji. Približno polovica njunih skupnih tesnih prijateljev je poročenih in polovica ne, Gašperjev brat ni še poročen in tudi Monikina sestra in brat ne. Neporočeni par pa je povedal, da ju glede poroke dostikrat vprašajo le Klemnovi starši, ki so verni in so poročeni. Marušini starši niso verni in so poročeni in ju po poroki še niso vprašali, čeprav sta Maruša in Klemen skupaj že približno devet let. Maruša je še povedala, da ne pozna nobenega drugega poročenega para, razen svojih staršev in babice in dedka. Od njunih skupnih tesnih prijateljev tudi še nobeden ni poročen. Klemen ima nekaj znancev, ki so že poročeni. Izpostavil je nekega znanca, ki (še) ni poročen in ga otrok sprašuje, zakaj se mamica drugače piše, zakaj z mamico nista poročena ipd.

Neporočeni par bi se bil pripravljen poročiti po rojstvu otroka zaradi prednosti, ki bi jih kot starša pridobila s sklenitvijo zakonske zveze, saj menita, da ni isto ali so starši poročeni ali ne. Razlike vidita predvsem v priimku in pogledu otrok na poročene in neporočene starše. Na splošno sta mnenja, da v naši družbi poroka ni več pogoj za nastanek družine in da ni več pomembno, ali so starši poročeni ali ne. V preteklosti je bilo to bolj pomembno kot danes, da so starši poročeni zaradi vpliva tradicije in družbene stigmatizacije neporočenih staršev. Kljub temu pa menita, da je za otroke bolje, če so njihovi starši poročeni ravno zaradi prednosti poročenih staršev pred neporočenimi. Poročeni par tudi meni, da poroka ni več pogoj za nastanek družine in starševstvo. Pogoj za nastanek družine vidita v občutku neke skupnosti, v

kateri si par vse deli in v dobrih družinskih vezeh, dobrih medosebnih in partnerskih odnosih ter dobrih odnosih med starši in otroki. V tem oziru je po njunem mnenju poroka nepomembna, a je vseeno lepo, če so starši poročeni.

Poročeni par se je odločil za majhno civilno poroko v krogu najbližjih in najpomembnejših sorodnikov in prijateljev. Poroka je bila za njiju zelo čustven dogodek in je potekala po njunih pričakovanjih. Datum poroke ima za njiju simbolni pomen, ker je en dan po tem ko sta postala par in poročni prstan jima pomeni spomin na poročni dan in je zanju simbol ljubezni. Neporočeni par o poroki kot obredu razmišlja kot o priložnosti za dober »žur« v krogu najbližjih sorodnikov in prijateljev. Če se bosta nekoč odločila, da se poročita, bi se nekje na potovanju, vendar se sprašujeta, če bi bilo oziroma bo to finančno sploh izvedljivo. Odločila bi se le za civilno poroko, saj kot pravita nista verna. Klemen je še povedal, da bosta z Marušo o poroki mogoče začela razmišljati po tridesetem, ko bosta starejša in bosta razmišljala tudi o otrocih. Meni še, da poročeni pari v naši družbi mogoče še vedno dajejo vtis zrelosti in resnosti, da se jih tako tudi še obravnava.

Obema paroma, poročenemu in neporočenemu je skupen motiv za odločitev za izbran življenjski stil, in sicer kakovosten in zadovoljiv partnerski odnos. Poročeni par je povedal, da je pomen poroke v povezavi dveh, ki se ujameta kot par, kar pomeni, da se razumeta, cenita, sprejemata takšna, kakršna sta, da se znata prilagajati, sklepati kompromise in da sta sposobna skupaj produktivno razreševati spore in težave. S pravnega vidika jima zakonska zveza pomeni le formalnost in ZZZDR-ju ne pripisujeta večjega pomena. Neporočeni par pa je povedal, da je bila povod za skupno selitev ponujena možnost, ki je pripomogla k izboljšanju njunega partnerskega odnosa. Zunajzakonska skupnost jima v primerjavi s poročenim parom ne predstavlja preizkušnje za partnerski odnos, saj kot sta povedala, sta bila pred skupno selitvijo skupaj kot par že šest let in sta se zato osebno že dovolj dobro poznala. Za njiju velja ravno nasprotno. Njun partnerski odnos je bil na preizkušnji ravno takrat, ko nista živela skupaj, ker sta se takrat večkrat skregala kot se sedaj, ko živita skupaj. Poleg tega takrat tudi nista sproti reševala sporov in težav. Prav skupno življenje pa ju je bolj povežalo med seboj, s tem ko jima je prineslo kar nekaj prednosti kot so te, da lahko več časa preživita skupaj, skupaj počneta več stvari, ki jih imata oba rada (npr. kuhata itd.), sproti rešujeta spore in težave, imata več časa zase in za prijatelje, ker se jima ni potrebno več voziti eden k drugemu, kar jima je pred skupno selitvijo vzelo veliko časa, saj nista živela blizu eden drugega ipd.

Zakonsko skupnost in s tem tudi zunajzakonsko sta opisala kot družino in kot formalnopravno veljaven odnos med dvema, ki se imata rada in se razumeta.

6 Zaključek

Odnos mladih odraslih do poroke se je spremenil, a to ne pomeni, da je poroka med mladimi manj cenjena ali manj vrednotena. Razlika je le, da se mladi ne poročajo več iz nuje zaradi družbenih norm in pričakovanj, ampak predvsem zato, ker si poroke sami želijo in se zanjo sami odločijo. Poroči se jih sicer manj, a veliko mladih se na določeni točki v življenju še vedno želi poročiti, in sicer takrat, ko bodo v njihovih življenjih izpolnjeni določeni pogoji (stanovanjski, finančni, rojstvo otroka, kakovosten partnerski odnos ipd.) in ne zaradi tradicije in njenih vrednot.

Indikatorji za to, da se je odnos mladih odraslih do poroke spremenil, so razlike med tradicionalnimi ponznomodernimi družbami. Bistvena razlika med njimi je ta, da v poznomodernih družbah ni več nekega enotnega družinskega vzorca, kot je to veljalo za tradicionalne družbe, ko so mladi sledili družbenemu vzorcu najprej poroka, nato skupno življenje in otrok, ampak je poroka postala individualna izbira, ki je osebna in hkrati družbena. Osebna je zato, ker ima poroka predvsem nek osebni pomen oziroma motiv in družbena, ker na pripravljenost mladih za poroko poleg tega vplivajo tudi družbene vrednote in norme, družinsko in dedno pravo, ločitvena in davčna zakonodaja ter ideologija²³.

V pozni moderni so se nekoč normalne biografije spremenile v biografije izbora (Beck in Beck-Gernsheim 2006). To pomeni, da lahko mladi o tem, kako bodo živeli izbirajo med množico vzorcev in jih prilagajajo svojim osebnim prepričanjem in potrebam. Pari se lahko poročijo ali pa ne. Nekaterim je poroka vrednota, drugim ni. Razlogi zanjo se od para do para razlikujejo, a pri odločitvi za ali proti poroki prevladujejo osebni razlogi in motivi, ki so določeni z lastnostmi partnerskega odnosa, njegovim poimenovanjem, kaj paru njun odnos pomeni, kaj pomeni vsakemu izmed partnerjev kot posameznikoma, kaj partnerja pomenita eden drugemu in kaj v odnosu partnerja pridobita kot posameznika. Lahko bi rekli, da tako kot je za obstoj, trajanje in nadaljevanje partnerskega odnosa pomemben pomen, ki ga partnerja pripisujeta njunemu odnosu kot posameznika, je prav tako tudi odločitev za poroko povezana s pomenom, ki ji ga partnerja pripisujeta. Zavezanost partnerskemu odnosu je v tem oziru tista komponenta partnerskega odnosa, ki lahko predvidi razvoj partnerskega odnosa,

²³ Lynn Jamieson: public stories – družbene zgodbe.

njegovo trajanje, njegovo možno prekinitev in lahko določi kolikšne so možnosti za to, da se bo par poročil ali ne.

V polstrukturiranih intervjujih s poročenim in z neporočenim parom sem ugotovila, da je odločitev za poroko povezana s pomenom, ki ji ga par pripisuje za njun partnerski odnos, z značilnostmi partnerskega odnosa ter lastnostmi in vrednotami partnerjev kot posameznikov. Poročenemu paru je poroka pomenila trdno povezavo dveh ljudi in nadgradnjo partnerskega odnosa, skupno življenje v zunajzakonski zvezi pa zgolj poskusni zakon pred odločitvijo za poroko. V nasprotju s poročenim parom pa neporočeni par ne vidi nobenih koristi in razlogov, ki bi jih s poroko lahko pridobila v partnerskem odnosu. Neporočenemu paru je skupna selitev pomenila korak naprej v partnerskem odnosu in poglobitev odnosa. Na zunajzakonsko zvezo ne gledata kot na poskusni zakon. Bi se pa neporočeni par bil pripravljen poročiti po rojstvu otroka, kot pravita zaradi pravnih in osebnih prednosti, ki bi jih pridobila s sklenitvijo zakonske zveze.

Na podlagi intervjujev lahko izpostavim kakovostno partnerstvo in rojstvo otroka kot dva pomembnejša motiva, zaradi katerih se mladi odločijo za poroko. Velja, da je kakovostno partnerstvo postalo pomemben del življenjskih biografij mladih odraslih in šele, ko je to izpolnjeno, se mladi odrasli ponavadi odločijo za poroko, če si poroke seveda želijo in če jim predstavlja prednost za partnerski odnos. Mladi odrasli lahko pred poroko preizkusijo partnerski odnos tako, da se s partnerjem odločijo za poskusno skupno življenje v zunajzakonski zvezi oziroma kohabitaciji, kateri lahko ali pa tudi ne sledi poroka oziroma se partnerski odnos nadaljuje v zunajzakonski zvezi ali pa se prekine. Poročenemu paru je odločitev za skupno življenje v zunajzakonski zvezi pomenila prav to in neporočenemu paru le možnost, ki je pripomogla k izboljšanju njunega partnerskega odnosa. Želja po poroki se lahko tekom življenjskega poteka mladih seveda tudi spremeni, na primer po rojstvu otroka.

V diplomskem delu sem se pri raziskovanju omejila le na intervjuvanje dveh parov, zato je sklepanje zelo omejeno, saj ga ne morem posploševati na celotno populacijo mladih, lahko le predvidevam. Zanimivo pa bi bilo preveriti dejavnike na širšem vzorcu, tako kvalitativno kot kvantitativno.

7 Literatura

1. Agnew R., Christopher. 2009. *Commitment, Theories and Typologies*. Dostopno prek: <http://www.omnilogos.com/2011/08/11/commitment-theories-and-typologies/> (8. avgust 2012).
2. Arriaga B., Ximena in Christopher R. Agnew. 2001. Being Committed: Affective, Cognitive, and Conative Components of Relationship Commitment. *Personality and Social Psychology Bulletin* (27): 1190–1203.
3. Ažman, Renata. 2008. Tako kot zdaj živimo, ne bo šlo. *Jana* 36 (9): 12–14.
4. Bauman, Zygmunt. 2003. *Liquid love: on the frailty of human bonds*. UK: Cambridge, Polity Press.
5. Beck, Ulrich in Elisabeth Beck-Gernsheim. 2006. *Popolnoma normalni kaos ljubezni*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
6. Bergant, Milica. 1981. *Družina – zakon – ljubezen na razpotjih*. Ljubljana: Zavod SR Slovenije za šolstvo.
7. Bernardes, Jon. 2001. *Family studies: an introduction*. London, New York: Routledge.
8. Brajša, Pavao. 1982. *Človek, spolnost, zakon: psihodinamika odnosov, seksualnosti in zakona*. Ljubljana: Delavska enotnost.
9. Callan, Victor in Patricia Noller. 1987. *Marriage and the Family*. Avstralija: National Library of Australia.
10. Cate M., Rodney, Lauren A. Levin in Lucinda S. Richmond. 2002. Premarital relationship stability: A review of recent research. *Journal of Social and Personal Relationships* 19 (2): 261–284.

11. Cherlin, Andrew. 2004. The Deinstitutionalization of American Marriage. *Journal of Marriage and Family* (66): 848–861.
12. Česnik, Slavica. 1994. Narcistični partnerski odnos – značilnosti in psihoterapevtske možnosti. *Psihološka obzorja* 3 (1): 113–121.
13. Diener, Ed, Carol L. Gohm, Eunkook Suh in Shigehiro Oishi. 2000. Similarity of the Relations between Marital Status and Subjective Well-Being Across Cultures. *Journal of Cross-Cultural Psychology* (31): 419–436.
14. Eurostat. 2010. *Young adults in the EU27 in 2008. One in three men and one in five women aged 25 to 34 live with their parents.* Dostopno prek: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=STAT/10/149&type=HTML> (10. oktober 2010).
15. --- 2011. *Marriage and divorce statistics.* Dostopno prek: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> (20. februar 2012).
16. Geč-Korošec, Miroslava. 1987. *Pravna ureditev življenja v dvoje: Kaj moram vedeti ob sklenitvi zakonske zveze.* Ljubljana: Gospodarski vestnik.
17. --- 2000. *Družinsko pravo. III. Spremenjena in dopolnjena izdaja.* Univerza v Mariboru: Pravna fakulteta.
18. Giddens, Anthony. 2000. *Popolnoma normalni kaos ljubezni.* Ljubljana: Založba /*cf.
19. --- 2007. *Sociologija.* Zagreb: Globus.
20. Gittins, Diane. 1993. *The Family In Question.* London: The MacMillan Press LTD.
21. Givertz, Michelle, Chris Segrin in Alesia Hanzal. 2009. The Association Between Satisfaction and Commitment Differs Across Marital Couple Types. *Communication Research* (36): 561–562.

22. Guggenbül-Craig, Adolf. 1998. *Poročiti se ali ne: Psihologija osebnostne rasti v zakonu*. Ljubljana: Fors, Založba Sophia.
23. Jamieson, Lynn. 1998. *Intimacy: personal relationship in modern societies*. Oxford: Polity Press.
24. Jamieson, Lynn, Michael Anderson, David McCrone, Frank Bechhofer, Robert Stewart in Yaojun Li. 2002. *Cohabitation and commitment: partnership plans of young men and women*. *The Editorial Board of The Sociological Review*. Dostopno prek: <https://www.escholar.manchester.ac.uk/api/datastream?publicationPid=uk-ac-man-scw:1b4881&datastreamId=POST-PEER-REVIEW-PUBLISHERS.PDF> (10. avgust 2012).
25. Keržan, Dorijan. 2006. Razveza poroke in družine. V *Prava poroka? 12 razmišljanj o zakonski zvezi*, ur. Zdravko Kobe in Igor Pribac, 61–74. Ljubljana: Krtina.
26. Kobe, Zravko in Igor Pribac, ur. 2006. *Prava poroka? 12 razmišljanj o zakonski zvezi*. Ljubljana: Krtina.
27. Kompan Erzar, Lia Katarina. 2003. *Skrita moč družine*. Ljubljana: Brat Frančišek in Frančiškanski družinski inštitut.
28. Kovačič-Peršin, Peter. 2006 Razlikovanje med zakonsko in partnersko zvezo. V *Prava poroka? 12 razmišljanj o zakonski zvezi*, ur. Zdravko Kobe in Igor Pribac, 101–106. Ljubljana: Krtina.
29. Kričaj-Korelc, Brigita. 2005. Pojavne oblike in dejavniki razvoja sodobnega partnerstva in družine. *Anthropos* 1 (4): 373–398.
30. Kuhar, Metka. 2007. Odnos mladih odraslih do ustvarjanja družine in rojevanja. *IB revija* 41 (2): 50–61.
31. --- 2009. *Prehodi mladih v odraslost*. Dostopno prek: <http://www.mladinski-delavec.si> (13. oktober 2010).

32. --- 2012. Frozen Transitions to Adulthood of Young People in Slovenia? *Sociologija* (2): 211–226.
33. Levin, Irene. 2004. Living Apart together: A New Family Form. *Current Sociology* 52 (2): 223–240.
34. Mihelj, Vlado, ur., Mirjana Ule, Tanja Rener, Metka Mencin Čeplak, Blanka Tivadar in Metka Kuhar. 2002. *Mladina 2000*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
35. Moors, Guy in Eva Bernhardt. 2009. Splitting Up or Getting Married? Competing Risk Analysis of transitions Among Cohabiting Couples in Sweden. *Acta Sociologica* 52 (3): 227–247.
36. Nock L., Steven. 2000. The divorce of marriage and parenthood. *The Association for Family Therapy* (22): 245–263.
37. *Pravilnik o sklepanju zakonske zveze*. Ur. l. RS 71/2003. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200371&stevilka=3432> (9. maj 2012).
38. Rener, Tanja, Mateja Sedmak, Alenka Švab in Mojca Urek. 2006. *Družine in družinsko življenje v Sloveniji*. Koper: Univerza na Primorskem.
39. Rougemont, Denis de. 1999. *Ljubezen in Zahod*. Ljubljana : Založba /*cf.
40. Rusbult, Caryl. 1998. The Investment Model Scale: Measuring commitment level, satisfaction level, quality of alternatives, and investment size. *Personal Relationships* (5): 357–391.
41. --- 2011. *Research Project Description*. Dostopno prek: <http://www.carylrusbult.com/> (17. maj 2011).
42. Satir, Virginia. 1988. *Družina za naš čas*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
43. Sieder, Reinhard. 1998. *Socialna zgodovina družine*. Ljubljana: Studia humanitatis.
44. *SSKJ*. 2011. Dostopno prek: <http://bos.zrc-sazu.si/sskj.html> (23. oktober 2011).

45. *Statistični urad Republike Slovenije*. Dostopno prek: <http://www.stat.si/index.asp> (4. maj 2011).
46. --- 2004. *Sklenjene zakonske zveze*. Dostopno prek: <http://www.stat.si/doc/pub/rr816-2004/P-5/W05-01-02-SI.doc> (20. avgust 2012).
47. --- 2008. *Ob mednarodnem dnevu družin*. Dostopno prek: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=1617 (11. februar 2011).
48. --- 2009. *Mladi v Sloveniji*. Dostopno prek: <http://www.stat.si/doc/pub/mladi2009-SLO.pdf> (3. marec 2011).
49. --- 2011a. *Sklenitve in razveze zakonskih zvez*. Dostopno prek: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=4003 (29. september 2010).
50. --- 2011b. *Materinski dan 2011*. Dostopno prek: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=3801 (30. september 2011).
51. --- 2011c. *Živorojeni otroci, Slovenija 2010 – končni podatki*. Dostopno prek: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=4015 (16. maj 2011).
52. --- 2012a. *Sklenitve in razveze zakonskih zvez – končni podatki*. Dostopno prek: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=4814 (20. avgust 2012).
53. --- 2012b. *Živorojeni otroci, Slovenija – končni podatki*. Dostopno prek: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=4816 (13. februar 2012).
54. Švab, Alenka. 2000. Nova intimna razmerja? Zasebnost in intimnost v pozni moderni. V *Preobrazba intimnosti*, ur. Anthony Giddens, 205–227. Ljubljana: Založba /*cf.
55. --- 2001. *Družina: od modernosti k postmodernosti*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
56. --- 2006. Družinske spremembe. V *Družine in družinsko življenje v Sloveniji*, ur. Darko Darovec in Vida Rožac Darovec, 63–88. Koper: Univerza na Primorskem.

57. --- in Mojca Urek. 2006. Nove partnerske in družinske oblike – primer istospolnih partnerskih zvez v Sloveniji. V *Družine in družinsko življenje v Sloveniji*, ur. Darko Darovec in Vida Rožac Darovec, 127–150. Koper: Univerza na Primorskem.
58. Tysoe, Maryon. 1997. *Ljubezen ni dovolj*. Ljubljana: Vodnikova založba.
59. Trstenjak, Anton. 1994. *O družini*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka za psihologijo, logoterapijo in antropologijo.
60. Ule, Mirjana. 1993. *Psihologija vsakdanjega življenja*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
61. --- 2008. *Za vedno mladi? Socialna psihologija odraščanja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
62. --- 2009. *Psihologija komuniciranja in medosebnih odnosov*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
63. --- in Metka Kuhar. 2003. *Mladi, družina, starševstvo: spremembe življenjskih potekov v pozni moderni*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
64. --- in Andrej Ule. 2006. Fragmenti o kaosu individualizacije, intimnosti in ljubezni. V *Popolnoma normalni kaos ljubezni*, Ulrich Beck in Elisabeth - Gernsheim, 227–239. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
65. Urad RS za mladino. 2010. *Mladina 2010, končno poročilo o rezultatih raziskave*. Dostopno prek: http://www.ursm.gov.si/fileadmin/ursm.gov.si/pageuploads/pdf/Mladina_2010_Koncno_porocilo.pdf (12. februar 2011).
66. *Ustava Republike Slovenije*. Ur. l. RS 33/1991. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=199133&stevilka=1409> (9. maj 2012).
67. Weigel J., Daniel in Deborah S. Ballard-Reisch. 2012. Constructing Commitment in Intimate Relationships: Mapping Interdependence in the Everyday Expressions of Commitment. *Communication Research XX (X)*: 1–22.

68. *Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR-UPB)*. Ur. l. RS 69/2004).
Dostopno prek: http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/druzina/zakonska_zveza_in_druzinska_razmerja/ (17. avgust 2012).
69. Zupančič, Karel. 1993. *Oris družinskega prava*. Ljubljana: Uradni list RS.
70. Zupančič, Karel in Barbara Novak. 2008. *Predpisi o zakonski zvezi in družinskih razmerjih*. Ljubljana: Uradni list RS.

Priloge

Priloga A: Intervjuji

Priloga A.1: Intervju s poročenim parom

Monika in Gašper

- Datum intervjuja: 6.11.2012
- Začetek intervjuja: 17:02
- Trajanje intervjuja: 47 minut.
- Kraj intervjuja: Supernova na Rudniku.
- Starost:
- Izobrazba:

1. Koliko časa sta skupaj?

Monika: 4 leta, ja 4 leta pa 2, 3 mesece.

2. Koliko časa sta poročena?

Monika: 2 leti, pa ... En dan po obletnici sva se poročila v bistvu, po drugi obletnici ja.

3. Na kateri datum sta se torej poročila?

Monika: 31.7.2010.

4. Kakšno je bilo vreme tisti dan? Ali je bilo vroče tisti dan?

Monika (umirjeno): Veš kaj, ravno prav je blo.

Gašper (smeh): Sj, sj tud če bi blo mrzlo, bi blo vroče.

5. Sta bila živčna?

Monika (umirjeno): Malo pa.

Gašper: Pa tist veš, tik, tik pred koncem, pred dejstvom ... Šele tm preden greš v dvorano pa to, preden se začne, takrat pa (smeh) zakva sem jst spredi?

Monika (z nasmehom): Ja, to pa res.

Gašper (smeh): Tm se, tm, tm, tm je prvič začel.

Monika (smeh): Tm te useka, ej neki se dogaja kao.

Gašper (prikimava): Ja.

6. Kje sta se poročila?

Monika: V Murski, v Murski Soboti.

7. Ali sta se poročila samo civilno ali tudi cerkveno?

Monika in Gašper skupaj: Samo civilno.

Monika: Cerkevno z župnikom nismo skup pršli. Oni (Gašper) nima birme, pa naju ni hotu poročiti. Pol pa nisva naprej komplicirala. Pač, sej še majo neke variante, pa pol sva rekla, da ne. Tak da sva se samo civilno.

8. Kdaj sta se odločila, da se bosta poročila?

Gašper (smeh): Takrat, k sm jo vprašu, če bi se poročila, takrat.

Monika (smeh): S prstanom je pršou, pa je blo to to.

Gašper (smeh): Ja.

Monika: Res ni bilo tisto, da bi se prav pogovarjala, ej, a se bova poročila, a je že čas za to. Ne vem, enkrat smo se mal napili, smo se neki hecal, pol je pa pač prstan naenkrat pršou, pa je blo to to.

Gašper (smeh): Js mal sm planiru, zanjo je blo pa spontano.

Monika: Zame je blo spontano, kaj nč nisem vedla. Tak da pol pa ne vem, pol leta po tistem nekak ...

Gašper: Ja, sva pol datum ... Najprej mora pol k je ... Rabš neki časa, da, dojameš, ok, zdej bo pa poroka. Pol pa začens razmišlat o datumu, pa kdaj, pa kakšna, pa kok velika, pa koga povabt, pa koga ne povabt, pa kaj za jest, kje za jest, ampak načeloma je kr šlo.

Monika: Majhno poroko sva mela, petindvajset ljudi vse skup in pol niti ni blo tako težko zorganizirat, je kar šlo skup.

Gašper: Pa v bistvu vse sva mela praktično v sklopu povabljenih.

Monika: Ja.

Gašper: Fotograf je biv povablen, tista k je rože zrihtala je bla povbljena, mislm ...

Monika: ... kolegice so to bile. Teta je torto spekla, pa pecivo ...

Gašper: ... k je slaščičarka, glih nekak tko se je vse poklapal.

Monika: Res tko, da v bistvu nisva mela skor nič dela.

Gašper: Ja, pa mislim, pa tud tok prej sva se zavravn spravla, da ni blo nič tistga, da je blo zadn trenutek, tko da

9. Ali se je vajina želja glede velikosti poroke, ali bi imela majhno ali veliko poroko, spreminjala? Sta razmišljala, da bi imela veliko poroko?

Monika: Sva takoj rekla, da pač majhna a ne?

Gašper: Mislm, debatirala sva velika, mejhna.

Monika: Sva.

Gašper: Ampak to je tko, ta odločitev je bla tko, velika, mjhna phaaa, ne vem. Pa je minil teden pa sva rekla, velika, mjhna? Mjhna-mjhna, nj bo mjhna.

Monika: Tko sva počasi seznam nardila, kaj dodala, kaj črtala.

Gašper: Nisva mela sto vročih debat o tem, a bo velika al mjhna.

Monika: Ful na izi sva si uzela in po pol tko, enkrat je ena stvar pršla, sva dorekla, pol drugo ...

Gašper: Ahmmm.

Monika: Ni blo tisto zdaj se bova usedla, pa bova rekla to pa to, pa to a ne. Pač tko enkrat en pršou s tem, drugič drugi z unim, pa je blo to to.

Gašper: Velka, majhna je bila v bistvu odločitev, koga povabt.

Monika: Ja.

Gašper: K sva se odločila, da bova povabla samo tiste, s katerimi pač sva res blizu, pol je avtomatično ratala mejhna. Ne morš pol velko narest. Mislm, za petindvajset ljudi, mjhno, vsi so domači, vsi vejo, vsi ta pomembni.

10. Koliko časa prej sta pričela planirati poroko? Koliko časa po zaroki?

Monika: To se mi zdi, da je blo tko, pač bolj pogovarjanja, a bova zdej to al bova uno. Enkrat, ko sva šla v Mursko, sva šla tam na občino, pač ne, tisti list izpolnit. Kaj je že? Prijava al kva?

Gašper: Ahmm. Tko, k ni vse naenkrat, gre zlo po korakih a ne in potem ni tist, da te skos nekdo bombandira poroka, poroka, poroka, ampak je pač zlo postopoma a ne in verjetno je to odvisno tud od datuma, k si ga zastavš. Če je to čez dva tedna, pol vsak dan letaš za poroko, pa verjetn čutš pritisk. Če je pa to, ne vem, pač pol leta stran, tko kt sva mela midva, k si lepo razporediš opravila, pol pa ni tazga pritiska verejtno.

Monika: Blo je precej sproščeno.

11. Sta že, preden sta se lotila organizacije poroke vedela, kakšen je potek predpriprave na poroko, za kaj vse morata poskrbeti, da se bosta lahko uradno poročila?

Monika: V bistvu ne. To sva se pol pozanimala, kaj je z dokumenti, kaj rabiš, da se moraš prijaviti, pa tko, pač na občino, recimo na javni upravi.

Gašper: Sam to ni taka stvar a ne. Pač, Monika je poklicala ke na upravo, pa so rekl sam pridta sm, pa prnesta to pa to. Sva se pojavla tm, sva prnesla to pa to in je bila zadeva urejena. Ni blo nobene druge čarovnije.

Monika: Sj pravm, pet minut je trajal. Je dobil tm obrazec, ga izpolnu, pa je reku v redu, takrat, pa takrat bodta tam pa tam, pa je blo to to. Mislim, ta uradni del, pol smo prišli pač sam tja in je blo to to.

Gašper: Ja.

12. Kako sta se odločila za datum, zakaj ravno 31.7.?

Monika: Zato ker je zravn obletnice lih biv. 30.7. je obletnica, 31.7. pa je bla pol poroka.

Gašper: Pa tud tko nama je poklapal.

Monika: Pač, poleti je toplo.

Gašper: Zaročila sva se okol novga leta ...

Monika: Ja.

Gašper: ... božiča, mal pred božičem a ne, pa sva rekla, pač poroka bo polet, pa lej, pa dejmo nardit takrat a ne.

Monika: Pa tud zato, da je potem čim manj datumov, obletnic pa tko, da je vse naenkrat pol.

13. Kako to, da sta se poročila v Murski Soboti glede na to, da živita v Ljubljani?

Monika: Ti (Gašper) si rekel Murska a ne?

Gašper: Aha, jst sm reku Murska. Ja sj ...

Monika: Jst tud nisem imela nič proti. Pol je bilo pa to to.

Gašper: Pa sj tm je lepo pa to. Pa tukile u Ljubljani se mi tud zdi, takoj k bi hotu, pač met poroko, pa to je trikrat več logistike, pa, pa kompliciranja, pa gužve, pa kje parkitat, kje ne parkirat, pa takoj k maš to nekje, na kakšnem lublanskem gradu al kjerkol, pa maš še deset, deset Italijanov, avtobus Japoncev, pa ... Ne vem, pa tm pa Murska je pa lepa. Vidu sm že grad, pa tko.

Monika: Pa tud tvoje je blo laže spravit v Mursko, kot pa moje v Ljubljano.

Gašper: Ja.

Monika: Moji so bolj tko, se doma držijo, niso lih navajeni ful naokrog hodit, pa babice tam, pa tko in ...

Gašper: Skratka, laži je blo. Jst pa tud nisem imel nobenih ekstra želja.

14. Sta se že od začetka zveze želela poročiti?

Monika: Jst sm na začetku, dokler sva pač se še spoznavala pa tko, sm rekla, da men poroka brez veze, da je to škoda dnarja pa tko, zakaj bi se šel poročit. Pol pa s časom tooo ... Ne vem, pride pač.

Gašper: Dobiš tist občutek, to je to.

Monika: Ja.

Gašper: Čas je za naslednji korak. Pač, pride.

15. Sta vajina starša poročena?

Monika in Gašper: Ja.

16. So vaju starši spraševali, če se bosta poročila ali ne, kdaj se bosta poročila?

Monika: Ne, midva sva komaj dve leti bila skupaj a ne. Pač leto pa pol v bistvu, ko je bila zaroka, pa sva s tem povedala in so po mojem, da bili bolj presenečeni. Seveda so najprej vprašali, a sta nosečiva a ne.

Gašper: Ja, to je blo prvo vprašanje, kjerkol sva povedala.

Monika: Ja. Drugače za poroko niso spraševali, k sej pravim, ker sva komi let pa pol takrat skupaj bila, tko da sva jih kar šokirala po mojem.

Gašper: Ja, mislm ...

Monika: Pač, presenečni so bili.

Gašper: Sej po mojem kadarkol bi reku bi bli presenečeni a ne, ampak enkrat se je mogl zgodit.

Monika: Bolje, da sva jih midva presenetla, kot pa da bi naju skos spraševal, kdaj bo poroka.

17. Ali vaju sprašujejo, kdaj bo otrok?

Monika: Midva jih morava mal bremzat, ko se za otroke gre.

Gašper: Pa sej tok prehudo ni a ne, sam včasih se začne tko kt šala, po pa, mame še posebi izkoristjo a ne in takrt ...

Monika: ... pa tko mal postrani pogleda, pa se nasmehne.

Gašper: Ja, ja.

Monika: Pa moja nečakinja, ko pride, pa pol pride k meni: »Monika, kdaj boš rodila?« (smeh)

Ziher se tega sicer sama ne spomni, ampak jo kdo mal tko ...

Gašper: ... motivira ...

Monika: ... motivira a ne.

18. Kako je potekala poroka, kakšni so bili vajini občutki med obredom, kako sta ga doživljala?

Monika: Ja, tam je tko mal – prazna glava.

Gašper: Ja, najbolj preproste stvari ratajo zlo, zlo zakomplicirane. Recimo, da natakneš prstan – nemogoče.

Monika: Napačna roka ... (Monika in Gašper skupaj v smeh) ...

Gašper (smeh): ... napačen prst, napačna roka. Uni so dal tm zlo jasna navodila. Se spomnem, da si moraš podat desno roko, pa potem nek prstan gor. Jst, jst nism vedu, kaj je reku, jest nisem vedu, kaj hoče od mene. Meu sm samo prstan pa vedu sm, da more končat na njenem prstu. Zdj, kaj je on kompliciru z rokami pa to, jest ne vem. Neki tm sm pol zagrabu pa porinu gor.

Monika: Pa je pol bilo.

Gašper: Glede na to, da so se vsi smejal, summ, da nism prou naredu, ampak lej, prstan je biu gor.

Monika: Veliko jokanja je blo na koncu. Tist pol k pridejo vsi ti čestitat, tok so vsi jokal. No sej, jest tud.

Gašper: Ja.

Monika: Ne vem, enostavno smo vsi jokali, kot da bi bli na pogrebu, ne pa na poroki.

Gašper: Pa ja ne, sej v bistvu, tist poroka kot taka ni nč tazga, sam pol, uni pa vsen, pa tko, pa tista poročna koračnica, k prideš notr, pa, pa tko, pa vsen, je pač za mame itak ooo hčerka, ooo sin ne.

Monika: Tak se jim sam oči svetijo in sam čakaš, da se bo ulilo.

Gašper: Ja ne, za fotre je itak, oooo moj dec, oooo moja hčerkica. Tko, da vsak po svoje doživlja in a ne, in tud midva pač k sva bla tm čist spredi a ne. Sej do neke mere si lohk pač tist ravnodušn pa, ampak nekje je pa tud tist k ... Huuh, k ti tm začnejo pač brat tiste dolžnosti pa to, pač k morjo to vsakič prebrat, ampak vseen pač k teb berejo je le drugač.

19. Katero dolžnost sta si najbolj zapomnila oziroma ali vesta kakšne so vajine dolžnosti po zakonu o Zakonski zvezi in družinskih razmerjih?

Monika: Da morava enakovredno odločat o vseh ... Mislim, ful enakovrednosti vem, da je bilo.

Gašper: Ja, ja.

Monika: Enakopravnosti pač, skupi se odločata za to, skupaj to, skupaj to. Pravim jest mam bol prazn film o tistm. Ne vem, nism lih ...

Gašper: Jest tud no, ampak nekak bi lahko vse skupi tist povzel a ne, bi lahko rekl ... Ammm, rada se mejta, pa po pameti. Načeloma bi lahko v teh dveh stavkih vse povedal a ne. Uni jasno pač preberejo zakonik. Je pač tehnično določeno, ampak načeloma je to to.

20. Monika, si obdržala tudi svoj priimek ali si prevzela le njegovega?

Monika: Njegovega sem prevzela.

21. Kaj se je spremenilo po poroki oziroma kaj je postalo drugače, ko sta postala mož in žena?

Gašper: Zame, zame se po poroki ni spremenil nč, razn to, da prstan nosm.

Monika: Pa da rečeš mož pa žena, ni tisto, ej moj tip al pa moj fant bo tud pršel, pač z možem. Pa, ne vem, tko bol se sliš konkretno al neki.

Gašper: Ja, ja to je tist vrjetn, k sva se mogla bl navadt kokr pa tist po zaroki, da se bova poročila, je blo bl po poroki, da če nekoga srečaš, da ne rečeš to je pa moja punca, ampak da rečeš to je žena. Potem k se slišš to rečt

Monika (smeh): ... uuuu ... sem poročen.

Gašper: U madona, pa res. Tist je bl ...

Monika: Sej drugače pa tko, ni blo drugega kaj.

Gašper: Tko sva že prej skupi živela, tako da pač ni blo po poroki skupej živet ne, tko da tuki ni blo neke drame, pač je blo že od prej. Pa, ne vem no.

22. Kdaj sta se odločila, da se bosta skupaj preselila?

Monika: Ka pa jest vem.

Gašper: Jest sem ji zatežil.

Monika: Najprej je blo tko tist za čez vikende, pa pol vmes je on biu, pač mal manj dela je mel, pa dej prespi, pa boš jutri šla od tuki na delo, pa pol je en dan biu, pa dva dni, pol sem že skos bila tam, pol sem pa kar naenkrat se preselila tja in je blo to to.

23. Koliko časa sta pred poroko dejansko skupaj živela?

Monika: To me pa preveč vprašaš.

Gašper: Po občutku? Hmmm – pol leta.

Monika: Po mojem da ja, pač poleti sem se preselila nekak, al tam spomladi nekje se mi zdi. Mislim, da nekje poleti blo, ko so pol tud punce šle, ob koncu šolskega leta iz stanovanja. Tak da tam junij, julij, pol decembra je pa bla zaroka.

Gašper: Pa recimo tko no.

Monika: Ja, eno let pred poroko je približno pol to blo.

24. Kako je potekala zaroka in kakšne so bile okoliščine?

Monika (smeh): Zelo romantične.

Gašper (smeh): Dobr, me veseli, da si tko opisala ne. Jest sm biu mal v dvomih a ne, preden sm stvar izvedu. Aaa, ti povej.

Monika: Menla ... Ammm, bila sva v banji, pač svečke, pa šampanc sva mela. Menla sva se, da bova za nov let pač tko pričakala v banji, svečke, šampanjc ... Pol pa on enkrat reče, sva glih bila mislim, da v Tušu, ej vzameva en mali šampanjc, pa generalko za nov let nardiva.

Gašper: To je blo, pač pred božičem še.

Monika: In meni pol pač sploh ni blo nič čudno. Ej, pač banja, svečke, en kozarc šampanjca vsak a ne, pol pa kar naenkrat ... Tko (smeh) umivalnik je zrav, on uzame svoje gate (smeh) ...

Gašper: Ta del se mi je zdel najbl nedomiseln, ampak ...

Monika: ... pa vzame tko svoje gate (smeh), pa jih drži, pa začne tko neki odpirat, pol je pa škatlca s prstanom bla notr. Na ta način je edino lahko prstan pretihotapu.

Gašper: Zravn spravu, ker ta del me je najbl v bistvu, najbl ... Ammm, najbl skrbel ne (smeh), k ne morš prstana v gate zaviti ne, ampak to je edino, kar sm lohk upraviču, da je blo zrav, tko da ...

25. Kakšna je bil tvoja reakcija Monika, ko te je zaprosil za roko?

Monika: Nisem pričakovala. Itak sem bla takoj tisto pol vesela, pa uuu, vauuu.

Gašper (smeh): Rekla je ja ne.

Monika: Rekla sm ja, ampak isto kt pr poroki pride čez cajt uuuu, vauuu, pa gledaš tist prstan, pa še kar ne morš vrjet, da je prstan gor, pa res tko je blo, tisto ful romantično, vse prav filmsko, tko kt vidiš v kakem fejst pocukranem hollywoodskem filmu. Ammm, odlično je uspelo.

Gašper: Ja lej, sam en poskus maš. Če tistga zašuštraš, pol zna bit zoprn. Ja, gate so me pa mal vseen skrbele, ampak so ble gate tud pozablene.

26. Koliko časa sta potrebovala, da sta dojela, da sta zaročena in sta potem pričela razmišljati o organizaciji poroke?

Monika: Prišlo je za nama tist, mislim, saj je zaroka pa to, ampak pol komi čez cajt začneš, kaj zdj to pomeni a ne, da sledi poroka pa tko naprej. Pravim, jest sm gledala tisto roko, pol sva rekla, da bova še mal počakala, predno poveva, da bova tm za božič jim povedala pa to. Pol sm še pol prstan morala skrivat, pa ga še par dni nisem nosila, kr mama, babica, to itak takoj vse opazijo, take stvari. Edinooo punca od njegovega brata je vedela.

Gašper: Ja, ker pač tip kt tip. Jasno moraš najprej vedt a ne, kr, a veš, tipi se o teh stvareh ne pogovarjamo, za šankom al pa k gremo na kavo al pa na pivo a ne. Zdj prva informacija, k je bla dobrodošla je, da moraš kupt en prstan ne dva. Tega ti anben ne pove. Tud oče, k te uči brit a ne, ne reče, a veš sin, da ne boš dva zaročna prstana kupu. A ne, tko da sm potem ... Ammm, mogu punco od brata mal še, prost za pomoč, kaj, kako, kje. Zdj k sm kupu prstan, najprej k njej, lej, a je to to, a sm prou kupu. Mislm, tm nimajo oddelka zaročni prstan. Sm šou pač do vitrine, sm tm je ... Ooooooh, to je tko, kt da pošleš tipa modrce kupvt, nima pojma. Tko da, mjčkn pomoči sm rabu, ampak načeloma je šlo.

27. Kdaj si se odločil, da jo boš zaročil?

Gašper: Ne vem. Pač, tko občutek je ne. K rečeš to je to. Lej, če je to to, pol nimaš več kj. Zdj, če pa pomisliš, to pa ni to, pol pa k čakaš, pa čakaš, pa čakaš, pa čakaš ... Ne vem no, tak občutek mam jst, zdel se mi je kt naravn korak naprej.

28. A to misliš na čustva?

Pahhhh, ne vem. Ni, nisem meu jest nikol nekega ekstra ... Aaammm, mislm, nikol nism sanju o poroki tko kt kkšni, ne vem, da bi ... Ne vem, tko kt ženske, k včasih pravjo, oooo, pa moja poroka, pa veš kok bo lepa, pa jst bom v belem, pa šla bom po tistm, pa po takm, pa po unnm. Ne vem, nikol nisem mislu na obred al kej. Mislu sm pač na dva človeka kt poroka, ne pa na vse okrog. Pač, enkrat je čas za to in pač čutš, da je to to in pol ni več kj za razmišlat a ne. Mislm, ne morm drugač opravičt to. Ni, ni nobega, ni nobenga vprašalnika, k maš klukke in rečeš no zdj pa poroka. Ni.

29. Ali si se za poroko odločil predvsem zaradi ljubezni med tabo in Moniko, iz ljubezni, ki jo čutiš do Monike in obratno?

Gašper: Ja, pač nadgradnja tistga, kar je. Pač pogoji so bil izpolnjeni. Rečeš to je to. Ni druge.

30. Kako je potekala organizacija poroke, s čim sta imela največ dela?

Monika: Predvsem s spremembo dokumentov, pa to nama je najbolj hodilo po glavi. Sej pol, kar se pa povabljenih pa to tiče, to nisva niti imela problemov, sva že od začetka rekla pač majhna poroka, sva naredila seznam in je blo to to. Pol tud, po obredu smo imeli kosilo v eni gostilni, pol pa pr mojih piknik naprej, tko da ... To je blo čist na izi vse.

Gašper: Ja, pač ...

Monika: Na splošno sva imela s poroko skoraj nič dela, največ je še blo, da sva se oblekla, se mi zdi.

Gašper (smeh): Ja.

Monika: To, po trgovinah, da sva hodila. To se mi zdi, da je še blo največ. Pa tud tam nisva komplicirala. Jest sem seb najprej hotla dat zašit obleko, čist navadno, kratko, belo, pa pol sve s kolegico šle po trgovinah in sem jo v bistvu našla, čist enostavno za sto evrov. Sem jo uzela, šla, pa amen. On pa tud eno, čist klasično obleko.

Gašper (prikimava): Ahmmm.

Monika: Ampak blo je, predno pa to najdeš pa ... Tolko sem goglala poročne obleke, take pa drugačne, pa kaj bi mela. Sm pol pa na koncu, čist enostavno sva vse nardila, pa je šlo kot po maslu. Sej pravim pol, kolegica je fotografinja, s tem se ukvarja, pa je vedela, kako pa kaj. Pol še ena kolegica, k je cvetličarka, sem ji rekla, kakšen bi mela šopek, kere barve, kere rože. Ej, nardila ga je boljše kot bi si lahk zamislila in pa tud ostale rože za na mize, pa tko ... In, res, to je blo pa ... Mislm, k mam kolege, k se poročajo, pa majo ne vem sto petdeset ljudi, pa eno leto rabijo za načrtovanje, pa taka vabila ročno izdelana, pa tisto, pa uno paaa fulll enih malenkosti a ne. Pr namaaa, nama je blo glavno, da se midva mava fajn, daaa ...

Gašper (pritrdi): Ja.

Monika: Kr res, da mava ob sebi res tiste, najbližnje, s kerimi se dnevno al pa vsaj tedensko slišiva.

Gašper: Jaaa.

Monika: Nisva mela tistih tet k jih ne vidiš ne vem ...

Gašper: Dvakrat na leto.

Monika: Enkrat na leto al neki.

Gašper: Neki tazga.

Monika: Pa še to na pogrebih, pa porokah večinoma.

Gašper: Pač takrat k moraš ne takrat k pač ... Hotla sva met tm pač ljudi k štejejo.

Monika: Tko ja.

Gašper: Se prav, ne, ti si pa povablen zato k si sorodnik, ne. Tm bojo ljudje k štejejo. Mislm, s tem k štejejo mislm tiste, k dejansko videvaš, k si z njimi v stiku. Ne tist, k greš, k je sorodnik, pa greš po ulci mem, pa rečeš živjo, a greš na pir, pa mi reče živjo, ne, nimam časa. Mislm ...

Monika: Če bi vse tete, pa strice a ne. On ma npr. za tri avtobuse pol, tet pa stricev, pa otrok, pa še majo svoje otroke a ne in po moji strani tud.

Gašper: Po se nabere a ne.

Monika: Pač pol k sva odločla, malo poroko, pol je pa blo v bistvu vse precej enostavno. Res. Pa pravim, tud so bli sami bližni, domači, da ne rabiš neki ful fensi pa oh in sploh delat, čist po kmečko tisti piknik, sproščeno, doma, v garaži, žar smo meli. Čist ...

Gašper: Aha.

31. Ali je poroka trajala do jutranjih ur?

Monika: Do jutranjih ur ni glih blo no, kr smo meli mal starih, pa mal otrokov.

Gašper: Ja.

Monika: Mi ta srednji pa smo ...

Gašper: ... po pameti.

Monika: Midva sva tud že stara, kar se žuranja tiče, a ne?

Gašper: Jaa.

Gašper: Včasih, k si mld rečeš kok je biu dobr žur, k smo bli do petih zjutraj a ne. Zdj, dobr žur, pa tud ta, po poroki, pa to, sj ne ocenjuješ, kdaj si to biu do zjutri, ampak kok dobr si se meu a ne.

Monika: Ja, sej je res.

Gašper: Pa ne kok se ne spomnš, pa tko naprej, tko da načeloma tud, če greš ob enajstih spat, to ni rečen, pa magar, če je poroka, ni rečen, da ... Če si se meu dobr, pol je naloga dosežena.

32. Kako sta se imela na po poročnem žuru oziroma slavju po poroki?

Monika: Midva sva se mela odlično.

Gašper: Ja. Na konc sva bla utrujena, ampak zadovolna.

Monika: Ne, na splošno je poroka super izpadla.

Gašper: Ja,ja.

Monika: Ni blo nobenih nepričakovanih ...

Gašper: ... problemov ja ...

Monika: ... problemov. Tko, da bi se kje, kaj vmes zalomilo. Vse je šlo kot po tekočem traku

Gašper: Tko, da načeloma smo zvozil.

33. Sta šla po poroki na medene tedne?

Monika: Medeni tedni pa so bli za en let prestavljeni.

Gašper: Ja.

Monika: Zarad službe se mi zdi najbolj, a ne?

Gašper: Ja, mislm, da je bla služba.

Monika: Potem pa se niti nisva mogla odločit, kaj bi, paaa sva neki gledala, pa pol na koncu nisva nič. Tak, da sva pol komaj naslednje poletje šla. Na Menorko.

Gašper: Ja.

34. Sta se imela lepo?

Monika: Vauuu ej, tisto pa sva res uživala.

Gašper: Zelo, zelo lepo.

Monika: Ful lep otok, s hotelom sva mela ful srečo, čist na plaži je biu, ej, taka, lepa, dva kilometrska, bela plaža, odlična hrana. Supr je blo. Tud kt iz filma je blo.

Gašper: Ja.

35. Preden sta se spoznala, ali sta si vsak zase želela, da bi se nekoč poročila?

Monika: Js nisem glih bila za poroko. Js sm tipe itak že zdavnaj odpisala pa vse, k sm same bolj take zveze mela in sem obupala, da bom sploh kerega najdla al kaj a ne. Tak daaa ... V bistvu potem o tem sploh nisem razmišljala. Saj midva sva se preko interneta spoznala, pa tud ne na kakih stikih, ampak, on je nek blog napisal, sem jes komentirala, pa pol sva si tko začela neki dopisovat v zvezi s tisto temo. Pol sva se enkrat za pijačo zmenla in na drugi pijači sva pa že bla par, se mi zdi.

Gašper: Ne.

Monika: Ne še? Kdaj pa?

Gašper: Mal sm te mogu prepričvat. To ne vem, če je bla druga pijača.

Monika: Aja? No, po pa tko. Ne vem.

Gašper: Mal se je upirala.

Monika: Ti je ratalo.

Gašper: Ja. Bil sm dost, vztraj al tečn, ne vem. Tko, da se je na koncu udala.

Monika: Karkoli je bilo, se je obneslo, a ne?

Gašper: Karkoli je že bilo, se je obneslo.

36. Sta kot otroka sanja, da se bosta poročila? Sta se želela poročiti?

Monika: Zdaj, da sem si želela ali ne, ne morem rečt, ker ... Mislim, ne spomnim se tko, ampak vem pa, da nisem nikoli tko sanjala o taki poroki, k navadno punce majo, da bi se poročile, pa taki fant, pa taka obleka, pa to, to nisem nikoli bila. Ne, js sm vedno bol tko, se s fanti igrala, pa s pištolami, pa to, nisem nikdar bla za punčke pa oblekce. Ne vem, ne spomnim se no, da bi sanjala o kaki taki poroki. To me nikoli ni ... Mogoče takrat na začetku, ko si najstnik, pa si noro zaljubljen, pa ne vem kaj vse. Možno da takrat, da me ja kaj melo, drugače pa niti ne.

Gašper: Js pa nikol niti nisem premišljeval o tem kej dost. Ne vem no, tm na, u sredni šoli al pa na fakulteti, sm meu pač sošolce, k smo se več družl, pa tko, pa je reku, da on se pa ... Recimo k smo bli na pijači, pa ne vem pač, tema pride, pa je reku, js se pa nikol ne bom poroču ne, ka pa ti, pa sm js reku lej, niti ne razmišlam o tem a veš. Ampak nisem se pa nikol že v naprej odloču, da se ne bom al pa da se bom. Pač, nikol ne veš, kaj v življenju pride, in tud ta kolega, k je reku, da se ne bo nikol poroču, je meu punco, k sta tok časa že bla skupi, pa je tud on že razmišlu, da bi se. To, js se ne bom nikol poroču, je relativno.

37. Koliko vajinih prijateljev ali znancev je poročenih?

Monika: V bistvu, neki je poročenih, več pa skor, da ne.

Gašper: Po moji strani sam Andrejc.

Monika: Aja.

Gašper: Pač, v tistem krogu prjatlov pač, k sm jih meu jst predn a ne, sva se spoznala, je v bistvu sam en kolega, k je poročen.

Monika: Ooo, po moji pa ne. Moje kolegice pa vse tko skup živijo s fanti a ne? Ksenija, Tadeja.

Gašper: Ja, sam niso pa poročeni a ne.

Monika: Ja pač, tko živijo skupi, niso pa poročeni. Ma tud ena že otroke, dva, dve deklici že, pa nista poročeniva. So pa bolj ko ne vsepovsod finance zadaj.

Gašper: Verjetno.

Monika: Pa stanovanjski problem, pa služba, pa tko, pa so napol vsi brezposelni, samo en zaposleni, pa še tisti s tako minimalno plačo a ne. Tko da, to igra tud precej veliko vlogo.

Mislím, Ksenija, pa Sanja, onedive bi se zihér poročile, če bi ble okoliščine druge. Tadeja je mal bol, trda, tko mogoče ne.

Gašper: Ja, pač.

38. Monika, koliko tvojih neporočenih prijateljic ima že otroke?

Monika: Ja, ena ma punčki.

Monika: Sj jih je kar neki, tko pač, tud mal bol dalnih kolegic, k se občasno slišimo in že majo otroke, niso pa poročene.

39. Preden se par odloči za poroko, ali je pomembno, da ima rešen finančni in stanovanjski problem?

Gašper: Jst bi reku, da za poroko ne, za otroka pa ja.

Monika: Tko ja. Za naju ni igralo vloge.

Gašper: Sva mela tud varianto pač, če finančno ne bi šlo nč čez al kj tazga, da tud samo, ne vem, starši ...

Monika: ... pa priče, pa amen.

Gašper: Pa priče ja, pa se poročimo, pa gremo nekam na pico al neki.

Monika: Ahmm.

Gašper: To načeloma ni ovira a ne. Otrok? Ja ovira pač, poroka pa ni.

Monika: Takrat so finance že bolj pomembne a ne, če maš otroka, pa moraš načeloma met stanovanje, pa neko ...

Gašper: Mu morš neki dt, mu morš neki nudt a ne.

40. Torej, koliko vajinih tesnih skupnih prijateljev je poročenih, s katerimi sta v stikih?

Gašper: To bi skor lohk tko reku a ne, da pol-pol.

Monika: Ja.

Gašper: Pol jih je, pol jih ni

Monika: Ja.

Gašper: Ni, ni nekega pravila, da zdj paaa, ne vem, zdj jih pa tok pa tok ni. Tko nekak pol pol.

Monika: Pola pola.

41. Kakšne razlike na splošno vidita med poročenimi in neporočenimi pari?

Monika: Se mi zdijo neporočeni veliko bolj sproščeni. Ne vem, npr., če gledaš Ksenijo pa Gorana, ki nista poročena al pa Karmen in Andrejc. Pa ne vem, poročeni se mi zdi, da imajo več obveznosti. Kaj pa vem.

Gašper: Ne vem no, jst ne bi mogu tega rečt. Men se zdi, da je pač to al, da je to pač odvisno od karakterja ljudi. Zdj jest mislim, da poroka drastično tega karakterja ne spremeni a ne, in tud navad, pač po moje ne spremeni. Spremeni jih recimo otrok al pa to, da če prej nista živela skupi, da pol živita skupi. Po mojem sama poroka pa ne, kr samo zarad poroke nekih dodatnih obveznosti al pa to. Pač, po mojem nimaš. Ravno tko ješ, ravno tko greš u službo, ravno tko pač maš opravke iste kot prej.

42. Ali se vama zdi, da s poroko pari postanejo bolj povezani med seboj?

Gašper: Ne vem. Men se zdi, men se zdi, da mogoče, da tuki ni, da ne bi smelo biti spremembe. Če si bil že prej z nekom, pa da se šele poročiš, pa rečeš, ok, zdj sm pa res tvoj, pol je to bedarija. Po moje rata, aaam, mogoče je samo tist občutek v glavi, k si ga ne vem, k si ga velikrat, k si ga mladi, si js mislm, da si mladi, da si mladi misljo, sj nisem poročen, sj lahko grem kdrkol. Mogoče to mišljenje samo poroka mal spremeni, čeprov je pa to isto k prej. Sj, če maš skos nogo med vrati kao, če mi nou pasal bom pa šou a ne. Pol ti spet nč ne korist. Če mene vprašaš, pol nima prave.

43. Se vama zdi pomembno, da so starši poročeni?

Gašper: Men se zdi, da to načeloma ne igra vloge. Mislm, če otok vid nekooo, nekooo skupnost, v kateri, ne vem, je ljubezen, pa so neke vrednote, je to pol al, al sta mami in oči poročena, pa nosta prstan, nepomembno, je lepo, je pa nepomembno, po mojm.

Monika: Ja.

Gašper: Kr otrok ne bo reku ooo, vauuu oči, pa mami, sj je fino, poročena pa nista. Tle on ve, pač kakšne so vrednote, pa dokler ni pač preteпов, paaa, mislm ...

44. Ali so v tem primeru pred poroko pomembnejši dobri odnosi?

Gašper: Ja, seveda.

Monika: Tako, ja.

Gašper: Kot poroka pa tko, pač, tko gledano, iz tega stališča je pač formalnost. Otrok ne ve. Verjetno (smeh).

45. Kolikšen pomen mislita, da ima vpliv tradicionalnih krščanskih vrednot na odločitev za poroko?

Gašper: Sj, po mojm, bi se tud velik mn ljudi poročal a ne, če jih verjetn tud starši ne bi sill zrad krščanskih vrednot a ne.

46. Poznata, kakšen par, ki se je moral zaradi vpliva staršev poročiti v skladu s tradicionalnimi krščanskimi vrednotami?

Gašper: Bratraci, pa sestrične moji, nekateri recimo ne.

Monika: Ja, po njegovi strani so, ful so verni pač, tete, pa strici.

Gašper: Verniiii, a ne in ammm, recimo do poroke take, preden sta se poročila, do poroke recimo sploh nista, pač skupi živela ne. Pa mislm, tud on ni nikol pr njej niti prespal pa nč. Tko da ...

Monika: Ful tisto, tradicionalno, poroka, pol preselit se, potem otrok.

Gašper: Ja.

Monika: Prav po pravilih v bistvu.

Gašper: Hočem rečt, verjetno to ni osamljen primer a ne. Verjetno pa kkšn taki, če bi imel možnost, se verjetno tud nebi poročil, pa se poročijo. Dobr, sj, sj se poročijo, zato ker se imajo radi pa vse, ampak je pa še to zravn, ta faktor zravn, da starši rečejo pač, oziroma starši hočjo met tko.

47. Ali je pomembno, da par pred poroko skupaj živi? Ali je vama bilo to pomembno?

Monika: V bistvu človeka fulll, boljše, ful dobro spoznaš, če si z njim 24 ur na dan skup. Sj prespiš tisto za vikend, dan, dva si skup a ne. Ko si pa konstanstno skup, pa pol ne vem. Se mi zdi, da se bolj zaštekaš, pa vidiš tuki greva skupi, tuki ne greva, to je treba predelat.

Gašper: Pa ne, to je tist, po moje, test, k bi moral vsak, vsak, k se poroči. Po moje bi moral vsaj 6 mescev skupi živet. Zato, sj tko k je, k je Monika rekla, sj dokler si ti samo za vikend mal skupi, pa par dni, pa tko a ne. To je vse tist, pa rečeš, tud veš da po dveh dneh gre, a ne. Sj, če neki ni vredit že potrpiš pa to, sm de se mata lepo. Sm pol, k si pa 6 mescev skupi, pa vidš v bistvu njene navade, pa tvoje navade, potem pridejo do izraza stvari, k niso vredit a ne, pa vidš, a si prpravljen, a jo maš tok rd, mislm, da si prpravljen nardit vse kompromse al enostavno rečš, dj, pejt, pejt, a ne. To je tist pol, k recimo, če tega ni pred poroko, pride šele po poroki do teh, do teh stvari, in če je kkšna taka, k, k recimo ni premostljiva. Bog ne d,j a ne, pa zarad tradicionalnih vrednot a ne kukr, pač, zarad krščanskih staršev in tko naprej a ne. Pa k bi se sicer odločila, da ... Ne vem, da gresta narazn al karkol, ampak pa sta že poročena,

pa vse, pa še starši bojo rekl, ja pa to je odločitev, pa kaj si misliš, in potem lahko iz tega mogoče rata nezdava zveza a ne. Mislm, neki k ... To, k po moje pride še iz tistih starih časev a ne, k so se zmenil za poroko, pa so jih dal skupi in lej, to je to. Ne morš, nimaš izhoda, to je to. In potem začne on pit, ona jokat in potem je ... Pač, ne vem, js si to tko predstavlam a ne. Mislm, tuki vidim potencial za težave. Če maš pa recimo prej, da si neki časa, pa pol lahko rečš.

48. Ali se vama v naši družbi zdi pomembno, da je par poročen?

Monika: Na družbo, pa tko, dandanes gledat je težko, kr je vsak drugačen, ni več tisto k včasih, k so vsi nekak po istem kopitu bolj k ne bli.

Gašper: Če jim je blo všeč al pa ne, to je to, moraš.

Monika: Tak je blo, takšna so bila družbena pravila, ni blo tko kt zdej. Zdj pa kogarkol srečaš, ti bo drgač reku, druge želje meu. Ne moreš več to tko.

49. Kolikšno pomembnost pripisujeta Zakoniku o zakonski zvezi oziroma poročni pogodbi?

Gašper: Ljudje so tisti, ne zakonik.

Monika: Če maš odnose pošlihtane a ne, je vseeno, kaj v zakoniku piše.

50. Sta si prebrala zakonik in kaj vama pomeni?

Gašper: Ah, kje, men zakonik ...

Monika: Polgedala sva tolko tisti zakonski del, kaj rabva, kje so ovire, kaj morava zrihtat.

Gašper: Ja, pač pogledaš tok ...

Monika: Ja, pač papirologija.

Gašper: ... da veš, katere paprije moraš prnest.

Monika: S tega vidika, drugače ...

Gašper: Ne pa, kaj zate to pomen.

Monika: Kaj to pomen, ne, to pa ne, nisva nikol. Niti onega pol, k dobiš poročno mapco, pa je, pa je en del tistega zakonika je notr.

Gašper: Tiste mape še odpru nism.

Nimam več vprašanj. Hvala za vajin čas in odgovore!

Monika na koncu intervjuja (v odsotnosti Gašperja, ki je odšel na WC): Sam je zanimivo tko, ko te en sprašuje, pa pol nazaj se spomniš, pa to pa uno. Ja, midva sva res, tko čist na izi bla. Eno leto za nama sta se kolega poročila. Sta pa mela ogromno poroko, ogromno ljudi, ful fensi, v Dobrni, toplice Dobrna al kaj je tam. Ej, taka huda dvorana, huda muska, mislim tko, finančno ful velik zalogaj. Midva sva, mislim, da z jurjem pa pol čez pršla, čez vse, od oblačil, do tistega kosila, do spanja, pač, mi iz Ljubljane, k smo bli, k smo spali tam v enem motelu. Res, minimalno. Tko da, eni si pa dajo kar opravka s tem, moram rečt.

Ponovitev intervjuja s poročenim parom:

- Datum intervjuja: 8.1.2012
- Začetek intervjuja: 10:38
- Trajanje intervjuja: približno 15 minut
- Kraj intervjuja: Pri Gašperju in Moniki na delovnem mestu

51. Ali družina nastane z rojstvom otroka?

Monika: Pač, če si z nekom, si par a ne, si vse deliš pa tko. Po mojm, da je to že družina a ne.

Gašper: Ja. Jst bi tud tko reku. Čeprav tuki poroka al pa ne poroka, tuki sploh ni bistvo. Družina je občutek, ni dejanska stvar.

Monika: Tko je.

52. Ali se potem ne strinjata s tem, da družina nastane z rojstvom otroka?

Gašper: Ne.

Monika: Ne.

53. Kaj menita, zakaj se po statistiki polovica parov poroči in polovica ne? Katere razloge vidita v tem, da se eni poročijo in drugi ne?

Gašper: Jst mislm, da se gre tuki predvsm pri mladini, mislm pri mladini, pri ljudeh, da se ne poročijo za čist psihološke razloge, v smislu, da vidijo poroko kot omejevanje svobode in potem temu ... Dokler se ne poročijo a ne majo vedno lahko eno nogo med vrati a ne in majo v glavi tist, sj če mi ne bo kj všeč, bom pa šou. K se pa poroči, je pa to že mentalno mal drugač ne, pa rabš odvetnike, pa rabš to, pa rabš tist in če nisi tip, k bi se biu prpravljen vezat al k bi pač invenstiru tolk v razmerje, potem se pač ne poročiš, pa si zadovoln s tem, da maš zasilni izhod recimo. Ne vem, mogoče tko razmišljajo, mogoče za to ni tolko.

Monika: Veliko jih jemlje, da so svobodni dokler niso poročeni a ne. Tudi če že živijo skupaj, pa ne vem kaj vse, ampak ko se poročijo, pač na papirju, da podpišejo, tudi če je vse naprej isto in tisto zgleda kot konec ene svobode. Sej tko, kolikor jst, ene moje kolegice slišim no. Pol pa tudi finance a ne. Pač več je teh socialnih prihodkov, če niso pač, ko otroke enkrat majo, pa tko. Vsaj do zdaj je bilo tko. Zdaj po ta novem, pa vprašanje.

Gašper: Ali jih pa mogoče tok silijo starši, da se morjo poročiti, zato ker je to pač tko kot morebit a ne, pa se iz nasprotovanja pač ne poročijo.

Monika: Tudi to ja.

54. Ali jih starši silijo zaradi vpliva tradicionalnih vrednot najprej poroka, potem skupno življenje in otrok?

Gašper: Ne tolik zaradi tradicionalnih vrednot, kot verjetno, torej s tega stališča, da jih mogoče starši vs čas futrajo z idejo o poroki a ne. Poroč se, poroč se, poroč se, poroč se ... Kdaj se boš poroču, kdaj se boš poroču a ne?

Monika: Pač to, tisto idealizirajo tisto a ne nekoč je bilo pa tko, pa smo bli družina, pa otrok, pa poroka, pa tko. Zdaj je pač tudi bolj moderno vse skupaj postalo a ne. Poroka ni več tisto, da pa ...

Gašper: Ni več pogoj.

55. Zakaj mislite, da se potem polovica parov poroči?

Gašper: Ne vem. To je pol isti razlog kot je bil pri nama a ne.

Monika: Ja.

Gašper: Pač občutek, da je čes, da je to pač nasledni korak in to je to. Mislim, drug razlog kot takega ... Ne vem, razen tega, da je mami rekla, pa da je bog reku, je pol samo še to, da si ti pršou do trenutka ko misliš, da je to prou, da se to zgodi.

Monika: Tko ja.

56. Gašper, v prvem intervjuju si povedal, da si se za zaroko odločil, zato ker so bili pogoji izpolnjeni. Bi lahko naštel te pogoje oziroma bi jih lahko oba naštel, ko pogledata nazaj na to, ko sta se zaročila?

Gašper: No, s tem, ko sm jst reku, da so bli pogoji izpolnjeni a ne, sm mislu na to, da če se poročiva, pač da lahko ... Dobro, saj sva že prej skupaj živela a ne. Ampak verjetno se ne bi odloču recimo, ne bi se odloču za poroko, če bi jst živel pri starših, pa ona živela pri starših, pa recimo, da ne bi mela finančnih sposobnosti it na svoje, potem poroka zame nima smisla

oziroma ... Pač nima smisla, pol k si enkrat poročen morš it na svoje. Ne morš bit, še vedno živet ločeno pr starših a ne, al pa da bi blo, recimo, da bi mogla it skupi živet k enim staršem. Tko no, pač ...

57. Ali vama je bilo potem pomembno, da sta bila pred poroko finančno neodvisna od svojih staršev in sta imela svoje stanovanje?

Gašper: Tako.

Monika: Ja.

Gašper: To je v bistvu zelo velik pogoj a ne. Aaa, drug pogoj je pa pač to, da jo maš rad a ne, da veš, da je to to a ne.

58. Kaj vam pomeni poročni prstan kot simbol poroke in zakonske zveze? Kako bi ga opisala?

Gašper: Ja, ne vem. Tm, k sva bila na kakšnih porokah a ne, je meu župnik pol ure pridigo o tem, kako je to simbol kroga a ne, ammm, neskončnosti in ne vem kaj. Ampak prstan vidm, mislm, prstan kot tak je samo objekt a ne. Prstan je samo to, mislm ... Kaj mu pa ti pripišeš al pa tko, je pa stvar v zvezi v bistvu. Mislm, ne znam povedat.

59. Ali bi rekel, da je poročni prstan simbol vajine ljubezni, simbol tega zaradi česar sta se poročila?

Gašper: Ja tko, ampak nekateri jemljejo pa ... Tko bom reku, nekateri jemljejo prstan zelo, zelo dobesedno, tist v smislu, da če bi pa ona zgubila prstan, bi pa to pomenil, da me nima rada. Jst tega ne dojemam tko a ne. Jst tud ... Ni tist, da jst recimo, k posodo perem, pa ga dam dol, k grem na trening pa ga dam dol, če neki delam v službi pa ga dam dol, to ni to, da zdj pa jest ne mislm nanjo, zdj pa jst pozabm nanjo, zdj pa sm jst samski, zdj pa ... a ne. Tud če nimam prstana gor, vse od prej ostane a ne. Tko da, verjetno je to od osebe odvisno, kaj pripiše prstanu a ne. To recimo, če jest ne bi hotu al pa, da ne bi nosu prstana, še ne pomen, da sm kj mn z njo al pa karkol od tega a ne. Zame je to pač samo, mogoče to ni tok romantično, k je zame pač to samo nek prstan a ne, ampak dejansko tko je a ne.

Monika: Pa ni si treba letnice zapomnit, k notr piše (Monika in Gašper v smeh).

Gašper (smeh): Ja, tko ja.

60. Ali bi potem rekla, da je prstan kot nekakšen spomin na poročni dan?

Gašper: Pa ja, recimo tko ja.

Monika: Tko ja.

Gašper: Recimo, to je mogoče zelo dobr opis ja. Mogoče bolj spomin kukr pa nek, nek nor izraz tega. K izraz tega ...

Monika: Ni to, da sva ful usekaniva a, vauuu prstan, zdj pa to pomeni to, pa tisto, pa dokaz tega pa unga.

Gašper: Ja.

Monika: Za naju je pač to tko, pomeni en simbol ljubezni in ni, da bi zdaj ful neki ...

Gašper: Neke..., nekega poudarka al pa ...

Monika: Ja.

61. Kdo sta bili vajini priči?

Monika: Brata. Moj brat, pa njegov brat.

Gašper: Ahm.

62. Ali imata kaj bratov in sester? Ali je/sta/so poročeni?

Monika: Jst mam brata pa sestro.

Gašper: Jst mam pa samo brata.

63. Ali je kdo od njih že tudi poročen?

Gašper: Moj brat ni. Jst sm edini.

Monika: Ja, jst tud.

64. Gašper, ali je tvoj brat starejši ali mlajši od tebe?

Gašper: Mlajši. Moj brat je mlajši.

65. Ali se bo tudi poročil, »bo še prišel za tabo«?

Gašper: Pa, recimo, da pride.

Monika, kaj pa tvoja brat in sestra?

Monika: Aaa, sta tud oba mlajšiva. Brat je samski, vsaj kolkor mi trenutno vemo a ne. Sestra pa je v bistvu že bila v zvezi, ampak je zdaj tud samska, ma hčerko. Ni pa, ne vem, mislim, ni bla pa poročena. Sam tko sta živela skupaj.

66. Ali so vaju vajini prijatelji spraševali če se bosta, ali se bosta in kdaj se bosta poročila?

Monika: Pa mislim, da niti ne. Midva sva, po dveh letih sva se že poročila ne in je dost zgodaj bilo a ne. Navadno tiste sprašuješ, ko so že pet, pa ne vem kolko let skupej. Midva sva pa dost na hitr nardila in sva v bistvu bolj presenetila vse.

Gašper: Tko ja.

Monika: Tko je blo ja.

Gašper: Ni, ni blo ... Med kolegi ni blo kje dost govora. Mogoče kdaj tko v šali, ampak nikol pa, da bi bla šala mišljena kot vzpodbujevanje al pa, kdaj pa bo, zakaj pa še ni. To pa ne.

67. Al je vpliv tradicionalnih vrednot po vajinem mnenju prisoten tako v mestih kot na vasi oziroma v manjših mestih oziroma krajih?

Monika: To pa je verjetno odvisno na kakšnega človeka naletiš. Js sm misla, da je pr nas na primer bolj tko, pač k sm iz vasi, tradicionalno, pa to, ampak se mi zdi, da vaši (Gašperjevi) majo tko mal več poudarka na to. Mama na primer, poroka pa to, pa uno, pa družina skupej, pa tko. Ne vem no.

68. Gašper ali so tvoji starši iz vasi?

Gašper: Aaa, oče je bl iz vasi, aaa, mami je pa v bistvu tkole, obrobja mesta, tko kt smo mi.

Monika: Meni je vse Ljubljana.

Gašper: Jst mislm, da lokacija nima nič s tem. To je odvisno od človeka.

Monika: Ja.

Gašper: Maš lahko tud eno staro mamo v centru Lublane, k je vsako nedelo pr maš in misle, da more bit življenje tako, pa tako, pa tako ... a ne.

Monika: Ja.

69. Ali po vajinem mnenju te tradicionalne vrednote veljajo bolj za starejše kot za mlajše, da se par mora poročiti preden si ustvari družino, se preseli skupaj in ima prvega otroka?

Gašper: Jst mislm, da predvsem starejši, pač majo bl v krvi to tradicijo ...

Monika: Ja.

Gašper: ... pa te običaje, do čim mlajši pa vidijo svet že mjčkn bl svobodno, pa si ga po svoje tud razlagajo. Čeprov sva srečala tud recimo mlade, k pa grejo, pač po teh tradicionalnih korakih in je to to.

Monika: Ja, glih zdej sva bila na eni poroki.

Gašper: Ja.

Monika: Pač k so ful verni in prav v teh duhovnih skupinah se srečujejo, pa tko in s parimi pari sva glih tko za mizo sedela, prav tisto, najprej poroka, pol seks, pol otrok tko.

Gašper: Ja.

Monika: Ful ...

Gašper: Tko, da ne morš rečt, zdj pa mladi vsi svobodno gledajo. Maš pač določen procent, k še vedno se zelo drži tradicije.

Monika: Verjetno tud odvisno, kako je kdo vzgojen, pa v kakem okolju odraste a ne.

Gašper: Mogoče je pač procent teh ljudi s časom mogoče manjši. Recimo no, si jst predstavlam, da se zmanjšuje a ne, da je teh ljudi, k živijo tko tradicionalno vedno mn a ne, ampak gotovo so a ne.

70. Koliko denarja približno sta približno porabila za vse stroške, ki sta jih imela s poroko?

Monika: Čist minimalno, ne vem če sva midva jurja pa pol porabla.

Gašper: Ja, sm hotu rečt dva jurja.

Monika: Ne vem če.

Gašper: Tm nekje a ne.

Nimam več vprašanj. Hvala za vajin čas in odgovore!

Priloga A.2: Intervju z neporočenim parom

Maruša in Klemen

- Datum: 17.1.2013
- Začetek: 19:20
- Trajanje: približno 60 minut
- Kraj: Ljubljana
- Starost: Maruša 25 let in Klemen 27 let
- Izobrazba: Maruša dipl. upravnih ved (UN) in Klemen dipl. ekonomist (UN)
- Delovno mesto: Maruša komercialist in Klemen marketing in prodaja

Maruša in Klemen sta par devet let in živita skupaj približno tri leta in pol. Maja prihaja iz Ljubljane in Klemen iz okolice Ljubljane. Živita v stanovanju Marušinih staršev.

1. Kako sta se spoznala?

Maruša: V šoli.

Klemen: V sredni šoli.

2. Kdaj sta se odločila, da se bosta skupaj preselila? Kakšni so bili razlogi za to?

Klemen: Možnost.

Maruša: Možnost.

Klemen: To je blo.

Maruša: Ja.

3. Kakšne se je spremenilo s tem, ko sta se preselila skupaj?

Maruša: Ooo, predvsem to, da se ni treba vozt en k drugmu a ne. To je res največja muka bla, tko zvečer, kdo bo zdj pršu, kdo bo dons pršu, men se ne da, men tud ne. Ja sam ful bi bla pa skupi. To je uno k je res drugač. Pa več maš cajta, tud tko za prijatle pa to recimo a ne, kukr takrat. Takrat si sam zato, da si se vozu gor pa dol si že ful cajta porabu a ne. Tko maš pa, si še vedno skp zvečer kukrkol a ne.

Klemen: Ful je drgač, zato k tist, to je tko, k sm pršu do nje, sva bla sama lahk sm v njeni sobi, k sta bla še njene dva tuki, ona je mela čist mjhno sobo. Sva bla v sobi al pa z njenimi a ne. Dans, itk da je kul ne, sam takrt itk de bi biu rd sam z njo in pol sva šla recimo lohk vn, u lokal, lohk, ne vem, sva se uzun sprehajla ... Mislm, drgač je, če si ...

Maruša: V bistvu sva bla ful na preizkušnji.

Klemen: Drgač je, če si sam. Lohk skupi kuhaš, lohk skupi to, un, tretu.

Maruša: Ja.

Klemen: Mislm, bolš je definitivno.

Maruša: Midva sva se prej bl kregala kt zdej, k sva, k sva ... Res, tko res organizirat si morš ful čs ne, da imaš pol še vedno čs, da se dobiš.

Klemen: Ja itak. Pa midva tud nisva tok bliz živela a ne. Pa do mene je le petnajst kilometrov al neki tazga in to morš pol, ti pridš domov, si vs zmatran, poješ in pol morš it spet sm (v Ljubljano do Maruše) in delaš po sto kilometrov na dan. Že tko sm se vozu po trideset kilometrov v službo in nazaj in se ceu dan vozu pol, če sm šu pol še do nje. Tko da s tega vidišča je zdj ful kul, da se nama ni treba več tok vozt. Tko da midva sva zdj na tej stopnji, da živiva skupi.

4. Ali je bil razlog za skupno selitev tudi finančni, da sta si pričela deliti skupne stroške?

Klemen: Vse, kar je blo v tem, je blo to, da se je pojavla možnost. Če neb blo možnosti, bi še vedno vsak pr svojih živel.

Maruša: So tud manjši stroški, k ni treba nama najemnine plačevat. Tko ne bi še šla sigurn, da ne bi najemnine plačevala.

Klemen: Pač k kle 500, 600 eurov najemnine.

Maruša: Brez stroškov.

Klemen: Brez stroškov. Tud škoda je dnarja, da ga mečeš stran.

Maruša: Prej bi pol kej tko, če maš zemlo al pa kj, da bi prej bajto montažno al pa kj.

Klemen: Ja, al pa bi si kakšno sobo zrihtala pr starših doma.

Maruša: Al pa namest najemnine, da bi kredit vzela, pa si stanvanje kupla. Sam on bi ga lahk dubu, k je za nedoločen čas, jst pa ne, k sm za določen. Edin, če bi si kkšnga poroka dubla.

5. Sta se že pogovarjala o poroki?

Klemen: Aaa, ne vem, v bistvu ne, ne. Mislm ...

Maruša: Ne, nč, ne.

Klemen: ... v hecu.

Maruša: Ja.

Klemen: Drgač pa res ne.

Maruša: Res ne.

Klemen: Aaa, ni, ni nobenga razloga, da bi bla poroka neki bolšga a ne. Ni anbenga razloga dejansko še.

Maruša: Ja.

Klemen: Aaa, da bi blo bolš, če bi bla poročena.

6. Kakšno je vajino mnenje o poroki?

Maruša: Jah dobr, če maš tko kkšne druge razloge še za to je v redu a ne. Ne vem, da bi nekomu to kj pomenl to a ne. Ampak midva sva tko, da anbenmu to ni neki zdj ammm, če si poročen, da je kj družga, da se maš rajš a ne. Zakaj? Dobra, recmo, če maš pol, če maš otroke, pa če je iz tega stališča pol laži, stvari, da so laži, pol že. Tko pa je čist, mislm, brez veze.

Klemen: Ja dejansko je tko, da trenutno, če bi bla poročena al pa če nisva, ni anbene razlike. Je pa verjetn pol, če maš otroke razlika. Vsaj kokr vem ne, maš pol razne fore aaa, glede vrtca in tega in plačevanja in tko in priimka in tko. Recimo enga kolega poznam, k ma otroka in je

otrok vpraša fotra, če mamica ni njihova, k ma drug priimek a ne. Pač, take fore so pol, za kar se poročijo. Eni majo tud razloge vere. Midva nimava tega, da bi se cerkveno poročila pa to.

Maruša: Pa ne vem, tud za otroka, če greš čez mejo, ne vem na Hrvaško na primer, morš pokazat osebno ne. Pa k gre mama z otrokom, k ma priimk po očetu, rab met prou dovoljenje (rojstni list otroka), da gre lohk z njo, da je ona pač mama.

Klemen: Take stvari so, k ti mogoče pol bol koristi, da si poročen, pa se pač greš poročit. Al pa enostavno dobiš željo po tem, pa se pač poročiš. Lahko si tud otroc želijo, zakva pa nista vidva poročena, vsi moji sošolci majo poročene starše, pa se pač poročiš.

7. Potem pravita, da vidva nista verna?

Klemen: Ne. Moji so pr ns. Js nism vern, tko da men to nč ne pomen, da bi se cerkveno poroču, tko da tud tega razloga ni za poroko.

Maruša: Moji ne.

8. Ali bi se bila pripravljena poročiti, ko bi se odločila za otroka?

Klemen: Sj pravm, to je možnost, ja itak. To ...

Maruša: Ne zdj, da bi bla midva proti poroki, sam trenutno ne vidva koristi za to. Pa tud, dobr, pa tud dost velk strošek je. Marsikdo, k je mld, tok str k mi, gre raj nekam na potovanje a ne, kukr pa da si plačuje poroko a ne.

Klemen: Dejansko v teh trenutnih razmerah ni razloga za poroko. Mislm, ni nobene razlike.

9. Koliko denarja po vajinem mnenju približno potrebuje par, ki se želi poročiti, za vse stroške (obleko, čevlje, obred, slavje ipd.?)

Maruša: Ne vem, ker še nism razmišlala o tem. Odvisn predvsm od tega kakšno slavje ima, se odločš za potovanje al pa le za praznovanje.

Klemen: 15.000 eurov.

10. Kakšen je vajin pogled na zunajzakonsko skupnost in kaj vama pomeni v primerjavi s poroko?

Klemen (smeh): Men trenutno isto.

Maruša: Ja.

11. Ali se potem počutita kot, da bi bila že poročena?

Klemen: Ne, to ne. S j js sploh ne vem, kako je, če si poročen, kr js nisem še bil poročen, tko da ne vem kakšen je občutek, k si poročen (smeh). Tko, da se ne počutm kot poročen.

12. Kateri so tisti razlogi zaradi katerih bi se bila pripravljena poročiti?

Maruša: Ja bi se zarad, glih zarad tega a ne, če so otroc, pa tko, da so kkšne lažje stvari a ne. Paaa, zakaj bi se še poročila? Mislm tud tko dobr, eni pravjo, itak lohk sam na podlagi tega, kar od drugih slišš a ne. Eni pravjo pol, da si pol tko mau bl, mislm resno jemlješ, tko, mau bl se zamislš predn se orng skregaš recimo ne.

Klemen: Teži greš narazn, kr morš različne papirje zrihtat.

Maruša: Ja vsen veš, da je to en postopek. Raj trikrat premislš ne, preden si tko ne, mau bl za rezervo pa to. Pa, aaa, pa ne vem, pa tud mogoče tko finančno, da se bl varnga počutš a ne, k vseen, če neki ulagaš, pa to a ne, al on al jst a ne, da še vedno veš, da mata oba neki od tega a ne.

13. Kateri so tisti razlogi zaradi katerih se ne bi poročila?

Maruša: Zarad financ, k vse to je dost drago a ne, poroka.

Klemen: Je pa dobr žur lohk (oba v smeh).

Maruša: Tud ja.

Klemen: Lohk je tud potovanje namest poroke. Ne vem, vzameš starše, sebe al pa tud prjatile, pa greš nekam in to je to. Pa se tm poročiš a ne.

Maruša: Ja. Trenutno ne predstavlja to nč.

Klemen: V bistvu, če mene vprašaš dejansko mi, pr ns, pr tej generaciji ni več sploh te navade dejansko. Včas so mel to navado, zj pa te navade ni več, tko da ... Ne vem, vsaj jst tko opažam no, v naši družbi.

Maruša: Ja.

Klemen: Da, da dejansko ni več navade take. Včas je blo bl to, običaj dejansko, poroka. Zdj pa ni več tega po moje.

14. Ali je kdo od vajinih tesnih prijateljev že poročen?

Maruša: Ne.

Klemen: Od znancev ja. Od prov prjatlov ne. Večinoma so iste starosti, tako da ne.

15. Pri kateri starosti se je primerno poročiti?

Maruša: Zame starost ni pogoj, omejitev.

Klemen: Ni omejitev.

16. Vaju vajini prijatelji sprašujejo, kdaj se bosta poročila, če se bosta ipd.?

Klemen: Ne, midva njih vprašava.

Maruša: Midva njih (oba v smeh). Ne, sej tud naju vprašajo tko, kdaj pa kdaj. Bolj se zajebavajo a ne, k sva devet let skp, pa, kdaj se bota pa poročila (smeh).

Klemen: Po pa rečeva, da sva že, pa so tih.

Maruša: Po naju pa še zajebavajo, ja sj vidva sta itak taka, vidva bota nekam šla, pa bota poročila, pa anben ne bo vedu (smeh).

17. Ali so vajini starši poročeni?

Maruša: So, ja.

Klemen: Ahm.

18. Ali vaju oni kdaj vprašajo, ali se bosta poročila, če se bosta oziroma kdaj se bosta?

Maruša: Moji ne. V bistvu bol njegovi. Ja, dostkrat.

Klemen: Ja.

19. Klemen, ali si tvoji starši želijo, da bi se poročila?

Klemen: To, njim je po mojm vseen. Mislm, nimajo neke ekstremne želje. Verjetn majo željo, ni pa zdj to življenjskega pomena niti za njih ne.

20. Kateri so glavni razlogi po vajinem mnenju, da se pari odločijo za poroko?

Maruša: Otrok verjetn dostkrat.

Klemen: Otrok zihr ja. Verjetno otroci so najbolj pomembni, po mojm. Al pa vera recimo. Jst mislm, da se kkšni tud zarad tega poročijo.

Maruša: Ja.

Klemen: Po mojm je laži, če si poročen, k maš enkrat otroke. Al pa če si ne vem, res, res skupi na svojem, ne v najemniškem, ampak to, da maš neko svojo lastnino, je po mojm laži, če se poročiš, trenutno še vedno. Še vedno ni z zakoni tko urejen, mislm, da je tko, kot če si poročen. Lohk pa da je, ne vem. Nisem tok seznanjen. Mislm, da še ni čist isto. To bi blo po mojm glavn, zakaj se odločt za poroko.

21. Zunajzakonska skupnost je izenačena z zakonsko skupnostjo, vendar jo je v primeru dedovanja in deljenja premoženja zaradi razveze potrebno dokazovati. Lahko se pa par temu izogne tako, da uradno prijavi zunajzakonsko skupnost in se izogne takšnim nevšečnostim. Par lahko živi tudi na različnih naslovih. V tem primeru, če bi skupaj kupila nepremičnino in še ne bi imela otroka, ali bi se raje poročila ali bi raje prijavila zunajzakonsko skupnost ali nič od tega in kako bi pojasnila svojo odločitev?

Maruša: Ja, je odvisn od situacije in od najinega skupnega dogovora. Nimava še nič od tega, skupne nepremičnine al pa otroka. Tako kot je zdaj, je za naju čist vredu.

Klemen: Gre za odločitev v danem trenutku, verjetno kar bi bilo enostavneje, ampak tako kot je, nama trenutno najbolj ustreza.

22. Ali poznata kakšen poročen par?

Maruša: Jst ne poznam poročenga para (smeh).

Klemen: Ne poznaš neporočenga para?

Maruša: Ne. Razn svojih staršev. Mislm tko, od prjatlc ni pa še nobena. V družini ni pa tud noben poročen, ne strici ne tete niso poročeni. Dedek pa babica ja. Dost mjhna družina smo še. Ful nas ni tok velik. Js recmo sm en mesec nazaj dobila prvo sestrično. Moja mami ma ful mlajša dva brata dvojčka, k sta mal čez trideset.

23. Ali družina nastane, ko se rodi otrok, ali je vajina skupnost tudi že družina?

Maruša: Hm.

Klemen: Po mojm sva midva tud že družina. Kaj pa kkšni, k ne morejo imet otok, kaj pol ceu življenje niso družina? Drgač pa js tega pojma pr nama ne uporablam.

Maruša: Drgač je pa še vedno družina, ko je otok.

Klemen: Ja.

Maruša: Še vedno je tko.

Klemen: Dobr, k vidm nekoga, ki ima otroke laži rečem, da so družina, kot nekoga, k sta dva. Ni pa zdj to pogoj, da so otroci, da je družina. Ljudje dojamejo družino kot več kot dva.

Maruša: Kot množino.

Klemen: Ja, kot množino in zato po mojm dojemajo družino z otroki kot družino, dva pa kot, ne vem, dva. Ne vem, men se tko zdi, da je družina kot pojem v družbi razumljen kot več kot dva.

24. Ali menita, da bi se morala poročiti, preden bi se vama rodil otrok?

Klemen: Ne. Po mojm o tem začneš razmišlat, ko dobiš otroka. Po pa otroc sprašujejo, oči, a mami ni naša, k se drugač piše.

Maruša: Zarad spleta dogodkov.

Klemen: Take, mogoče take malenkosti pol ljudi prepričajo v to al pa ne vem težave z raznimi stvarmi, k niso urejene in pol rečeš ma dej, greva po tist papir, recimo ne. Mogoče pa pol drgač razumeš to.

25. Potem bi o poroki pričela razmišljati potem, ko bi se vama rodil otrok?

Klemen: Ja, jst mislm, da ja. Sj tud včas je blo tko. So zanosil, po so se pa poročil. Večina parov je bla tko. Noben se ni poroču, po pa šele meu otroka. Mislm, večina je blo že nosečih, ko so se poročl.

Maruša: Ja, pa to, kaj bodo pa drugi rekl, ona je noseča, pa nista poročena. Včasih je blo bl tko pomembn, da so starši poročeni.

Klemen: Js ne poznam dva, ki sta se poročila, pa sta starejša zdj od štrdeset let al pa petdeset, pa da ni bla ona noseča, k sta se poročla. Tko da, vrjetn je biu to razlog včasih, najbl. Včasih so bli tud bl pogumni kt mi, pa so mel hitrej otroke.

Maruša: Ja (smeh).

26. Kdaj menita, da se več parov poroči preden se rodi otrok ali po tem, ko se rodi otrok?

Klemen: Ne vem, ko se rodi otrok oziroma ob tem, ko je noseča.

27. Ali vaju starši, kdaj vprašali, kdaj bosta imela otroka?

Maruša: Niti ne.

Klemen: Mogoče, da so kdaj, ampak ne, da bi pa tko ...

Maruša: Dobr, kdaj rečejo tko v hecu, k je tud taka priložnost a ne. Ne pa da bi zdj tko težil a ne.

Klemen: Drgač pa naši starši so že dubl tisto vzgojo, da se ne smejo vtikat v druge (Maruša v smeh).

28. Ali imata, kakšnega brata ali sestro?

Maruša: Jst mam sestro, starejšo.

Klemen: Jst pa oboje, brata in sestro, oba mlajša.

29. Ali vama potem poroka ni pomembna za vajin partnerski odnos, da bi bila znak resnosti vajinega partnerskega odnosa?

Maruša: Ne.

Klemen: Trenutno ne.

Maruša: Pr nama to ne bi nč spremenil.

Klemen: Mogoče to po tridesetem začneš razmišlat.

30. Klemen, kaj bi bilo po tvojem mnenju po tridesetem drugače, da bi mogoče takrat pričel razmišljati o poroki kot o tisti, ki je pomembna za vajin partnerski odnos, o poroki kot o znaku resnosti za vajin partnerski odnos?

Klemen: Ko si starejši, verjetno imaš, razmišlaš o otrocih in ja, mogoče v družbi daješ vtis zrelosti, resnosti če se potem tudi poročiš.

31. Ali menita, da je v naši družbi pomembno, da so pari poročeni?

Klemen: Delno je še vedno ja to tradicija, tko da verjetno se pol ljudje tud poročajo na koncu.

Aaa, če so skupi, če se razvija in na konc večina pol kr poroči. Drgač pa ja, še vedno je to tko. Se pa zmanjšuje skoz leta se mi zdi.

Maruša: Ja.

32. V Sloveniji se po statističnih podatkih približno polovica parov poroči in polovica ne. Katere razloge za to še vidita v tem?

Maruša: To, da gredo laži narazn neporočeni pari je mau mim glede na to, da pol v bistvu že ne mislš resno, če že vnaprej razmišlaš, da bo pa laži, k bova šla kdaj narazn. To je že v bistvu tko kukr, da bosta šla a ne, da že ne razmišla več tko. Ampak po mojm je res to, da ni nobenih prednosti ne, do takrt nč ne spremeniš še s tem, to, da ni nobenih sprememb, al si al nisi, do tistga cajta pol, k maš lohk družino ne, otroka pa to.

Klemen: Ahm.

Maruša: Ti ne daje nobenih, nobene zadovoljitve.

Klemen: Lahko se pari poročijo, kr pride tak moment, k se pač odločjo ne vem, al pa nek nasledni korak.

Maruša: Da par neki spremeni.

Klemen: Da mogoče s tem neki poživita.

33. Vidva pravita, da če bi se že poročila, bi se bolj zaradi otroka kot zaradi vaju?

Klemen: Ja, pa zarad teh stvari a ne. Lahko pa, da se bova zarad naju, mislm, da bi se zarad naju poročila. Aaa, zaenkrat pa ne, pa tud prva bi bla v najini družbi.

Maruša: Ja, pa v najini družbi tud anben ne razmišla še o tem. Ful ne. Misl, dobr, res da niso tok cajta skupi kukr midva a ne, ampak vseen.

34. Ali se v vajini družbi, s prijatelji in prijateljicami kdaj pogovarjata o pomenu poroke?

Maruša: To pa ne a ne. O pomenu ne. Bolj iz zajebancije, kdaj se pa bosta poročla, pa tko.

Klemen: Skor ne. Mogoče kdaj v hecu.

Maruša: Al pa se zajebavajo vidva se bosta pa prva poročila, k sta še najdl skupi. Al pa ne vem za kkšnga kolega, k sploh nima punce, ja, sj on se bo pa pol pa tapru poroču, tko ne, pač iz zajebancije.

35. Kako bi po vajinih besedah definirala pojem zakonska zveza?

Klemen: Hmmm. To pa ti povej.

Maruša: Kaj pa vem. To bl kukr vidš a ne, še od otroštva, da so starši pač poročeni, bl tko a ne, pač kako zgleda to a ne. Pač zakon a ne, da je vseen drugač. Ne vem, kukr zakonska zveza, bl ja, kot družina. Aaam, ne vem ...

Klemen: Ja, po mojm je neki ne. Mislm, definitivno si po mojm in js in ti nekoč želiva poročit ne, met poroko. Aaa, sam trenunto pač ni še te želje, mislm želje in ne razlogov. Enostavno ne razmišlava o tem.

Maruša: V bistvu je to, da se dva pač zastopta, da se mata rada, zakonska zveza, ampak da zravn mata še to potrditev a ne, pač ta papir a ne, k to še dodatno potrjuje, da je to to.

Klemen: Ja.

36. Kako bi opisala potem poroko kot obred?

Klemen: O, ful dobr. Ena fajn žukra, zabava in to je to.

Maruša: No ja. Tok, tok fajn spet ni. No, kukr slišš od koga. No zdj bl zadne cajte slišm bl tko, da ne, da neb šli še enkrat čez to. Tko k ena sodelavka, k se tud poročila. Pa tko no, ne vem, pa tok enih priprav, pa tega, da pol na konc že ugotavlaš, pismu, pa za koga jst sploh to delam. Zakaj že? Raj bi šla nekam na eno potovanje, pa bi se tm poročila, bi pršla, pa nardila eno žurko in to je to a ne. Ti se moraš pa prpravlat, pa maš lohk ful problemov s pripravami.

Klemen: No pol vrjetn hoče vsak met tud neko dobro izpelano stvar in pol je ful velik enih priprav.

Maruša: Pol začnejo preveč komplicirat, pa zapletat vse.

37. Kakšno poroko bi pa vidva imela, če bi se že enkrat odločila zanjo?

Maruša: Po moje, da bi šla km na kakšno potovanje.

Klemen: Ja, sam finančno ne bi blo izvedljivo.

Maruša: Zakaj ne? Sj poroka bi bla tko, da bi bla sama.

Klemen: Aja, sama. Ne, ne morš ...

Maruša: Po pa nazaj prideš nardiš pa žurko.

Klemen: Al bi pa povabla določen krog zravn na potovanje.

Maruša: Ja, tko ja.

Klemen: Recimo, to bi bla sanjska poroka. Da bi šou nekam, pa da bi meu, da bi lahko povabu ne vem, bližne sorodnike, pa prijatle in da bi pač tm mel ne vem, en teden al pa pet dni žurko in to je to. To bi bla recimo ful dobra poroka.

Maruša: Bl si želim recmo in ti si isto bl želiš bl orng poroko a ne, če že. Ne bi zdj letela ke, zato da bi mela tist papirčk ke na magistrat a ne, ampak da si pol res lohk prvoščš ne, tko k je treba a ne, da se ma folk dobr, da res mogoče km greš na kakšn potovanje.

Klemen: Ampak midva mava trenutno čist druge želje.

Maruša: Ja.

38. Kaj bi v vajinem življenju še morala doseči, da bi se odločila za otroka in morebitno poroko, kakšne so vajine želje, cilji?

Klemen: Pa ne vem. Po mojm najprej, da maš neki, da začneš delat na tem, da maš svoje stanovanje al pa karkoli, pa itak, da maš službo.

Maruša: Ja.

Klemen: Midva tud recimo nimava nč dejansko. To je v bistvu, midva sva zarad tega tuki, k majo njeni to možnost, da živijo v hiši.

Maruša: Pr mojih je tko, da sta mela dedk pa babica hišo a ne, in dedk je umru, babica je šla pa u dom, k je mela ful željo a ne.

Klemen: Tako da to je začasna rešitev. Midva ne mislva zdj kle ostat.

Maruša: Sta mojedva rekla, da nama data možnost, kr itak oddajat nista mela namena stanvanja, k ful ne zaupata, tko da bi kr oddajala nekomu ne, pa še vedla sta, da bi midva rada

skp živela, pa sta rekla, zakva pa ne bi raj njima dala možnost a ne, vsaj veva kdo ma stanvanje, da ne bova uničila a ne, razbila ceu stanvanje in to je to ne.

Klemen: Tko da po mojm k maš enkrat urejen vse, k maš, sploh k maš otroke, po mojm, da se poročiš. Al pa tud tko, če maš vse urejen, že službo, hišo, stanvanje ne vem, da pol začneš o tem razmišlat.

Klemen: To po mojm pride trenutk, vsaj jst tko mislm.

Maruša: Ja.

Maruša: Pač dobiš tist filing ne.

Klemen: Pa če te še hoče a ne, pa če jo še hočš.

39. Ali je po vajinem mnenju življenje v zunajzakonski skupnosti tudi nekakšen preizkus za par, kako se ujame in deluje v skupnosti in ali ima vpliv na nadaljevanje oziroma prekinitev odnosa?

Maruša: Sigurno je to preizkus za par. Je bistvena razlika. Ko si vsak pr svojih starših, se lahko v konfliktni situaciji odmakneš. Ko živiš skupaj pa si prisiljen v pogovor, v najinem primeru je to sedaj boljše.

Klemen: Se strinjam z Marušo.

40. Ali bi lahko rekla, da je zunajzakonska skupnost parom pomeni tudi kot nekakšen poskusni zakon preden se morebiti odločijo za poroko in skupno ustvarjanje prihodnosti?

Maruša: Lahko, odvisn od tega, kako dolgo je par skupaj. Midva sva bla skupaj že kar nekaj let, tako, da sva se osebno že prej dovolj dobro poznala.

Klemen: Se strinjam z Marušo. Zagotovo je tveganje manjše (smeh).

41. Kakšni so vajini skupni načrti za prihodnost?

Maruša: Uživanje v skupnem življenju, imeti čim boljše odnose in sproti reševati probleme, ko bova finančno dovolj stabilna nakup nepremičnine, ustvariti družino ...

Klemen: Se čim več zabavati, smejati in ustvariti družino.

Priloga B: Analiza kodov intervjujev

Priloga B.1: Analiza kodov intervjuja poročenega para

1. predmet intervjuja: Osebni pomen poroke in odločitev za poroko

Tema pogovora: poroka kot želja, pogovor o poroki, zaroka in pomen odločitve za poroko.

Kodi:

- Monika: prstan naenkrat pršou, Gašper: zanjo spontano, zaročila okol nougha leta, pred božičem, okoliščine: zelo romantične;
- Monika: tipe odpisala vse, dokler sva se še spoznavala men poroka brez veze, škoda dnarja, zakaj bi se šel poročiti, pol, s časom pride pač; zaroka: nisem pričakovala, vesela, uuu, vauuu, ful romantično, filmsko, odlično je uspelo, v otroštvu: se ne spomnim, da bi sanjala o poroki, mogoče, ko si najstnik, pa si noro zaljubljen;
- Gašper: planiru, dobiš tist občutek, to je to, čas je za naslednji korak, enkrat se je mogl zgodit, nadgradnja, pogoji izpolnjeni, to je to, nikol nism sanju o poroki, mislu na dva človeka kt poroka, ne pa na vse okrog, enkrat je čas, čutš je to to, pol ni več kj za razmišlat, ni vprašalnika, k maš klukce in rečš zdj pa poroka, v otroštvu: nisem premišljeval kj dost, nisem se nikol v naprej odloču, da se ne bom al pa da se bom, nikol ne veš;

Rezultati, prepoznani z analizo kodov: Poroka je zanju bila spontana odločitev s pravo osebo. O poroki se pred zaroko nista pogovarjala. Monika je povedala, da o poroki ni razmišljala, Gašper je o njej razmišljal in je zaroko skrbno načrtoval. Poroka jima je obema pomenila nadgradnjo partnerskega odnosa.

2. predmet intervjuja: Socialni vpliv na odločitev za poroko.

Tema pogovora: vpliv družine in vpliv prijateljev.

Kodi:

- vpliv staršev: niso spraševali, komaj dve leti bila skupaj, bili bolj presenečeni, sva jih kar šokirala najprej vprašali, a sta nosečiva – prvo vprašanje, kjerkol sva povedala;
- vpliv prijateljev: Monika: sva v bolj presenetila vse; Gašper: med kolegi ni blo kje dost govora, mogoče kdaj v šali;
- koliko njunih skupnih tesnih prijateljev je poročenih: poročenih – pol;

Rezultati, prepoznani z analizo kodov: Starši nanju niso pritiskali, da se morata poročiti in ju tudi niso spraševali, če se bosta poročila. S prijatelji sta se o poroki pogovarjala v šali. Približno polovica njunih skupnih tesnih prijateljev je poročenih in polovica ne. Tako starši

kot tudi prijatelji so bili po njunem mnenju bolj presenečeni, ko sta povedala, da se bosta poročila.

3. predmet intervjuja: Priprave na poroko

Tema pogovora: datum, kraj, tip in obseg poroke.

Kodi:

- rabš neki časa, da dojameš, pol pa začneš razmišlat o datumu, kdaj, kok velka, koga povabt, koga ne povabt, kaj za jest, kje za jest;
- 30.7. obletnica, 31.7. poroka, zato, da je čim manj obletnic, poleti je toplo;
- Murska, tm je lepo, u Ljubljani več logistike, pa kompliciranja, gužve;
- civilno;
- majhno poroko, 25 ljudi, vsi domači, vsi ta pomembni, sami bližni;

Rezultati, prepoznani z analizo kodov: Odločila sta se za civilno in majhno poroko, v krogu najbližjih in najpomembnejših oseb v njunem življenju. Datum poroke ima za njiju simbolni pomen, ker je en dan po tem, ko sta postala par.

4. predmet intervjuja: Potek poroke.

Tema pogovora: občutki med obredom, slavje po poroki in pričakovanja.

Kodi:

- med obredom: prazna glava, najbolj preproste stvari ratajo zlo, zlo zakomplicirane, da ntakneš prstan – nemogoče, vsi smejal, veliko jokanja, vsi jokali, dolžnosti k teb berejo, je le drugač;
- slavje: sproščeno;
- pričakovanja: sva se mela odlično, bla utrujena, zadovolna;

Rezultati, prepoznani z analizo kodov: Poroka je bila za njiju zelo čustven dogodek, ki je potekal v krogu najbližjih in osebno najpomembnejših sorodnikov in prijateljev. Dan poroke je potekal po njunih pričakovanjih.

5. predmet intervjuja: Skupno življenje pred poroko.

Tema pogovora: razlogi za skupno selitev.

Kodi:

- skupna selitev poleti, decembra zaroka, skupna selitev eno leto pred poroko;

- razlogi za skupno selitev: človeka fulll, boljše, ful dobro spoznaš, pa vidiš tuki greva skupi, tuki ne greva, to je treba predelat, to je test, Gašper: sem ji zatežil, Monika: najprej za vikende, pol je en dan biu, dva dni, pol že skos bila tam, pol naenkrat se preselila tja;

Rezultati, prepoznani z analizo kodov: Skupna selitev jima je pomenila poskusni zakon.

6. predmet intervjuja: Skupno življenje po poroki.

Tema pogovora: spremembe in pomen poročnega prstana.

Kodi:

- po poroki ni spremenil nč, razn to, da prstan nosm, pa da rečeš mož pa žena, to sva se mogla bl navadt, če nekoga srečaš, da ne rečeš to je moja punca, ampak rečeš to je žena, k se slišš to rečt – uuuu, sem poročen, u madona, pa res, sva že prej skupi živela, da tuki ni blo neke drame, pač je blo že od prej;

- poročni prstan: Gašper: samo nek prstan, Monika: ni si treba letnice zapomnit, k notr piše, simbol ljubezni;

Rezultati, prepoznani z analizo kodov: Sprememba po poroki je zanju bila le sprememba osebnega statusa. Prstan jima pomeni spomin na poročni dan in je zanju simbol ljubezni.

7. predmet intervjuja: Zakonska zveza kot življenjska skupnost.

Tema pogovora: pogled na Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR), razlike med poročenimi in neporočenimi pari in pomen poroke v družbi.

Kodi:

- na družbo dandanes gledat je težko, kr je vsak drugačen;

- ZZZDR: ljudje so tisti, ne zakonik, če maš odnose pošlihtane, je vseeno, kaj v zakoniku piše, pogledala sva tolko tisti zakonski del, kaj rabva, kje so ovire, kaj morava zrihtat, Gašper: tiste mape (ki sta jo dobila po poroki in v kateri je povzetek iz ZZZDR-ja) še odpru nism;

- razlike med poročenimi in neporočenimi: odvisno od karakterja ljudi, poroka drastično karakterja ne spremeni in tud navad, spremeni jih otrok al pa to, da če prej nista živela skupi;

- pomembnejši od poroke so dobri odnosi: poroka, iz tega stališča je pač formalnost;

Rezultati, prepoznani z analizo kodov: ZZZDR jima pomeni le formalnost in poroka je zanju individualizirana odločitev. Menita še, da so pomembnejši od poroke dobri medosebni, partnerski odnosi.

8. predmet intervjuja: Starševstvo in ustvarjanje družine.

Tema pogovora: poročeni in neporočeni starši, razlike med starševstvom in ustvarjanjem družine.

Kodi:

- ne/poročeni starši: ne igra vloge, če otrok vid nekoo skupnost, v kateri je ljubezen, pa vrednote, je to pol al sta mami in oči poročena nepomembno, je lepo, je pa nepomembno, Monika: če si z nekom, si par, si vse deliš, je to že družina, Gašper: družina je občutek, ni dejanska stvar;

Rezultati, prepoznani z analizo kodov: Menita, da ni pomembno, ali so starši poročeni ali ne, je pa lepo, a pomembnejše je, da so starši v dobrih medosebnih odnosih. Pogoj za nastanek družine po njunem mnenju ni rojstvo otroka, ampak je občutek neke skupnosti.

9. predmet intervjuja: Tradicionalni pogled na poroko in zakonsko zvezo.

Tema pogovora: tradicionalni pomen in vpliv poroke v naši družbi in vpliv tradicionalnih vrednot.

Kodi:

- vpliv tradicionalnih vrednot: bi se mn ljudi poročal, če jih verjetn tud starši ne bi sill zaradi krščanskih vrednot, odvisno od človeka, predvsem starejši majo bl v krvi to tradicijo, mlajši vidijo svet mjčkn bl svobodno, si ga po svoje razlagajo, sva srečala tud mlade, k grejo po teh tradicionalnih korakih;

Rezultati, prepoznani z analizo kodov: Menita, da nekateri starši še vedno vplivajo na svoje otroke, da se poročijo v skladu s tradicionalnimi krščanskimi vrednotami. Menita še, da je vpliv tradicije neodvisen od velikosti kraja, ampak od človeka samega in njegovih prepričanj ter, da tradicionalne vrednote veljajo predvsem za starejše generacije, mlajše so bolj svobodne, a obstajajo tudi mladi, ki upoštevajo tradicijo in jo živijo.

10. predmet intervjuja: Pogled na poročnost v Sloveniji.

Tema pogovora: Zakaj je v Sloveniji po statistiki približno polovica parov poročenih in polovica ne?

Kodi:

- Zakaj se ne poročijo? Gašper: gre za psihološke razloge, vidijo poroko kot omejevanje svobode, če nisi tip, k bi se biu prpravljen vezat al k bi invenstiru tolk v razmerje, si zadovoln s tem, da maš zasilni izhod, ali jih siljo starši, pa se iz nasprotovanja ne poročijo, Monika: veliko jih jemlje, da so svobodni dokler niso poročeni, konec svobode, tud finance, več

socialnih prihodkov, ko otroke enkrat majo, bi se mn ljudi poročal, če jih verjetn tud starši ne bi sill zarad krščanskih vrednot ;

- Zakaj se poročijo? Isti razlog k pr nama, občutek, da je čas, nasledni korak, da si ti pršou do trenutka k mislš, da je to prou, da se to zgodi;

Rezultati, prepoznani z analizo kodov: Menita, da se pari ne poročijo zaradi prepričanj, da poroka pomeni omejevanje svobode, ker je lažje iti narazen, če par ni poročen in zaradi pritiska staršev, ki pomeni upor proti njim in njihovim prepričanjem. Pari se po njunem mnenju poročijo zaradi občutka, da je čas za naslednji korak in nekateri zaradi pritiska svojih staršev.

Priloga B.2: Analiza kodov intervjuja neporočenega para, ki ne razmišlja o poroki

1. predmet intervjuja: Partnerski odnos pred in po skupni selitvi

Tema pogovora: prednosti skupne selitve in pogled na zunajzakonsko skupnost.

Kodi:

- razlog za skupno selitev: pojavla možnost, če neb blo možnosti, bi še vedno vsak pr svojih živel, ni treba najemnine plačevati, tko ne bi še šla sigurn, škoda dnarja, mečeš stran, prej bi, če maš zemlo bajto montažno al pa kj, al pa bi si sobo zrihtala pr starših doma, al pa namest najemnine kredit vzela, si stanovanje kupla, sam on bi ga dubu, k je za nedoločen čas, jst pa ne, k sm za določen, edin če bi poroka dubla;

- pred selitvijo: ful drgač, sva bla sama sm v njeni sobi, sva bla ful na preizkušnji, bl kregala, organizirat si morš ful čas, nisva bliz živela, po sto kilometrov na dan;

- spremembe po skupni selitvi: ni treba vozt en k drugmu, to največja muka bla, kdo bo dons pršu, men se ne da, men tud ne, ful bi bla pa skupi, to je res drugač, več maš cajta, tud za prjatle, skp zvečer, lohk skupi kuhaš, lohk skupi to, un, tretto, bolš je, ni treba več tok vozt;

- zunajzakonska skupnost: preizkus, bistvena razlika, v konfliktni situaciji prisiljen v pogovor;

- zunajzakonska skupnost kot poiskusni zakon: lahko, odvisn kako dolgo je par skupaj, midva sva bla že kar nekaj let, sva se osebnostno že prej dovolj dobro poznala, zagotovo tveganje manjše;

Rezultati, prepoznani z analizo kodov: Živita v stanovanju njenih staršev. Skupaj sta se preselila, ker se je pojavila možnost za to. Če ne bi bilo te možnosti, se še ne bi selila skupaj, ker nista želela plačevati najemnine, saj menita, da je to stran vržen denar. Raje bi namesto najemnine plačevala kredit za stanovanje, ko bi si ga lahko privoščila ali pa bi se preselila skupaj k njenim ali njegovim staršem in si tam uredila sobo zase. Prednosti skupnega življenja

so zanju te, da lahko zvečer preživita čas skupaj brez, da bi se jima bilo potrebno voziti eden k drugemu, da imata več časa tudi za druženje s prijatelji in predvsem to, da se manj prepirata. Če že pride do prepira med njima, sta ga sedaj, ko živita skupaj, prisiljena takoj rešiti. Zunajzakonska zveza zanju ni poskusni zakon, saj sta bila pred skupno selitvijo že približno šest let skupaj, tako da sta se osebno dovolj dobro poznala.

2. predmet intervjuja: Razmišljanje o poroki

Tema pogovora: pogled na poroko in zakonsko zvezo in pogled na poroko kot obredni dogodek.

Kodi:

- pogovor o poroki: ne, ni nobena razloga, da bi bila neki boljša;
- mnenje o poroki: če imaš razloge je vredno, da bi nekomu to kaj pomenilo, anbenmu to ni neki družga, da se imaš rajš, recimo pol, če imaš otroke, če je iz tega stališča pol laži pol že, tko pa je čist brez veze, če bi bila poročena al pa če nisva, ni anbene razlike, je pa verjetn pol, če imaš otroke razlika, pa tud dost velk strošek je, starost ni pogoj;
- razlike med zakonsko in zunajzakonsko zvezo: isto;
- odločitev za poroko možna v prihodnosti: če so otroci, kakšne stvari lažje (če se poročiš, ko imaš otroka/-e);
- Klemen o poroki: mogoče po tridesetem začneš razmišlat, razmišlaš o otrocih in mogoče v družbi daješ vtis zrelosti, resnosti, če se poročiš, definitivno si po mojm nekoč želiva poročiti, met poroko, trenutno ni želje in ne razlogov, ne razmišlava;
- poroka kot možni obredni dogodek v prihodnosti – kakšno poroko bi si želela imeti: dobr žur, potovanje namest poroke, bi šla na potovanje, trenutno čist druge želje, Maruša: sama, nazaj prideš nardiš žurko, bl si želim recmo in ti si isto želiš orng poroko, če že, da si pol res lohk prvočš, Klemen: finančno neizvedljivo, sama ne, povabla določen krog zravna na potovanje, sanjska poroka, bližne sorodnike, prjatele, ful dobra poroka;

Rezultati, prepoznani z analizo kodov: O poroki ne razmišljata, ker jima ne predstavlja nobenih prednosti in poleg tega je še velik finančni zalogaj. Izpostavila pa sta, da bi se bila pripravljena poročiti, ko bi se jima rodil otrok. V primeru, da se poročita, bi se želela poročiti na potovanju.

3. predmet intervjuja: Socialni vpliv na razmišljanje o poroki

Tema pogovora: vpliv prijateljev, vpliv družine (staršev, bratov, sester) in religije.

Kodi:

- poročeni prijatelji: od prijateljev ne, Klemen: od znancev ja;
- vprašanja prijateljev, če se bosta poročila, kdaj se bosta ipd.: midva njh vprašava, naju vprašajo kdaj pa kdaj, se bolj zajebavajo, k sva devet let skp;
- pogovor o pomenu poroke s prijatelji: ne, bolj iz zajebancije, v hecu, v najini družbi anben ne razmišlja o tem, ful ne;
- poroka ni več navada: pr ns, pr tej generaciji ni več sploh te navade, opažam v naši družbi (v družbi prijateljev);
- starši ne/poročeni: ja (oboji);
- vprašanja staršev, če se bosta poročila, kdaj se bosta ipd.: Maruša: moji ne, njegovi dostkrat, Klemen: verjetn majo željo, ni pa življenjskega pomena niti za njih;
- vprašanje staršev o tem, kdaj bosta imela otroka: mogoče kdaj rečejo v hecu, k je tud priložnost, ne pa da bi težil, Klemen: naši starši so že dubl tisto vzgojo, da se ne smejo vtikat v druge;
- vpliv religije: eni majo razloge vere, midva nimava, Klemen: moji so, js nism vern, Maruša: moji ne;
- Maruša: ne poznam poročenega para, razn svojih staršev, od prijateljev ni še nobena, v družini tud noben poročen – ne strici ne tete, dedek pa babica ja, dost mjhna družina smo, moja mami ma ful mlajša brata dvojčka, k sta mal čez trideset;

Rezultati, prepoznani z analizo kodov: Njuni starši so poročeni. Njeni starši ju ne sprašujejo, če se bosta poročila oziroma kdaj se bosta, njegovi pa ju velikokrat vprašajo. Njeni niso verni, njegovi pa. Ona ima starejšo sestro, on mlajšega brata in sestro, a nobeden (še) ni poročen. Od njunih prijateljev tudi nobeden (še) ni poročen. O poroki nobeden od bratov, sester in prijateljev (še) ne razmišlja. O poroki se v družbi pogovarjata le v šali. Menita, da pri njuni generaciji poroka ni več navada.

4. predmet intervjuja: Starševstvo in ustvarjanje družine

Tema pogovora: nastanek družine, razlike med poročenimi in neporočenimi starši.

Kodi:

- midva tud že družina;
- Klemen: kaj pa kkšni, k ne morjo imet otrok – kaj pol ceu življenje niso družina?, js tega pojma pr nama ne uporablam, k vidim nekoga, ki ima otroke laži rečem, da so družina, ni pa to pogoj;
- Maruša: drgač je pa še vedno družina, ko je otrok;

- poročila bi se zaradi otrok (zaradi prednosti, ki bi jih pridobila kot starša): zaradi spleta dogodkov, malenkosti prepričajo al pa težave z različnimi stvarmi, k niso urejena in pol rečeš dej, greva po tist papir, mogoče pol drgač razumeš to;
- Maruša o prednostih poročenih staršev pred neporočenimi: če greš čez mejo, morš pokazat osebno, pa k gre mama z otrokom, k ma priimk po očetu, rab met prou dovoljenje (rojstni list otroka), da gre lohk z njo, da je ona mama; si otroc želijo;
- Klemen o prednostih poročenih staršev pred neporočenimi: kolega ma otroka in je otrok vprašu, če mamica ni njihova, otroc sprašujejo, a mami ni naša, k se drgač piše, otroc želijo;
- poroka pred otrokom: začneš razmišlat, ko dobiš otroka;

Rezultati, prepoznani z analizo kodov: Menita, da je družina tudi par brez otrok, vendar je v družbi družina prepoznana z otrokm/-i. Čeprav pogoj za nastanek družine ni več sklenitev zakonske zveze, menita, da v današnji družbi ni pomembno ali so starši poročeni ali ne, je pa boljše, če so zaradi prednosti, ki jih s poroko pridobijo v razmerju do otk. Kot prednosti poročenih staršev od neporočenih sta izpostavila to, da imata mati in oče isti priimek, da gre lahko mati sama z otrokom/-i v druge države brez dokazovanja, da je ona mati, da otrok/-ci ne sprašujejo, zakaj ima mami drugače priimek, zakaj nista mami in oči poročena ipd.

5. Predmet intervjuja: Pomen poroke in zakonske zveze v družbi

Tema pogovora: definicija zakonske zveze, pomen tradicije, pogled na poročnost v Sloveniji in poroka kot obred.

Kodi:

- Maruša: kukr vidš od otroštva, da so starši poročeni, kako zgleda to, zakon je vseen drugač, kot družina, da se dva zastohta, mata rada, zavn mata še potrditev, papir, k to dodatno potrjuje, da je to to;
- v preteklosti: včas blo tko, so zanosil, po so se poročil, večina parov je bla tko, noben se ni poroču, po pa šele meu otroka, večina je blo že nosečih, Klemen: ne poznam dva, ki sta se poročila, pa sta starješa od šestdeset let al pa petdeset, pa ni bla ona noseča, k sta se poročila;
- delno še vedno tradicija, se zmanjšuje;
- poroka pred otrokom: ti ne daje nobene zadovoljitve, ni nobenih prednosti, do takrt nč ne spremeniš še s tem, pol k maš družino, otroka;
- v preteklosti: kaj bodo pa drugi rekl, ona noseča, pa nista poročena, blo pomembn, da so starši poročeni;
- razlogi za poroko: otrok verjetn dostkrat, otroci so najbolj pomembni, vera, al pa če maš svojo lastnino, kr pride moment, nek nasledni korak, par neki spremeni, neki poživita;

- kdaj se več parov poroči, pred rojstvom ali po rojstvu otroka: ko se rodi otrok, ko je noseča;
- Klemen o poroki kot obredu: o, ful dobrm ena fajn žurka, zabava in to je to
- Maruša o poroki kot obredu: tok fajn spet ni, tok enih priprav, pa tega, da na konc ugotavláš, pismu, pa za koga jst sploh to delam, raj na potovanje, pa bi se tm poročila, pa nardila eno žurko;

Rezultati, prepoznani z analizo kodov: Zakonska zveza je oboje, družina in formalno veljaven odnos med dvema, ki se imata rada in se razumeta. Menita tudi, da je bilo včasih bolj pomembno kot danes, da so starši poročeni zaradi vpliva tradicije in družbene stigmatizacije neporočenih staršev. Kljub temu, da danes v naši družbi to ni več pomembno, ali so starši poročeni ali ne, bi se onedva bila pripravljena poročiti v prvi vrsti ravno zaradi otrok/-a. Večina parov se po njunem mnenju proči prav zaradi otrok, lahko tudi zaradi vere, skupne nepremičnine oziroma premoženja, ker želijo narediti korak naprej v partnerstvu ali če želijo pari s poroko poživeti partnerski odnos. O poroki kot obredu je Klemen povedal, da je poroka lahko priložnost za dobro zabavo. Maruša pa po drugi strani meni, da so lahko pari po poroki tudi razočarani. Oba sta mnenja, da si pari želijo poroko dobro izpeljati, kar lahko privede do kompliciranja in zapletov.

6. predmet intervjuja: Pogled na partnerski odnos v prihodnosti

Tema pogovora: želje, cilji in načrti za prihodnost.

Kodi:

- Klemen: najprej, da maš neki, da začneš delat na tem, da maš svoje stanovanje al pa karkoli, pa itak, da maš službo, nimava nč dejansko, sva tuki (v stanovanju, kjer živita), k majo njeni to možnost, da živijo v hiši, začasna rešitev, ne mislva kle ostat;
- poroka, ko: maš urejen vse, sploh k maš otroke, pa tud, če maš vse urejen, že službo, stanovanje, da začneš o tem razmišlat (o poroki), pride trenutek, Maruša: dobiš filing, Klemen: pa če te še hoče, pa če jo še hočš;
- Maruša: uživanje v skupnem življenju, imeti čim boljše odnose, sproti reševati probleme, ko bova finančno dovolj stabilna nakup nepremičnine, ustvariti družino;
- Klemen: se čim več zabavati, smejati, ustvariti družino;

Rezultati, prepoznani z analizo kodov: Skupno življenje v stanovanju njenih staršev jima predstavlja začasno rešitev, saj si želita si kupiti svojo nepremičnino. Želita si finančne stabilnosti in gotovosti, uživati v skupnem življenju, imeti dober odnos, sproti reševati probleme in si skupaj ustvariti družino. O poroki bosta razmišljala, ko se jima bo rodil otrok.